İLQAR CƏMİLOĞLU
Əli İMAMVERDİ

AVTANDİL İSRAFİLOVUN 26 RƏQS HAVALARI

İKSAD
Publishing House

İLQAR CƏMİLOĞLU
Əli İMAMVERDİ

AVTANDİL İSRAFİLOVUN 26 RƏQS HAVALARI

Avtandil İsrafilov

İKSAD
Publishing House

Copyright © 2021 by iksad publishing house
All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, distributed or transmitted in any form or by
any means, including photocopying, recording or other electronic or mechanical methods, without the prior written permission of the publisher, except in the case of
brief quotations embodied in critical reviews and certain other noncommercial uses permitted by copyright law.
Institution of Economic Development and Social
Researches Publications®
(The Licence Number of Publicator: 2014/31220)
TURKEY TR: +90 342 606 06 75
USA: +1 631 685 0 853
E mail: iksadyayinevi@gmail.com
www.iksadyayinevi.com

It is responsibility of the author to abide by the publishing ethics rules.
Iksad Publications – 2021©

ISBN: 978-625-7687-90-4
Cover Design: İbrahim KAYA
January / 2021
Ankara / Turkey
Size = 16x24 cm

MÜNDƏRİCAT

Ön söz *(Prof. Dr. İlqar Cəmiloğlu)* 3
1. Qarabağ rəqsi 26
2. Kəmalə rəqsi 27
3. Yallı rəqsi 29
4. Nazilə rəqsi 30
5. Simrani rəqsi 33
6. Sevgilim rəqsi 35
7. Aynurə rəqsi 39
8. Cəlalı rəqsi № 1 44
9. Cəlalı rəqsi № 2 46
10. Yeni rəqs 48
11. Basqalı rəqsi 52
12. Cəmilə rəqsi 55
13. Dağlaroğlu rəqsi 57
14. Zemfira rəqsi 59
15. Zemfiri rəqsi 62
16. Bakı - Tiflis – Ceyhan 64
17. Nüşabə rəqsi 69
18. Jalə rəqsi 71
19. Bakı gecəsi 73
20. Vüsalə rəqsi 75
21. Bahar rəqsi 77
22. Laləzər rəqsi 79
23. Futbolçu rəqsi 81
24. Ayselim 83
25. Nailə rəqsi 85
26. Osmanı 87
Ədəbiyyat siyahısı 89

ÖN SÖZ

80 YAŞIN MÜBARƏK AVTANDİL İSRAFİLOV

Azərbaycan xalqı dünyada tanınmış istedadlı sənət adamları ilə daima qürur duymuşlar. Çünki İstedadlı şəxslərimiz qədim “Odlar Diyarı” adlı Azərbaycanımızı sənət aləminə bəxş etdikləri öz möhtəşəm əsərləri ilə dünya miqyasında tanıtmışlar. Bu baxımdan da müqəddəs Vətənimiz Azərbaycanı “Qabiliyyətlər Ölkəsi” və ya “İstedadlar Məkanı” təbiri kimi də adlandıra bilərik. Belə istedadlı Vətənoğlullarından biri də 80 yaşını haqlamış “Şöhrət” ordenli, Azərbaycanın Xalq Artisti görkəmli qarmon ifaçısı Aftandil Bəy İsrafilovdur ki, bu mübarək ismi daima fəxarətlə zikr etmək lazımdır. Bəy sözü Avtandil İsrafilova çox yaraşır. Çünki qarmon adlı nökərin 70 ildir Azərbaycan mədəniyyətində ağası, bəyi, şahı, sultanı kimi bu musiqi ilə yoğrulmuş dilli alətini profesyonal bacarığı, zəngin təcrübəsi ilə idarə edərək, sənət kəhkəşanında böyük nailiyyətlərə, fitri istedadı, bacarığı və fanatik çalışması ilə gəlib çatmağa müvəffəq olmuşdur. Şair Cəmil Əkbər (Bax: Şəkil № 1) şeirinin bir beytindəki mükəmməl anlamlı fikir, sanki

Şəkil № 1 Cəmil Əkbər (1928 – 2000)

Avtandil İsrafilov üçün nəzərdə tutulmuşdur.

Dərs almamış alim olan anadan
İşıq verən çıraqbanı tapmışam.

Bu dərin mənalı beytdən yola çıxaraq deyə bilərəm ki Avtandil Bəy dərsini təkcə "Uca Tanrı" adlı gözəgörünməz müəllimdən almış, 70 ildir ağuşunda məsum bir yavru tək bəsləyib işvəsini– nazını gecə - gündüz çəkdiyi, göz bəbəyi kimi hifz edib qoruduğu qara qiyafətli "sənət günəşi" adlı qarmonun ecazkar səsi ilə dünyamızı çıraqban etmişdir. Özünün dediyi kimi rəsmi sənədlərdə Dilaftan olaraq qeyd edilən adının ilk hecasındakı kəlmə, sanki dilli alət adlı qarmonun Avtandil ismində dünyaya qədəm qoyduğu gündən simvolik məna ilə möhürlənib təsdiqlənmiş rəsmi bəlgəsidir. Buna görədə Avtandil Bəy insanlarla ünsiyyətdə olduğu zaman yaradılışdan, hər bir insan üçün bəxş olunan fiziki görünən dili ilə əlaqə saxlayıb, fikrini sözlərlə, kəlmələrlə ifadə etməklə bildirir. Fəqət onun əsas dili insanların görüb duya bilmədiyi gizli olan, sadəcə özünə aid nihan barmağının dilləri ilə qarmonun ağlı - qaralı görünən mərmər görünüşlü dillərinə toxunduğu zaman həmsöhbət olmaqla məramını, müdrik fikirlərini, mənəvi dünyasının aynası olan ruh halını bir peşəkar rəssam kimi ən gözəl şəkildə seyircilərinə yansıda bilir. Bu baxımdan da dil Avtandilin həyatında iki məna kəsb edir. Həm Avtandilin adında həm də qarmonun dillərində. Dilinə gətirib deyə bilmədiyi düşüncələrini Avtandil Bəy qarmonun şirmayi dillərində daha möhtəşəm ifadə edə bilmə qüdrətinə sahibdir. Boğazdan yuxarı gördüyümüz dil sadəcə hər kəs üçün bəxş olunan əmanət olsa da, boğazdan aşağı olan ürək, mənəviyyat dili isə əsl insanilik nümunəsini sehirli qarmonun imkanları ilə car etməsində özünü büruzə verir. Fikir dili sözlərində fiziki dilində əks olunsada, ürək dili qarmonun düyməli dillərində daha anlamlı səslənir. Bu dünyada iki dillə yaşasa da məna dolu hikmətlə yoğrulmuş ürək sözlərini yalnız bir dillə, musiqi dili ilə, rəqslərə, rənglərə, min bir naxışlı melodiyalarıyla dünyaya uğurla çatdıra bildi. Eşq olsun iki dil sahibi olan fəqət qəlb dili ilə danışmağı bacaran Dilaftana-Avtandilə.

Avtandil Bəy qarmon sənətində bir şairdi. Məntiqi fikirləri, müdrik kəlmələri poetik misralarla musiqi dünyasında axarı – baxarı ilə qəlbimizə ruhumuza, mənəviyyat dünyamıza pünhanca süzülməklə özünü göstərir.

Avtandil Bəy bir rəssamdır bütün insanlıq aləıminin ruh halını, fikir və düşüncələrini Haqq tərəfindən bəxş olunan ilham adlı qeyri adi fırçasıyla, melodiyalar şəklində qarmon isimli kətana ən uğurlu bir şəkildə əks etdirə bilir.

Avtandil Bəy bir heykəltəraşdır ki, onun yaratdığı yüzlərlə əsərləri, tarixi abidələrimiz kimi zaman - zaman xalqımızın məhəbbət adlı müqəddəs məbədgahında qorunub saxlanılmaqla yaşadılacaq, gələcək nəsillərə əmanət ediləcək. Avtandil sənəti xalqımız üçün qürur mənbəyi, iftixar qaynağıdır. Avtandil müəllim hər çalanda insan sevinir, nəşələnir, fəxarət hissələri yaşayır, mənəvi saflıq dünyasında paklaşır, munisləşir, ülvi gözəllik dünyasına bələnir. Onun hər çalğısı bir ixtira, möhtəşəm əsərləri yeni bir kəşf nümunəsidir. Avtandil Bəy nə çaldısa doğru çaldı, düzgün çaldı, məntiqə qərq olunmuş fikirlərlə zəngin, sərrast ifadəli çalğısı ilə xalq musiqi irsimizə gözəllik ərməğanı bəxş etmişdir.

Avtandil yaşadığı ünvanın adı Azərbaycandır. Bu səbəblədə onun icad etdiyi yüzlərlə əsərləri Azərbaycançılığın timsalı kimi 70 ildən artıqdır ki, musiqi dünyamızda namusla qeyrətlə, qüdrətlə, ismətlə səslənməkdədir. Avtandil Bəy sadəcə özünəməxsus olan çalğısı ilə soydaşlarımıza, vətəndaşlıq hissiləri aşılamaqla, abır - həya, müslümançılıq, türkcülük təlqin edir. Çalğısı ilə əslimizi kökümüzü, şəcərəmizi tanıtmaqla, şərəfli tarixi keçmişimizi bir daha yadımıza salır. Bu baxımdan da Avtandil sənətini mübarək savab işlərin müəllifi olaraq da adlandıra bilərik. Uzun illərdir xeyirxahlıq, insanpərvərlik, vətənpərvərlik, beynəlmiləlçilik Avtandil Bəyin əsrarəngiz melodiyalarından dünyamıza duyulmaqdadır. Eşq olsun Avtandil

Bəyi yetirən torpağa. Var olsun odlar diyarımız Azərbaycanımız ki, onun timsalında çox sayda istedadlı sənət xadimlərimiz mövcuddur. Məhz Avtandil Bəy kimi azman sənət korifeyləri ilə də Azərbaycanımız dünya miqyasında tanınmaqdadır.

"Azərbaycan qarmonu"nun qurucusu Əhəd Əliyevdən başlamış Teyyub Dəmirov, Məmmədağa Ağayevdən sonra sənətə bir dönəmdə gəlmiş Zakir Mirzəyevlə birilikdə Azərbaycan qarmon ifaçılığı sənətinə 70 il sərasər başucalığı gətirmiş azman sənətkarın adı Avtandil Eynulla oğlu İsrafilovdur. Bu ad Azərbaycanda, Rusyada, Türkiyədə, İranda, Yaxın və Uzaq Şərq, hətta dünyanın bir çox ölkələrində möhtəşəm çalğısı ilə milyonların sevgisini, saygısını dilli - körüklü alətlə qazanaraq, irqindən cinsindən asılı olmayaraq "Əşrəfi - məxluqat"ın könül dünyasını fəth etmiş nadidə sənətkarlarımız arasında nadir olanıdır. Əminliklə deyə bilərik ki, çox sayda gözəl məzmunlu bəstələri - rəqsləri ilə Azərbaycan musiqi mədəniyyətinə cani - dildən xidmət göstərmiş böyük sənətkar, möhtəşəm ifası və bir çox novator yenilikləri ilə "Avtandil Qarmon İfaçılığı Məktəbinin Banisidir". Bu cəhətlərə görə də xalqımız arasında sevilməklə, qarmon ifaçılığının şahanə zirvəsində xüsusi yerə zəhməti, çalışqanlığı, əzmi və fanatik sevgisi ən önəmlisi isə müntəzəm çalışqanlığı sayəsində gəlib çıxmışdır.

Avtandil İsrafilov Azərbaycan qarmon ifaçılığı sənətində yeni bir era, yeni bir səpgi, yeni bir çığırdır. Bu izin, bu dəst - xəttin yaradıcısının ifaçılıq yolu ilə gedən sənətkarların, çalğı yöntəmindən, ifaçılıq tərzindən - stilindən çox böyük həvəslə və yaradıcılıqla istifadə edən gənc nəsil musiqiçilərin sayısı həddindən ziyadə olduğunu müşahidə edirik. Səbəbi isə budur ki, Avtandil adında qarmon sənətkarı bu alətə yeni bir ifaçılıq məziyyəti və münasibəti gətirməklə, Azərbaycan qarmon ifaçılığı aləminə çağdaş çağlı manerasını musiqi ifaçılığı mədəniyyətimizə bəxş etmişdir. Bununla da

sənətə öz yolu, öz izi ilə də minlərlə insanların, dinləyicilərin ruh dünyasını fəth edəbilmişdir.

Avtandil İsrafilovun adı milli musiqi ifaçılığı sənətinə çox sayda musiqi töhvələri gətirmiş bəstəkar təbli sənətkar kimi Azərbaycan musiqi mədəniyəti tarixinə həkk olunmuşdur. "Simrani", "Elmira", “Cəlalı", “Cəmilə rəqsi”, “Kəmalə rəqsi”, "Qarabağ rəqsi", "Naxçıvan rəqsi", "Dağlaroğlu rəqsi", "Sevgilim", “Yallı rəqsi”, “Nazilə rəqsi”, “Zemfira rəqsi”, “Zemfiri rəqsi”: “Basqalı rəqsi”, “Nüşabə rəqsi”, “Aynurə rəqsi”, “Jalə rəqsi”, “Bahar rəqsi”, “Laləzər rəqsi”, “Vüsalə rəqsi”, “Ayselim”, “Nailə rəqsi” ,“Osmanı rəqsi”, “Bakı - Tiflis – Ceyhan”, “Futbolçu rəqsi”, “Bakı gecesi” kimi şahanə yeniliklərlə xarakterizə olan melodik töhfələri ilə də qarmon ifacılığı sənətini süsləməklə zənginləşdirmişdir. Bu nöqteyi-nəzərdən də Avtandil İsrafilovun hər bəstəsi bir yenilik, hər çalğısı bir novatorluq nümunəsidir. Qarmon dillərində qeyri - ixtiyari vurduğu, ruhundan, canından, ürəyindən, qanından, ilhamından süzülüb gələn zəngin ilmələr, çoxçalarlı əlvan güllər, xallar, bitib tükənməz haşiyələr, bu yeniliklərin işartısı, novatorluğun təsdiqidir.

İnamla demək olar ki, Azərbaycan qarmon ifaçılığı sənətində öz adını ifaçılıq sənətinin şərəf lövhəsinə həkk etdirən sənətkarlardan biridir Avtandil İsrafilov. Azərbaycan qarmon sənətində musiqi məktəbi, litsey, ali musiqi təhsili verən qurumdur Avtandil sənəti. Bu ifaçılıq yolun zəvvarları xoşbəxtdirlər. Çünki öndərləri Avtandil İsrafilov adında sənət sultanıdır ki, xalq musiqi camiasında bir günəştək parlayaraq, melodik ziyalarını sevənlərin qəlbnə, ruhuna, canına damla - damla yönəldə bilmişdir. Avtandil çalğısının fəlsəfəsi də bu cəhətdir ki, onun ecazkar ilahi ifaçılığı istər - istəməz hər kəsin könül dünyasını ovsunlamaqla ram edə bilir. Bəstəkarın çaldığı əsərlərdə hərkəs öz ruhunu tapa bildiyi üçün də Avtandil ifaçılığını

heyranlıqla, huş-guşla dinləməkdədirlər. Çünki Avtandil İsrafilov hər bir insanın qəlbini oxuyub-çalabilən haqdan bəxş olunmuş nadir istedad sahibidir. Ürəkləri fəth, qəlbəri ram etmək sənəti hər kəsə nəsib olmayan, yalnız Avtandilin qarmon ifaçılığına məxsus nadir cəhətdir. Bu keyfiyyəti ilə də musiqi mədəniyyətimizə 70 ildir təmənnasız xidmət etməklə Azərbaycan xalqının iftixarına çevrilmiş, elin-obanın hüsn rəğbətini qazanmışdır. Bu baxımdan da deyə bilərik ki, Avtandil İsrafilov çox az sayda sənətkara məxsus olan bu dəyərləri ilə Azərbaycan millətinin haqlı olaraq qürurlandığı əfsanəvi qarmon ifaçısıdır. İfaçılıq sənətində fikirləri aydın, melodik çümlələri məntiqli, xalları yerli - yerində, əsrarəngiz ilmələri qəlb oxşayan, saxta gəzişmələrdən, bayağılıqdan uzaqda dayanan, billur kimi şəffaf, aydın, insan oğlunu ülviliyə səsləyən qüdrətə sahipdir Avtandil Bəyin sənəti. Bu baxımdan da özü kimi sənəti də qürurlu, məğrurdur Avtandil qarmonu, Avtandil qarmon ifaçılığı. Elə məqamlar da olur ki, melodiyanın fərqli dönümlərində Azərbaycanın namuslu - iffətli qızları, gəlinləri, zənənləri kimi həyalıdır, ismətlidir, kövrəkdir, həssasdır Avtandil naxışları. Buna görədə bir dünyadır Avtandil sənəti. Azərbaycan adlı dünya dediyimizdə Avtandil ifaçılığını seyr etmək, min bir zəngin orijinal naxışlarla allı - güllü əlvan melodiyalarına dinşək kəsilmək gərəkdir. Çünki Azərbaycan dünyasının şahanə görünümü Avtandil adlı sənətkarın sənətində zühur etməkdədir. Bu ifaçılıq sənətində Azərbaycanın zəngin təbiəti, füsunkar yaylaqları, göz oxşayan, insana ilham verən oylaqları, müqəddəs yurd yerləri, uca dağları, zəmzəm sulu sərin bulaqları, şır-şır axan zümzüməli nazlı qəmzəli axan çayları, göy meşələləri, yaşıl ormanları, gözəl ətirli çəmənzarları, gölləri, sonaları, elləri - obaları bir anlıq göz önündə vaqe olur, İnsan oğlu bu ecazkar səslər dünyasında cuşa gələrək, yaşamaq həvəsinə, yaratmaq eşqinə düşür. Təlatümə gəlib coşaraq aşır-daşır, mənən təlatümə

gəlir. Bu mənəvi qüvvənin yaradıcısı Avtandil İsrafilov adında bir Vətənoğlumuzdur.

Avtandil İsrafilov musiqi xəzinəmizin qoruyucusudur. Bu əmanət xəzinəsini dəyərli melodik töhfələri ilə daima zənginləşdirən etibarlı, doğru dürüst bir şəxsiyyətdir Avtandil İsrafilov. Xoşbəxt o milətdir ki, onun Şah İsmayılı, Üzeyir Hacıbəyovu, Avtandil İsrafilov adındaisə Dədə Qorqud timsallı müdrik sənətkarı vardır. Çünki Avtandil İsrafilov Azərbaycançılığın simvolu və simfoniyasıdır ki, musiqi dünyamızda çanla - başıa, təmənnasız xidmətini, bəstəkarlıq səxavətini əsirgəməyən qeyri - adi istedada sahib ustad - sənətkarımızdır.

Qarmon sənətkarı təbiri həqiqətən də Avtandil İsrafilov üçün biçilmişdir. Sənət dediyimizdə qarmon, sənətkar dediyimizdə isə Avtandil İsrafilov anılır. Onun çalğısı ürəkdən gəldiyi üçün ürəkləri asanca fəth edə bilir. Onun böyük sənəti qarşısında ürəklərimiz, qəlbimiz daima riqqətə gəlir, ruhumuz min bir naxışlı melodiyaların ecazkar dünyası ilə qeyri - ixtiyari təslim, əsir - yesir olur. Böyük sənətin mənası əzəməti də bu qüdrətlə ölçülür. Eşq olsun Azərbaycanımızın Avtandil İsrafiov adında böyük qarmon sənətcisinə. Qürurlanıb öyünürsən ki, ilahidən gələn yaradıcı qarmon ifaçımız günümüzdə yaşamaqda, xalqımızın arasında fəaliyyətini bu gün də şövqlə və şəstlə sürdürməkdədir.

Avtandil İsrafilov dedikdə ilk öncə toylarımızın - bayramlarımızın yaraşığı, qarmonu ilə şənliklərimizin bəzəyi olan qüdrətli sənətkarı yada düşür. Avtandil İsrafilov bu gücü – qüdrəti heç şübhəsiz qədim "Odlar Diyarı" olan Azərbaycanımızdan alır. Ona bu qüdrəti bəxş edən Azərbaycanımızdır. Aftandil İsrafiloun adı Azərbaycanımızla iç - içədir. Azərbaycan dedikdə Avtandil İsrafilov, Avtandil İsrafilov dedikdə isə Dədə Qorqudlar, Şah Xətailər, Qoç Koroğlular, Babəklər, Nəbilər, Səttarxanlar,

Bağırxanlatr diyarı, axarlı - baxarlı, geniş düzləri, dağları - dərələri ilə birlikdə qədim türk yurdu Azərbaycanımız ağıla gəlir. Avtandilin rəqslərində, həm də sayı bəlli olmayan əlvan çeşidli melodiyalarında bütün bu keyfiyyətlər onun ilahi barmaqlarının mükəmməl şəkildə vurduğu min bir bədii – texniki ifaçılıq priyomlarıyla izhar olunur.

Avtandil İsrafilovun sənəti ilahi sənət, özü isə Allahın bir lütfüdür. Eyni zamanda xalqımız, millətimiz üçün bir bəxşiş, nadir bir tapıntıdır. Qeyd etməliyik ki, bu fani dünyada Avtandil öz yoldaşını, öz sirdaşını, öz məhəbbətdaşını tapmışdır. Qarmonla Avtandilin görüşü Leylinin - Məcnuna, Tahirin - Zöhrəyə qovuşmasının ülvi anıdır. Bu ilahi məqamda söz - söhbət deyil ürəklər danışır, bir - birini qəlb dili ilə sözlərini nəql edərək anlaşırlar. Haqdan başa, başdan ürəyə, ürəkdən barmaqlara süzülən əbədi eşqin möcüzəsidir ki, qarmonun dillərində car olaraq ellərə - obalara melodiyalar ahəngində rəqs adı ilə xalqımızın mənəvi dünyasına çatdırılır. Ülvi - mənəvi dünya dedikdə Avtandil İsrafilov və onun xarüqələr yaradan sehirli barmaqlarından car olan min bir təsir gücünə malik qəmli - kədərli, sevincli-nəşəli melodiyalar xatırlanır.

Avtandil İsrafilov sənəti sehir dünyasıdır ki, milyonların qəlbini ram edir, onu gah ağladır, gah güldürür, gah sevindirir, gah qəmləndirir, gah xatirəli dünyamızın ağuşunda ülvi xəyallar dəryasına daldırır. İnsana mənəvi yöndən təsir edən hər bir cəhət özünü Avtandil ifaçılığı sənətində göstərməkdədir. Budur Avtandil ifaçılığının möcüzəsi, Avtandil sənətinin məğzi. Bu sənətin şücaəti, qüdrəti, intəhasız imkanları. Qarmon dedikdə Avtandil, Avtandil dedikdə isə qızıla bələnmiş, naxışla dolu sədəflə bəzədilmiş qarmonu təsəvvürümüzdə yaranır.

Qarmonla Avtandil bir bütövlükdür, tamlıqdır. Qarmondan ayrılan Avtandil və qarmon da yetimdir, tifildir, məsumdur, yarımcandır mütləq.

Bütövlük məqamı qarmonla Avtandilin görüş səhnəsidir. Əllər, barmaqlar, dillər sevinir, çöhrələr gülümsəyir, qarmon şeyda bülbül tək şövqə, gəlib eşqlə oxuyur. Könül bağcamıza səsi - sədası ilə fərəhlik gətirir. Ürəyimizin xoş sözlərinin cümləlридir Avtandil çalğısı. Qədim dönəmlərdən xəbər verir, günümüzlə səsləşir, gələcəkdən soraq verir Avtandil ifaçılığı sənəti.

Avtandil ifaçılığı hələ yetərincə araşdırılmadığı üçün Azərbaycan musiqi emlimizin aktual bir problemini təşkil edir. Onun ifaçılıq məziyyətlərinin dərin qatlarının açılmasının, muzikoloji yöndən bu problemin təhlil edilməsinin zamanı gəlmişdir. Bu səbəblə də deyə bilərik ki, zəngin bir melodik xəzinəyə malikdir Avtandil ifaçılığı sənəti.

Avtandil, sirli – sehirli, möcüzəli qarmon adı ilə bu dünyaya gəlmişdir. Şükürlər olsun ki, bu işvəli, nazlı - qəmzəli aləti ilə əta olunduğu müqəddəs bir məkanda qarşılaşdı. Könlünü heç zaman sındırmayan məcazi anlamda "sevgili yarı" ilə bu fani dünyada görüşmə imkanı əldə edə bildi. Bu qovuşma sayəsində minlərlə bəstələr yarandı, rəqslər xalqımıza ərmağan oldu. Milli musiqimiz onun ilahi yaradıcılıq ilhamı ilə şəkillənərək püxtələşdi və daha da zənginləşərək möhtəşəmləşdi.

Avtandil İsrafilov qarmon adlı şamın pərvanəsidir. Uzun illərdir qarmon isimli şamın əsrarəngiz şöləsində dövr etməkdə, pünhanca alışıb korun – korun yanmaqda, cismini eşq atəşinə istəyərək, sevərək, bilə - bilə, qana – qana zövqlə, şövqlə, şəstlə təslim etməkdədir. Qarmon Avtandil üçün bir mənəviyyat dünyası, Avtandil də qarmon aləti üçün bir aləmdir. Bu aləmin bu dünyanın bu cahanda qovuşması Avtandl adlı sənətkarı yaratmış, "Avtandilin qarmon ifaçılığı sənəti"ni xalqımıza, Azərbaycan xalq musiqi mədəniyyətimizə bəxş etmişdir.

Kövrək hissilərimizin, lirik duyğularımızın sarı teldə səslənən tərcümanıdır Avtandilin qarmon ifaçılığı sənəti. Sanki Avtandilin sehrli

barmaqları şirmayi dillərlə öpüşür ifaçılıq məqamında. Avtandil qarmonla görüşəndə röyamızdakı xəyallar çin - çin olur, arzu və istəklər kama çatır. Məhz niyyətlərin kama çatmasıdır Avtandil sənəti. Min bir ülvi hissilərimizin tüğyanı sanki Avtandil barmaqlarında cövlan edir, nakam aşiqlərin könül aynasında gizlicə zühur edir. Bu baxımdan da Avtandilin qarmonunu əlindən almaq devin canını almaq deməkdir. Ona görə ki, qarmonla Avtandil bağrıbadaşdır. Qarmon Avtandil üçün yerdi, göydü, asimandı, səmadı, qalaktikadı, atmosferdi, oddu, havadı, sudu, torpaqdı, ərşdi, gürşdü, bu dünyadı, o dünyadı əsrarəngiz bir cahandı, bir aləmdi. Qərinədir, əsrdir, ildir, aydır, həftədir, gündür, saatdır, dəqiqədir, saniyədir, zamandır, dövrandır ən önəmlisi isə qiymətli anımızdır. Onun çalğısı zamana - məkana sığmaz, nəcür başlar, necə başlar, nə vaxt, haçan bitər bilinməz, sirlə dolu bir aləmdir Avtandil ifaçılığı sənəti. Nə yerə, nə göyə sığar bu ifa. Heç bir məcrada qərar ala bilməz bu əsrarəngiz – bənzərsiz ifa. Bir günəşdir işıqladır hər yanı. Zinrik, qaranlıq, əvvəli - sonu görünməz bir dünyadır bu ali səviyyəli peşəkar ifa. Açılmaz, çözülməz bir hikmətdir bu çalğı. Mənəvi bir həyatdır, ilahi bir dünyadır Avtandil ifası. Yaşamaq sevincidir, qurmaq həvəsi, yaratmaq istəyi, təmənnasız xidmət göstərmək niyyətidir bu çalğı. Mənəvi qidasıdır ruhun, cismin canıdır. Dərd məlal varsa sevinc - nəşə də mövcuddur bu ilahi səslərdə. Qarmon Avtandil üçün bir ömür yoldaşıdır. Dostdur, qardaşdır, arkadaşdır, tərəf - müqabildir, taytuşdur, həmsöhbətdir. Bu dediyini o anlayır, qarmon söylədiyini də Avtandil. Nə Avtandil bu mənəvi qidadan doyur, nə də qarmon usanır bu təmasdan. Qarmonda səslənən, Avtandil qəlbinin riqqəti - təlatümüdür ki, möcüzəli səslər dünyasında bərq vurur günəş tək. Nur saçıraq hərarət verir soyuq nisgilli qəlb dünyamıza. Avtandil qəlbinin nisgilli səsi - sədasıdır ki, səslənir şəhitlərimizin müqəddəs qanları ilə sulanmış sızıltılı göynəyən Qarabağ naləli, Göyçə iniltili, Zəngəzur həsrətli, o taylı bu taylı gövr eyləyən

yaramızın qarmonun imkanları ilə dünyaya şikayət edən hayqırışlı dillərində. Bu səbəblə də həm sevinc həm dərd ortağıdır qarmon Avtandil üçün. Dərdimiz sevincimiz Avtandil ifaçılığında qarmonun vəsiləsilə paylaşılır. Nəşəmiz, sevincimiz müdam artar, qəmimiz, nisgilimiz də bir anda qeyb olub gedər.

Toy – düyünlərimizin yaraşığı Avtandil adlı ustad sənətkar və onun möcüzəli, ecazkar səsli aləti qarmondur. Qarmonsuz Avtandil kimə lazım? Avtandilsiz qarmon nəyə gərək? Qarmonla Avtandil qovuşanda toy - büsat düzənlənir, şənliklər təşkil olur, sevən aşiqlər məşuquyla ailə həyatı qurur, xoşbəxt olur. Bu mutluluğu qarmonuyla bizlərə bəxş edən sənətkarın adı Avtandil Bəy İsrafilovdur. O qarmonunun Ağası, Bəyi, Xanı, Sultanı, Padşahı, Paşası, qarmon da bu böyük adların nökəri, naibi, quludur. İfa məqamında bəzən ağa nökər görkəmində, nökər də şahənşah vəzifəsində yer alır. Böyük sənət də məhz bu ifa anında yaranır. Çünki bir ifa prosesində hər ikisi bir - birinə qaynayıb qarışmış, çulğalaşmışlar. Aşiq - məşuqlar kimi ilahi melodiyaların asimanında qol - boyun olmuşlar. Avtandilin qarmonla buluşması anında sevənlər arzuya çatır, gənclər diləyinə qovuşur. Bir ifa məqamında iki qəhrəman ər meydanında üz - üzə, qabaq - qənşər gələrək bir - biri ilə sanki ölüm - qalım savaşında vuruşmaqdadırlar. Sonunda belə bir xoş çarpışmanın qalibi təbii ki, sənətkar və qarmon ifaçılığı sənəti olur. Avtandil ifaçılığı sənətinin məziyyətlərindən biri də budur.

Avtandil musiqi mədəniyyətimiz üçün nur, işıqdır ki, ifaçısının qəlbinin ziyasını, ruhunun işığını qarmon adlı alətin vasitəsi, imkanları ilə əhatəli geniş dünyamızda hərtərəfli açıb göstərə bilir.

Avtandil İsrafilovun sənəti, sənətkarlığı, yaradıcılığı ilə bağlı çoxsayda məqalələr yazılmışdır. Ustadın televiziya proqramlarında maraqlı çıxışlarıyla seyirçilərimizi uzun illərdir ki, sevindirməkdədir. İnamla deyə

bilərəm ki, ustad sənətkarın hər çıxışı bir yenilik, hər proqramı bir novatorluq nümunəsidir.

Qeyd etməliyik ki, bir çox musiqiçilər onun könül oxşayan bəstələrini nota köçürərək gənc musiqiçilərimizin faydalana bilməsi üçün kitab halında nəşr etdirmişlər. Musiqimizin təssübünü çəkən istedadlı qarmon sənətkarı Zair Mustafayev (Bax: Şəkil № 2) sənət dostuna vəfa borcunu yerinə gətirərək 15 rəqs melodiyalarından ibarət "Avtandil İsrafilov-Rəqslər" adlı məcmuəsini 2012-ci ildə yayınlatmıştır.

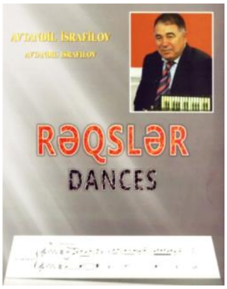

Şəkil № 2 Zair Mustafayev "Avtandil İsrafilov - Rəqslər"

Böyük qarmon ustadının sənətinə, yaradıcılığına olan hörmətimin nişanəsi idi ki, 2007-ci ildə "Nurlan" nəşriyyatı tərəfindən yayınlatdığım 1. və 2. cild "Azərbaycan rəqs havaları" məcmuəmdə Avtandil İsrafilovun müəllifi olduğu 15 rəqs nümunəsi yer almışdır. Türkiyənin məşhur bağlama ustadı, Ankara Gözəl Sənətlər Universitetinin Rektoru, Prof. Dr. Erol Parlak (Bax: Şəkil № 3), Avtandil İsrafilov sənətinə hörmət bəsləyən, ustadın yaradıcı ifaçılığını daima, böyük maraqla izləyən sənətkarlardandır.

Şəkil № 3 Erol Parlak

Təsadüfi deyil ki, bir neçə il öncə "Basqalı rəqsi"ni dəqiq çala bilməsi üçün nota yazdığım örnəyi Gaziantep Universiteti Türk Musiqisi Dövlət Konservatoriyasının müəllimi Savaş Ekicinin (Bax: Şəkil № 4), vasitəsilə

Şəkil № 4 Savaş Ekici

göndərməyi bu sətirlərin müəllifindən xahiş etmişdi. Sonralar TRT proqramlarının birində izlədiyim zaman ifada bir yanlışlığın, qüsurun olmaması məni çox sevindirdi. Bu misalı çəkməkdə məqsədim odur ki, Avtandil Bəyin sənəti və bizlər üçün miras qoyduğu bir - birindən gözəl 100 - lərlə sayda olan əsərləri nəinki Azərbaycanda hətta qardaş ölkə olan Türkiyə musiqiçiləri tərəfindən böyük maraqla və rəğbətlə qarşılanmaqdadır. Avtandil Bəyin bu rəngarəng ruhlu xoş ətirli, "gül qönçəli gülüstan əsərlər"i Gaziantep Universitetinin Türk Musiqisi Dövlət Konservatoriyasında, özəlliklə də fəlsəfə üzrə sənətşünaslıq doktoru Savaş Ekicinin başqanlığı ilə tədris olunmaqdadır. Bütün bu əlamətdar hadisələr məni Avtandil İsrafilov yaradıcılığına təkrarən müraciət etməmə səbəb oldu. Bu məramla da məhdud imkanımız çərçivəsində 25 rəqslərdən ibarət bəstələrini *("Yallı rəqsi",*

“Aynurə rəqsi”, “Kəmalə rəqsi”, “Nazilə”, “Sevgilim”, “Simrani rəqsi”, “Yeni Rəqs”, “Basqalı rəqsi”, “Cəmilə rəqsi”, “Dağlaroğlu rəqsi”, “Zemfira rəqsi”, “Zemfiri rəqsi”, “Qarabağ rəqsi”, “Cəlalı rəqsi”, “Bakı – Tiflis - Ceyhan”, “Nüşabə rəqsi”, “Jalə rəqsi”, “Bakı gecəsi”, “Vüsalə rəqsi”, “Bahar rəqsi”, “Laləzər rəqsi”, “Futbolçu rəqsi”, “Ayselim rəqsi”, “Nailə rəqsi”, “Osmanı rəqsi”) bir daha nota köçürüb *(İlqar Cəmiloğlu İmamverdiyev, Əli İmamverdi, 6. cild“Azərbaycan Rəqs Havaları Atlası”)* Türkiyənin məşhur “İksad yayınevi” tərəfindən, özəlliklə də qurumun prezidenti Mustafa Lətif Əməkin (Bax: Şəkil № 5), Sefa Salih Bildiricinin (Bax: Şəkil № 6) və naşir İbrahim Kayanın (Bax: Şəkil № 7) bilavasitə

Şəkil № 5 Mustaf Lətif Əmək

Şəkil № 6 Sefa Salih Bildirici

Şəkil № 7 İbrahim Kaya

təlimatı ilə nəşr etdirməyə nail ola bilməyim, 80 yaşı ərəfəsində Avtandil İsrafilov sənətinə olan heyranlığımın növbəti bir ərməğanı idi. (Bax: Şəkil № 8)

Şəkil № 8. İlqar Cəmiloğlu İmamverdiyev, Əli İmamverdi 6. cild, “Azərbaycan Rəqs Havaları Atlası”

Azərbaycanın və SSRİ – nin Xalq Artisti Zeynəb Xanlarova (Bax: Şəkil № 9), ilə tanışlığı yəni keçən əsrin 70 – 80 - ci illərində məşhur

Şəkil № 9 Zeynəb Xanlarova

müğənnimizin təşkil etdiyi ansamblının aparıcı solistlərindən biri kimi çalışmasına vəsilə oldu. Beləliklə də dünya dövlətlərində *(ABŞ, Yaponya, Rusiya, Özbəkistan, Türkiyə, Yəmən, İsrail, Gürcüstan, Dağıstan, Ermənistan və s.)* təşkil olunmuş möhtəşəm konsertlər silsiləsində peşəkarlıq imkanlarını daha geniş tərzdə nümayiş etdirməklə, minlərlə yabançı tamaşaçıların hüsn - rəğbətini heyrətamiz ifası ilə qazanmış oldu.

Daha sonralar Avtandil Bəyin özünün təşəbbüsü ilə təşkil etdiyi ansamblın üzvləri arasında Azərbaycan Respublikasının Əməkdar Artisti Firuzə İbadova (Bax: Şəkil № 10), Əli Mirəliyev (Bax: Şəkil № 11), Sakif Məmmədov (Bax: Şəkil № 12), da bir müddət fəaliyyət göstərərək

Şəkil № 10. Firuzə İbadova

Şəkil № 11 Əli Mirəliyev

Şəkil № 12 Sakif Məmmədov

Azərbaycanın bir çox şəhərlərində, qəsəbələrində düzənlənmiş fərqli tədbirlərdə: bayramlarda, şənliklərdə, mərasimlərdə uğurlu ifaları ilə yadda qalmışdır.

Hələ Sovetlər dönəmində və Azərbaycan müstəqilliyə qovuşduqdan sonra Avtandil Bəyin qarmonda çaldığı rəqslər, xalq mahnıları, hətta bəstəkar əsərləri instrumental muğamlardan ibarət əsrarəngiz ifaları 1975, 1976, 1977, 1982, 2005 "Melodiya" firması tərəfindən vala yazılaraq ittifaq məkanında və ana Vətənimizdə böyük rəğbətlə qarşılanmışdır. (Bax: Şəkil № 13),

Şəkil № 13. Avtandil İsrafilovun fərqli illərdə yayınlanmış valları

Yeri gəlmişkən bir xatirəmi oxucularımla paylaşmaq istərdim 1980-ci ildə Üzeyir Hacıbəyli adına Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasında təhsil aldığım illərdə Uzaq Yaponiya ölkəsindən Yuko Uramoto adlı xanım muzikolog, qısa müddətə Bakıya ezam olunmuşdu. Tədrisini aldığım tarda və Azərbaycan aşıq sazında çaldığım əsərləri, xalq musiqi örnəklərinin bir neçəsini lentə aldı. Nəhayət özü ilə gətirdiyi foto - makina ilə rəsmimi çəkdiyini indi də xatırlamaqdayam. Yeri gəlmişkən o illərdə Konservatoriyada milli alətlərdən təkcə tar və kamanca tədris olunurdu. Bu yapon musiqiçinin əsas məramı əslində Azərbaycanın xalq musiqisini araşdırmaq, təhlil etmək, milli çağlı alətlərimizin görünüşü ilə yanaşı səsini, tembrini, ifa imkanlarını öyrənməklə ilkin bilgiləri əldə etmək, niyyəti idi. Etiraf etməliyəm ki, xoşməramlı bu xeyirxah işdə imkan daxilində gərəkli olan köməyimi əsirgəmədim. Yaponiyaya döndükdən bir müddət sonra rusca mənə yazdığı məktubda aşıq havalarından ibarət val göndərməmi xahiş etdi. Mən bu arzuya həssas yanaşıb 1976-cı ildə Gədəbəy Aşıq Məktəbinin görkəmli nümayəndəsi, ustad sənətkar İsfəndiyar Rüstəmovla, Aşıq Sədaqət Rəsulovun birgə ifa etdikləri valı və Avtandil İsrafilovun o dönəmdə

yayınlanmış valını da Yaponiyaya Yuko Uramotoya göndərdim. Bilirdim ki, yapon muzikoloq xanım qısa zaman kəsimində təəssüf ki, Azərbaycan qarmonunu, Avtandil İsrafilovun potensial ifa imkanlarını müşahidə edə bilmək imkanından məhrum oldu. Bu boşluğu doldurmaq məqsədilə mən ilkin təəssürat kimi Avtandil Bəyin xalqımız arasında populyar olan həmin valını poçt yardımı ilə göndərməklə kifayətləndim.

Bir xatirəmi də dəyərli oxuculsarımıza bildirmək istərdim. 1985-ci ildə Moskvada keçirilən Tələbə və Gənclərin XII Ümumdünya Fesdivalında Avtandil İsrafilovla olan birgə iştirakımız o dönəmdə çəkilmiş xatirə şəkilndəki görüntü ilə əbədiləşmişdir. (Bax: Şəkil № 14).

Şəkil № 14 (soldan sağa) Avtandil İsrafilov, Aybəniz Haşımova, Firuzə İbadova, Zakir Əliyev, İlqar İmamverdiyev
Tələbəvə Gənclərin XII Ümumdünya Fesdivalı, / Avqust 1985 Moskva

Azərbaycan musiqi mədəniyyətini təmsil edənlər arasında Xalq Artisti Avtandil İsrafilovun başqanlığında Əməkdar artist Firuzə İbadova, gənc müğənnilərdən isə Bülbül Adına Orta – İxtisas Musiqi Məktəbinin tələbələri Anar, Aybəniz Haşımova, Zakir Əliyev, kamanca ustadı Munis Şərifov *(Bu yaxınlarda Xalq Artisti ünvanına layiq görülmüşdür İ.İ.),* və bu sətirlərin müəllifi Prof. Dr. İlqar İmamverdiyev iştirak edirdi. Azərbaycan musiqi

mədəniyyətini təmsil etmək üçün Moskvanın Maksim Gorki adına parkında Azərbaycan mədəniyyətini incəsənətini təbliğ etmək üçün ayrılmış ərazidə və müvəqqəti olaraq 40 gün müddət üçün qurulmuş çadırında hər gün 2 - 3 bəzən də 4 dəfə konsert nömrələrimizi festivala təşrif buyuran xarici vətəndaşlar üçün ərmağan edərdik. Konsertimizin ilkin məqamının birində 17 yaşlı Zakir Əliyevin təsiredici yanıqlı oxuması və səsindəki cazibəli tembr rəngi Avtandil Bəyi heyrətə gətidi və o andaca qolunu göstərib mənə dedi.

- Bu balaca oğlanın oxuması tüklərimi dikən-dikən etdi.
- Bu mənzərə məni də heyrətləndirdi.
- Avtandil Bəy daha sonra dedi ki, Qarabağın harasındandır görəsən?
- Cavabında: Öyrənərəm! – dedim. Bir qədər sonra aydın oldu ki, Neftçaladandır. İkimiz də təəccübümüzü gizlədə bilmədik. Onu da öyrəndik ki Aybəniz Haşımovanın muğam müəllimi Xalq Artisti Şövkət Ələkbərova (Bax: Şəkil № 15), Zakir Əliyevin müəllimi isə Xalq Artisti Arif Babayevdir (Bax: Şəkil № 16),

Şəkil № 15 Şövkət Ələkbərova (1922 – 1993)

Şəkil № 16 Arif Babayev

Bu fakt Avtandil Bəyin böyük sənətkar olmaqla yanaşı həmdə kövrək, duyğusal, zərif ruhlu bir insan olmasının da isbatıdır. Bu həssaslıq öz ürəyində, öz dünyasında tüğyan etməklə, qarmon ifası zamanı bədahətən üzə çıxmasında da özünü göstərir. Avtandil Bəy ülvi duyğularını sözlə deyil

sənəti ilə göstərməyi bacaran sənətkardır. Kimsəyə demədiyi gizli sözünü qarmonu ilə bölüşməklə rahatlıq tapır.

Avtandil Bəy özünə qarşı aşırı dərəcədə tələbkar olduğu kimi başqalarına da tələbkar və prinsipal mövqe tutması ilə fərqlənən sənətkardır. Müxtəlif alətlərdə səsləndirilən melodiyalarla Avtandil Bəyi razı salmaq qeyri - mümkündür. Hər cür janrda dinlədiyi musiqidən də zövq aldığını söyləmək yanlış olardı. Çünki nadidə olanların xiridarı, doğru – dürüst, sərrast qiymət verməyin peşəkar ustasıdır Avtandil Bəy. Bu baxımdan da ala - babat musiqilərlə Avtandil Bəyi heyrətləndirməyə cəht etmək əbəsdir. Yalnız əla olanlar içərisindəki ən əla olan varsa o Avtandil Bəyin zövqünün meyarına uyğundur demək.

Yeri gəlmişkən bu cəhətlə bağlı unutmadığım bir xatirəni dəyərli oxucularımızla paylaşmaqistərdim. 1994-cü ildə Aztv-də çalışan yetənəkli şairimiz Akif Səməd (Bax: Şəkil № 17), sazda dahi Üzeyir Bəyin "Koroğlu"

Şəkil № 17. Akif Səməd (1959 – 2004)

operasından "Uvertyura" əsərini çalmağımı "sazpərəst" dostlarından eşitdiyi üçün günlərin birində məni televiziyaya çəkilişə dəvət etdi. Bu əsərin sazda lentə alınmasından bir gün sonra Azərbaycan Televiziyası ilə nəhayət xalqımız da ilk dəfə ekran vasitəsi ilə tanış oldu. Etiraf etməliyəm ki, bu əsər üzərində 4 il çalışmışdım. Televiziyada göstərilən bu görüntü təsadüfən Avtandil Bəyin də diqqətini çəkmişdi. Aradan keçən bir müddətdən sonra təsadüfən "Xətai" metrosunun yanından gedərkən avtomobildə bir şəxsin məni səslədiyini eşitdim. Yaxınlaşanda Avtandil Bəyi gördüm. Ciddiyətini pozmayaraq əmirvari tərzdə dedi ki "Qaraşəhərdə bir restoran *(təəssüf ki,*

adını unutmuşam) var, sazını da götür axşam ora gələrsən". Bu ərkyana tapşırıqdan sonra gedib sazımı, tarımı və Türk bağlamamı da alıb deyilən ünvana yetişməyə tələsdim. Avtandil Bəy sənət dostlarına məni təqdim edib dahi Üzeyir bəyin "Koroğlu" operasından "Uvertüra"sını çalmağımı xahiş etdi. Xoşuna gəldiyi üçün daha bir neçə dəfə də təkrar çalmağımı arzuladı. Əslində sazı yaxından dinləməklə həqiqətən də bu çətin əsəri sazda heç bir müşayiət olmadan çalmağın mümkün olub olmamasını müşahidə etməklə həmdə bir daha inanmasına əmin olmaq idi. Bu faktı deməkdə məqsədim odur ki, Avtandil Bəyi məmnun etmək, onu razı salmaq müşkül məsələdir. Hətta diqqətini çəkən, onu razı salan bir musiqi varsa unutması da qeyri - mümkündür. Çünki Avtandil Bəy "Sənətkaram sənətkara aşiqəm" devizi ilə həyatını sürdürən bir fenomen sənətkardır.

Daha bir əlamətdar hadisəni oxucularımıza çatdırmaq istərdim. İki dost – qardaş ölkə, Türkiyə ilə Azərbaycan arasında əməkdaşlığın, elmi sahədə əlaqələrin yaradılması məqsədi ilə Bakı universitetlərinin *(Bakı Musiqi Akadamiyası, Tibb Universiteti, Mədəniyyətvə İncəsənət Universiteti, Azərbaycan Texniki Universiteti, Ali Attestasiya Kurumu da daxil olmaqla)* rektorları ilə görüşmək, qarşılıqlı anlaşma imzalamaq üçün 2007 –ci ilin noyabrın 12 – 15 arası Gaziantep Universitetinin Rektoru Prof. Dr. Erhan Ekinçi (Bax: Şəkil № 18), və Türk Musiqisi Dövlət Konservatoriyasının müdiri Fahri Çepiklə (Bax: Şəkil № 19), birlikdə ana Vətənimizi ziyarət

Şəkil № 18. Erhan Ekinci

Şəkil № 19. Fahri Çepik

etdiyimiz zaman Azərbaycan Televiziyasında da bu barədə geniş ictimaiyyətə də məlumat vermək ehtiyacı duyduq. 14 noyabr 2007 tarixində səhər 9:00-da Aztv-nin canlı proqramına daxil olduğumuz zaman təsadüfən Avtandil Bəylə qarşılaşığımda heyrətini gizlədə bilməyib uca səslə ətrafdakılara:

- Bilirsiniz bu kimdir? Sonra da studyadakı çalışanlara xitabən:

- Üzeyir Bəyin "Koroğlu" "Uvertyura" əsərini ilk dəfə sazda çala bilən yeganə musiqiçidir.

Bu xatirəmi anlatmakda maramım Avtandil Bəyin çox diqqətcil bir insan olduğunun göstərgəsidir.

Qarmon Avtandil Bəy üçün küreyi - ərzdir, qarmonun dillərində gecə - gündüz demədən gəşd edərək, bu cahanı, ərşi - əlanı sərrast gəzib – dolaşaraq sirli - sehirli qarmonuyla bizlərə yeni yeni təzə-tər nəğmələr paylayır.

Avtandil Bəyin söylədiyi onun dili deyil, ürək telindən yankılanan barmaqlarındakı görüntüsüdür. Fikrini düşüncəsini, ülvi xoş məramını o barmaqları ilə ən mükəmməl, ən dolğun şəkildə onu sevən xalqına izhar edə bilir. Bu sevgini bu etibarı ömür boyu qoruyub saxlamağa nail oldu Avtandil Bəy.

Xalqımıza əsl örnək ola biləsi ən gözəl yaşam Avtandil İsrafilova nəsib olmuşdur. Dövlətimiz hər zaman Avtandil sənətini və Avtandil yaradıcılığını daima qiymətləndirmiş 1998 - ci ildə Azərbaycan Respublikasının Xalq Artisti fəxri adını almışdır. 2003-cü ildə Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin Fərdi Təqaüdünə layiq görülmüş və 2016 ilində isə "Şöhrət" ordeni ilə təltif olunmuşdur.

24 yanvar 2021-ci ildə 80 illiyi səbəbi ilə inanırıq ki, ən yaxın zamanda Bakıda bir küçə və ya bir istirahət parkı Avtandil İsrafilovun ismini daşıyacaq. Azərbaycanın gənc qarmonçalanlarının iştirakı ilə nəzərdə

tutulabiləcəyini arzuladığım müsabiqə Azərbaycan qarmon sənətinin şahı olan Avtandil Bəyin adını yaşadacaq. Musiqi məktəblərindən birinə onun adı verilməklə, əmək fəaliyyətini əbədiləşdirən bir muzey də təşkil olunacaq. Çünki bu şərəfli xidmətlərini əks etdirən rəsmi sənədlərin, ordenlərin, fəxri fərmanların, ödüllərin sayı həddən ziyadədir. Ən layiqli mükafatların ön səflərində isə can sağlığı dayanır. Böyük söz ustadımız Azərbaycan Xalqının şairir övladı Osman Sarıvəlli (Bax: Şəkil № 20), nə gözəl demiş:

Şəkil № 20. Osman Sarıvəlli (1905 – 1990)

Heç əlinə alma əsa,
70 yaşda batma yasa,
Hər kim yüz il yaşamasa
Günah onun özündədir.

Qarmon sənətimizin iftixarı, qüruru Avtandil Bəy! Vətən uğrunda Qarabağdakı qələbəmiz səbəbi ilə 2021 də neçə - neçə musiqi töhfələrini, mübarək barmaqlarının tuşlara toxunduğu zaman yüksələn “Xoşbəxtlik simfoniyası” ruhlu əsərlərinin “Mədəniyyət Paytaxdı Şuşa”mda səslənməsini həsrətlə, intizarla, qürurla, fəxarətlə, sevinclə, həyəcanla gözləyirik. Çünki bu yaxınlarda 3000-ə yaxın qeyrətli Vətən oğlullarımızın və şəhidlərimizin qanı bahasına işğaldan azad olunmuş Qarabağ adlı müqəddəs məkanmızın mübarək Azan səsinə, xalq musiqimizə, qara zurnamıza, tarımıza, kamanımıza, sazəndəmizə, xanəndəmizə, aşıq sazında tüğyan edən neçə -

neçə qədim ahənglərə, xüsusən də ən zil notlarda ötüşən qartal görünüşlü zil qara qarmonundan yüksələn, bir vaxtlar bəstələdiyin "Qarabağ rəqsi"ni "Xarı Bülbül"ün ana yurdu olan "Cıdır düzü"ndə əzəmətlə, məğrurla və şəstlə səsləndirəcəyinə çox böyük ehtiyacımız vardır Avtandil Bəy.

Azərbaycan musiqi mədəniyyətinin iftixarı, qüruru Avtandil Bəy! Doxsan yaşa getdiyin piranilik səfərinə doğru, 80 illik – yubileyini Əli İmamverdi ilə birgə yazdığımız *"Avtandil İsrafilovun 26 Rəqs Havaları"* adlı kitabımızla təbrik edirək Sizə can sağlığı arzulayırıq.

İLQAR CƏMİL OĞLU İMAMVERDİYEV
Sənətşünaslıq Dokoru, Professor
Bakı Musiqi Akademiyasının, Qaziantep Universiteti
Türk Musiqisi Dövlət Konservatoriyası.
Türk Xalq Musiqisinə Xidmət Mükafatcısı və
İKSAD yayınevinin Onur Mükafatcısı
24. 01 – 2021 saat 23.39

1. QARABAĞ RƏQSİ [1]

Nota yazan İlqar Cəmil. 29.01 – 2020 saat 21:56

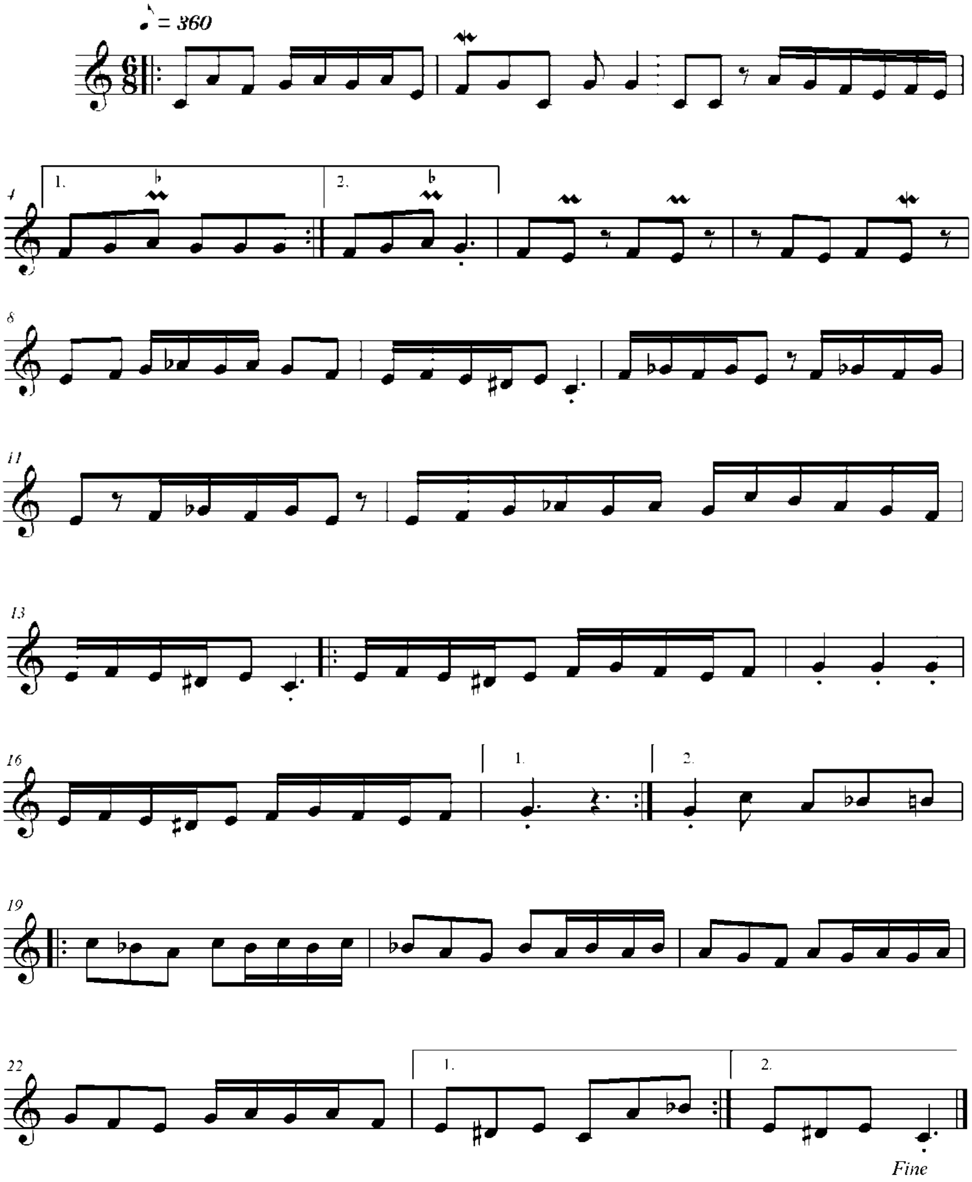

[1]https://ok.ru/video/180880935426 saat 0.01 – 2.52

2. KƏMALƏ RƏQSİ[2]

Nota yazan İlqar Cəmil. 24. 10 – 2019 saat 14:14

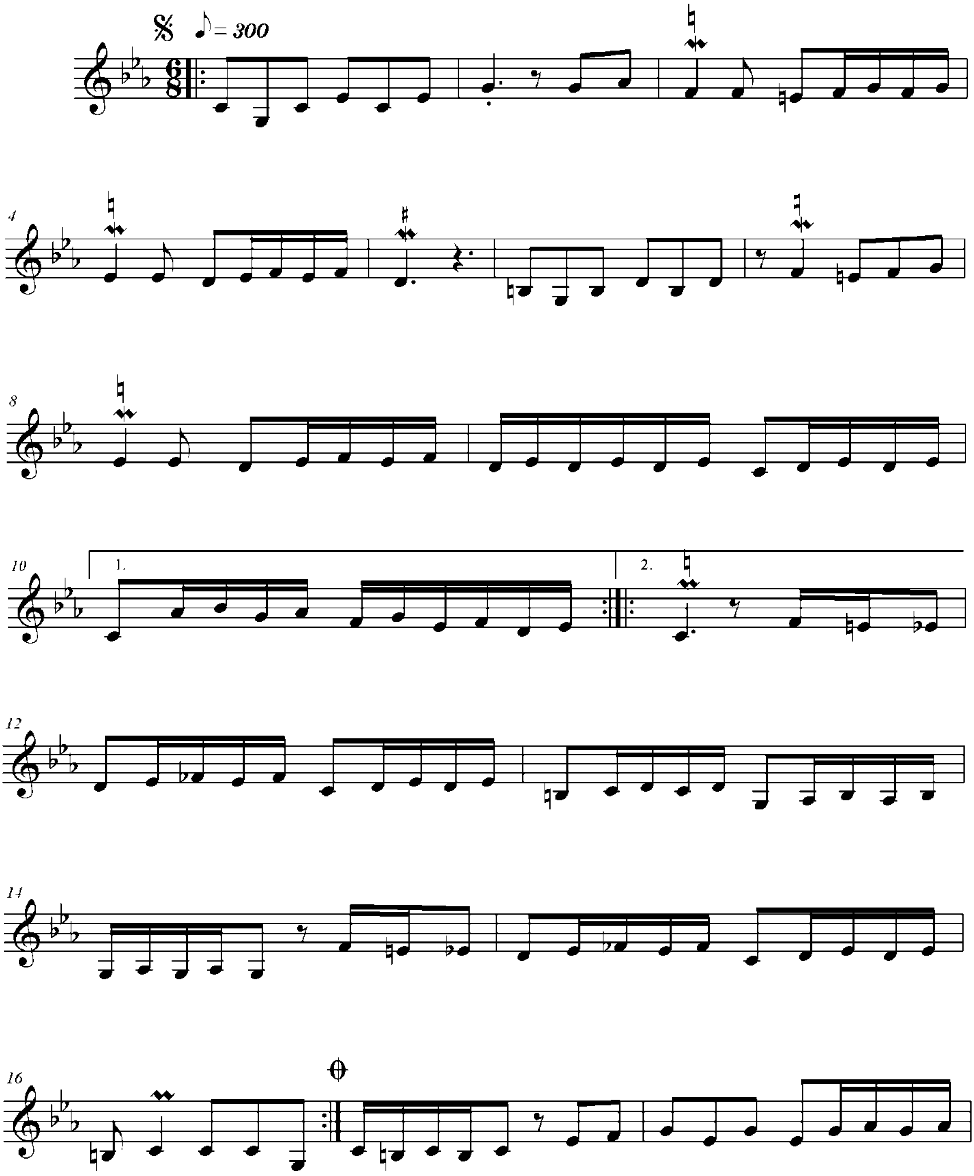

[2]https://www.youtube.com/watch?v=5BiK7jj_uYs&t=8s Bax: saat. 0.01 – 4.42

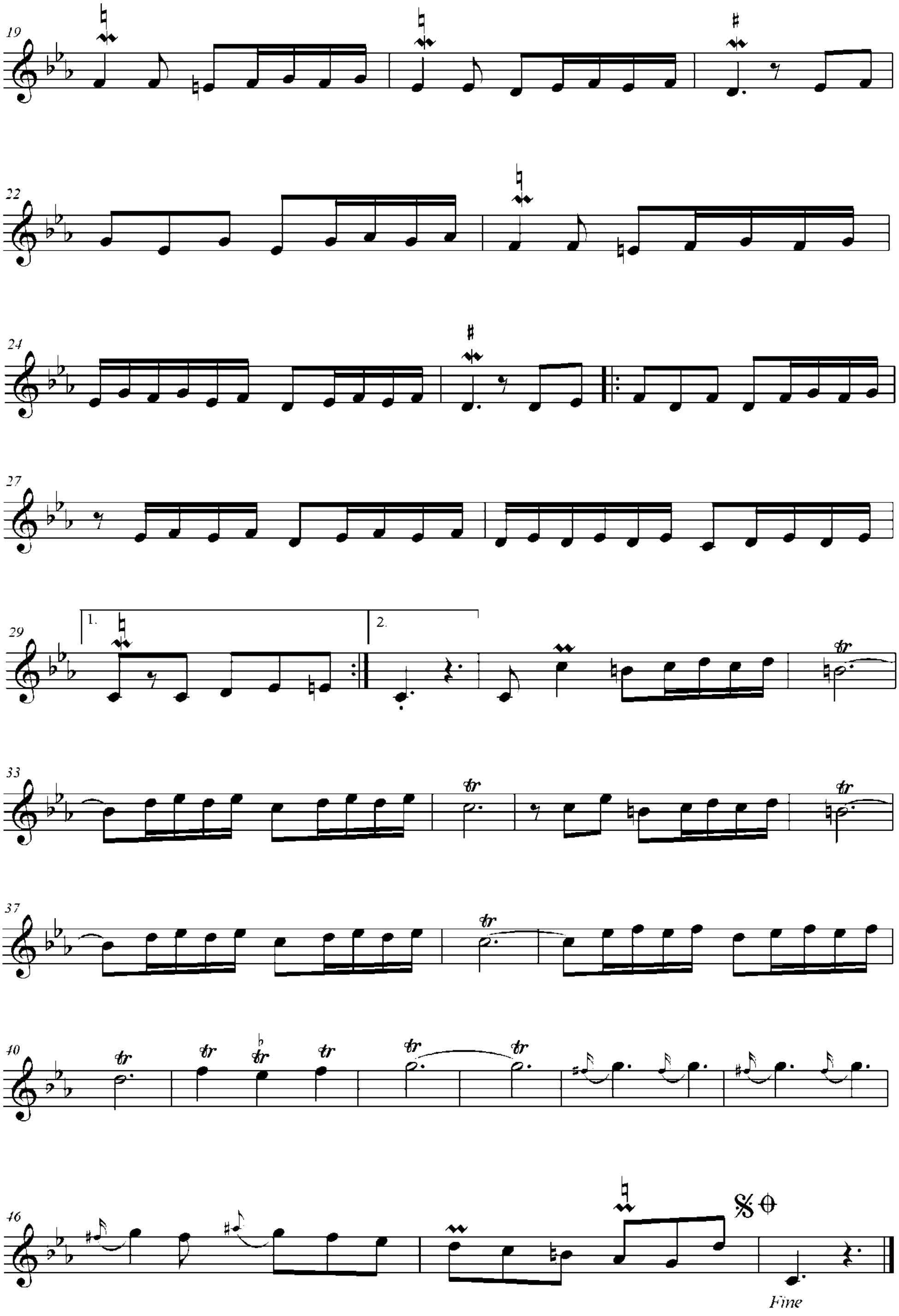
19
22
24
27
29
1.
2.
33
37
40
46
Fine

3. YALLI RƏQSİ[3]

Nota yazan İlqar Cəmil. 9. 11 – 2019 saat 11:11

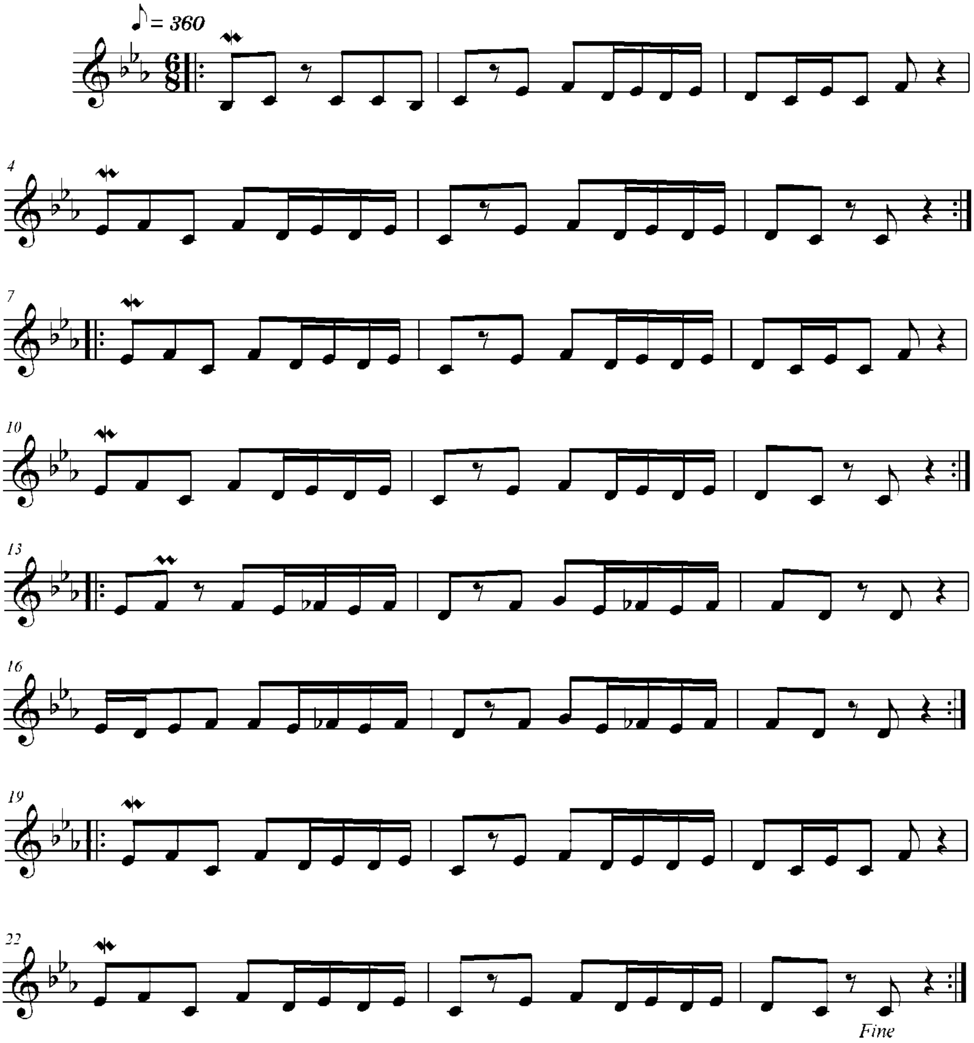

[3] İmamverdiyev İ., "Azərbaycan Rəqs Havaları", 1. cild, "Nurlan" yayınevi, Bakı - 2007, S.33

4. NAZİLƏ RƏQSİ[4]

Nota yazan İlqar Cəmil 9. 11 – 2019 saat 13:27

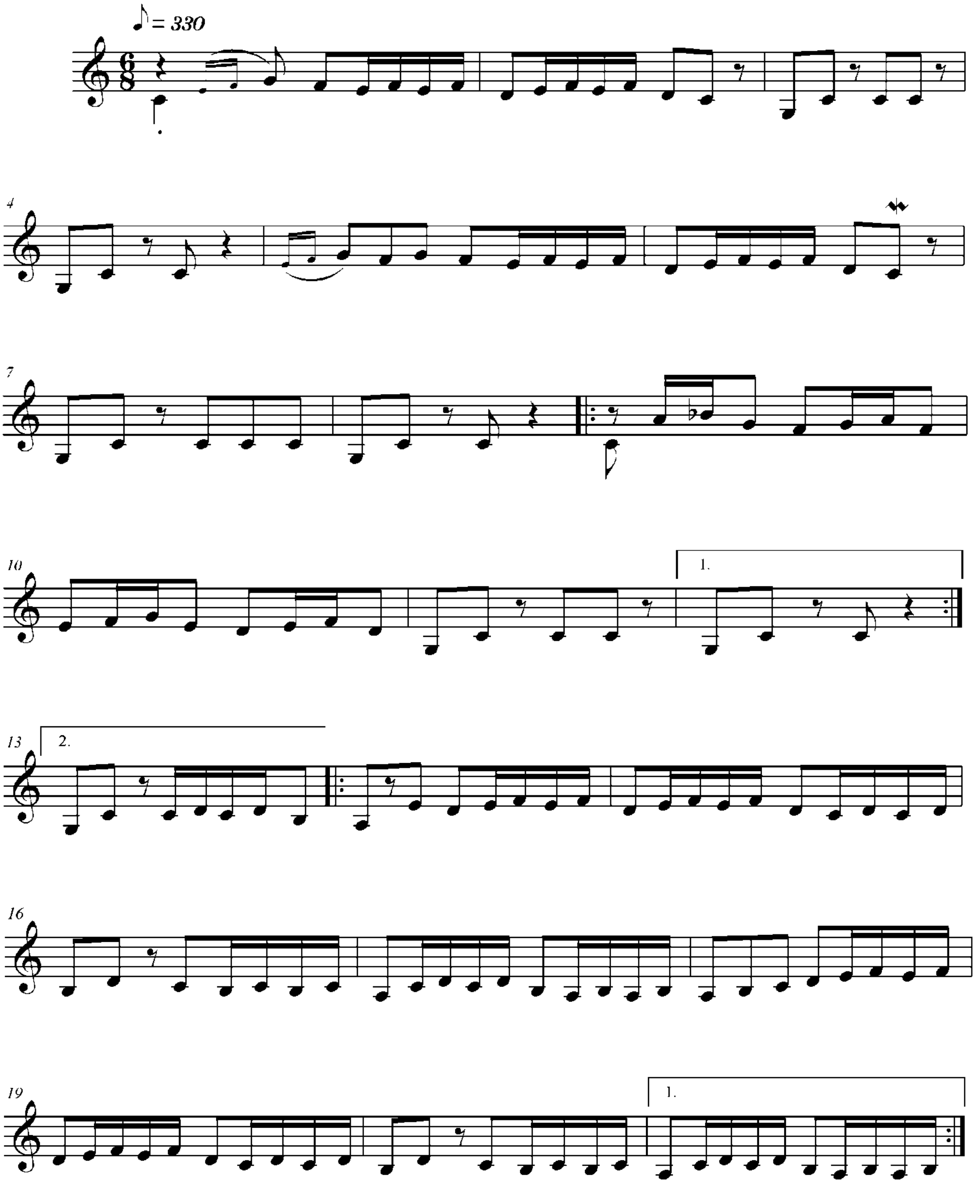

[4]İmamverdiyev İ., "Azərbaycan Rəqs Havaları", 1. cild, "Nurlan" yayınevi, Bakı - 2007, S. 96-98

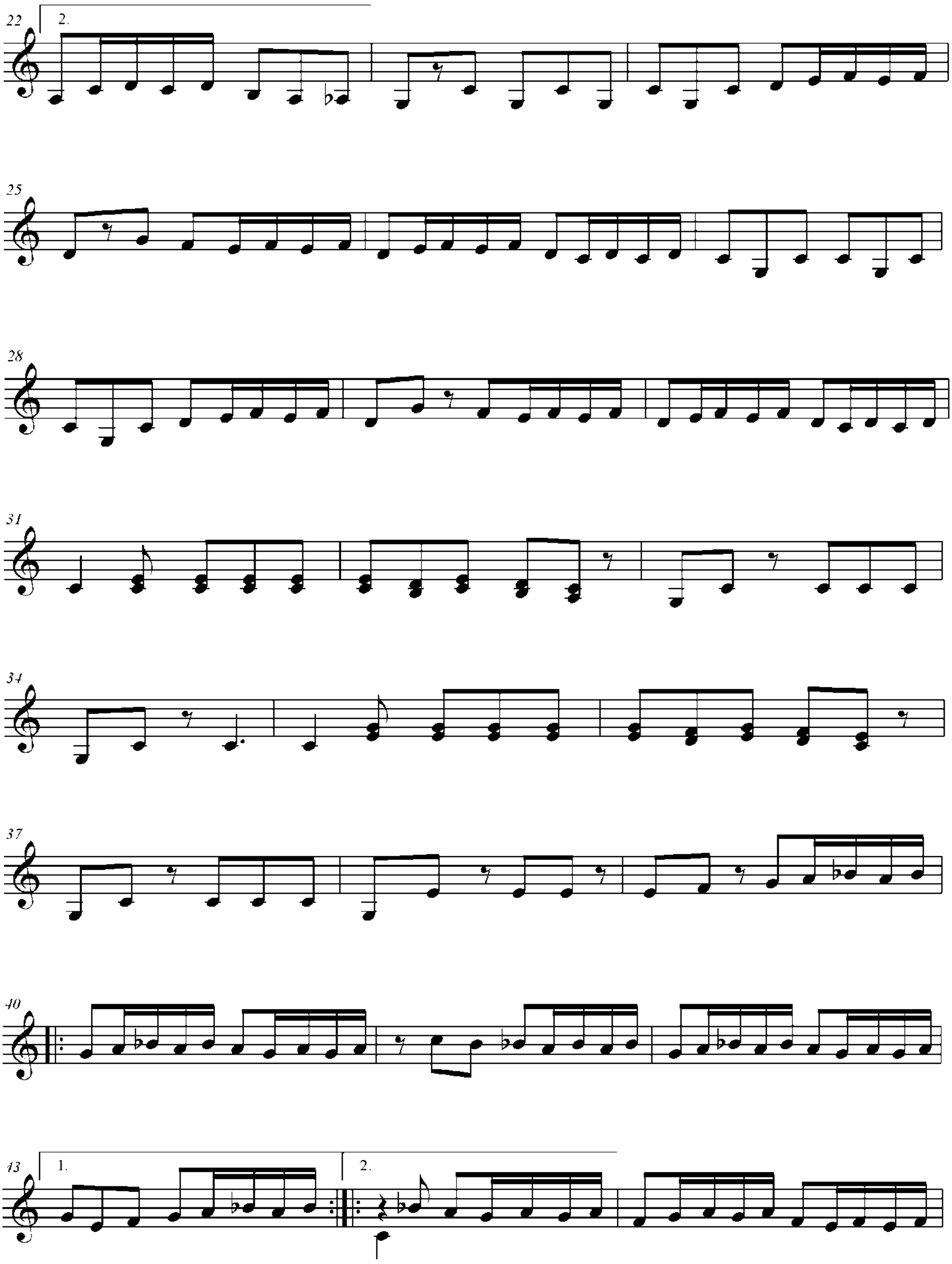

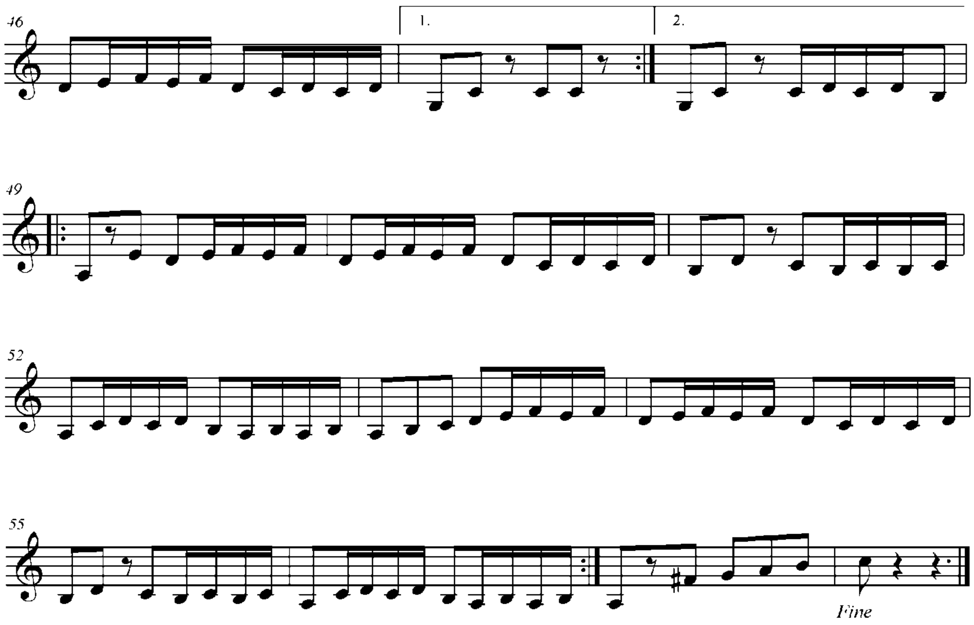
46
1.
2.
49
52
55
Fine

5. SİMRANİ RƏQSİ[5]

Nota yazan İlqar Cəmil. 9. 11 – 2019 saat 16:47

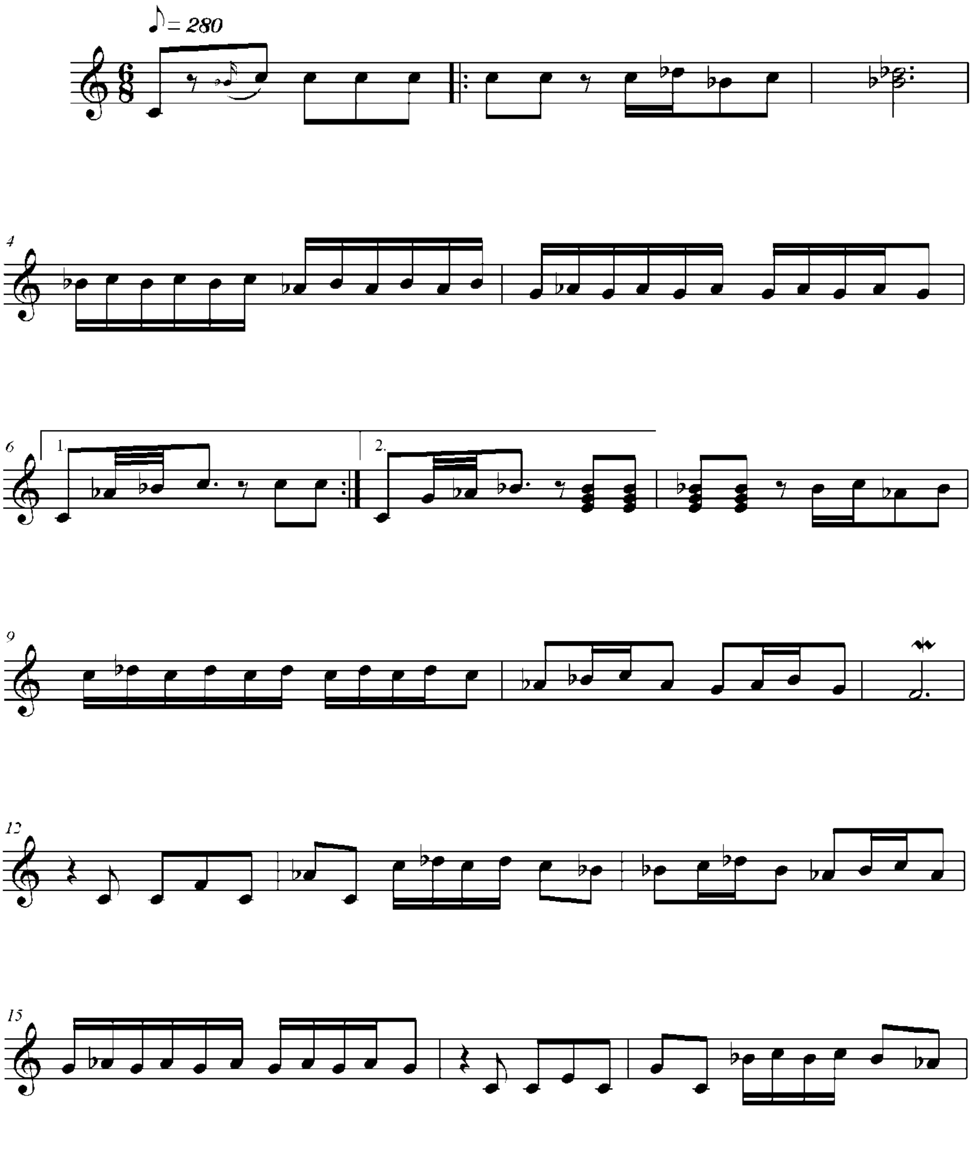

[5] İmamverdiyev İ., "Azərbaycan Rəqs Havaları", 1. cild, "Nurlan" yayınevi, Bakı - 2007, S.123 – 124 **Not:** "Simrani rəqsı" "Şən rəqs" ismi ile də bəzi mənbələrdə yer almışdır. Bax: https://www.aparat.com /v/cYEVd /Avtandil _Israfilov_ Shen_ Regs

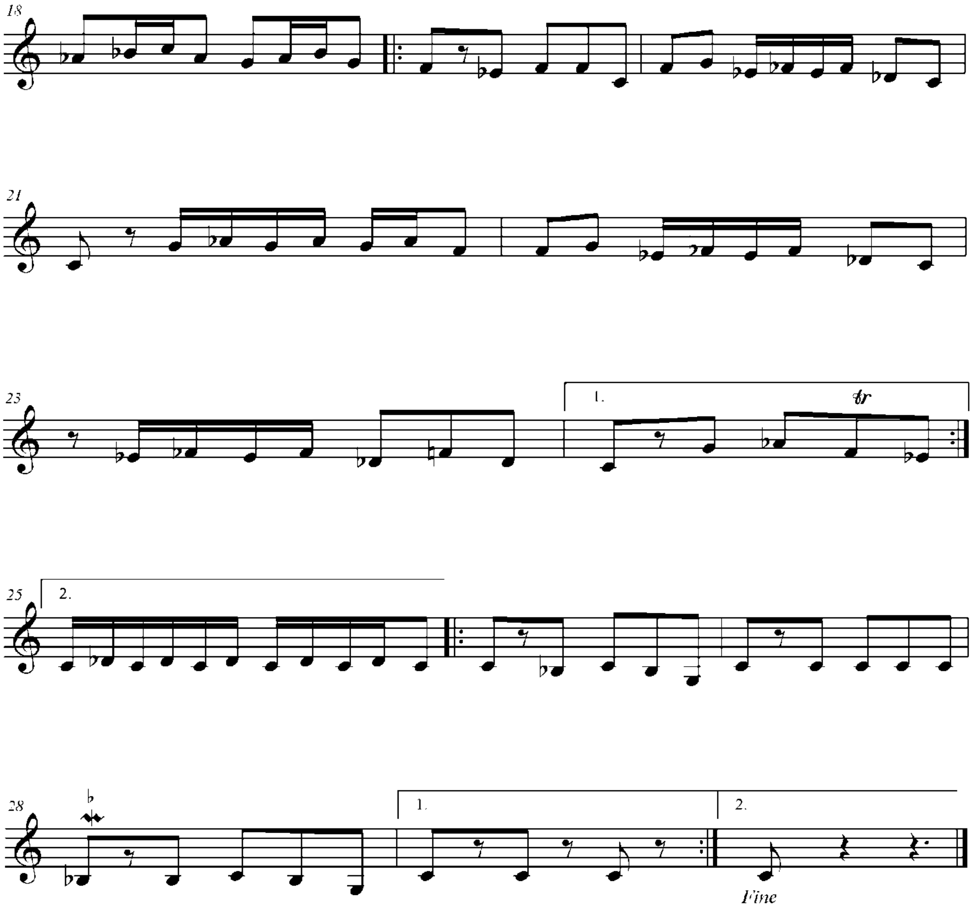
18
21
25
1.
tr
25
2.
28
1.
2.
Fine

6. SEVGİLİM RƏQSİ[6]

Nota yazan İlqar Cəmil. 9. 11 – 2019 saat 18:58

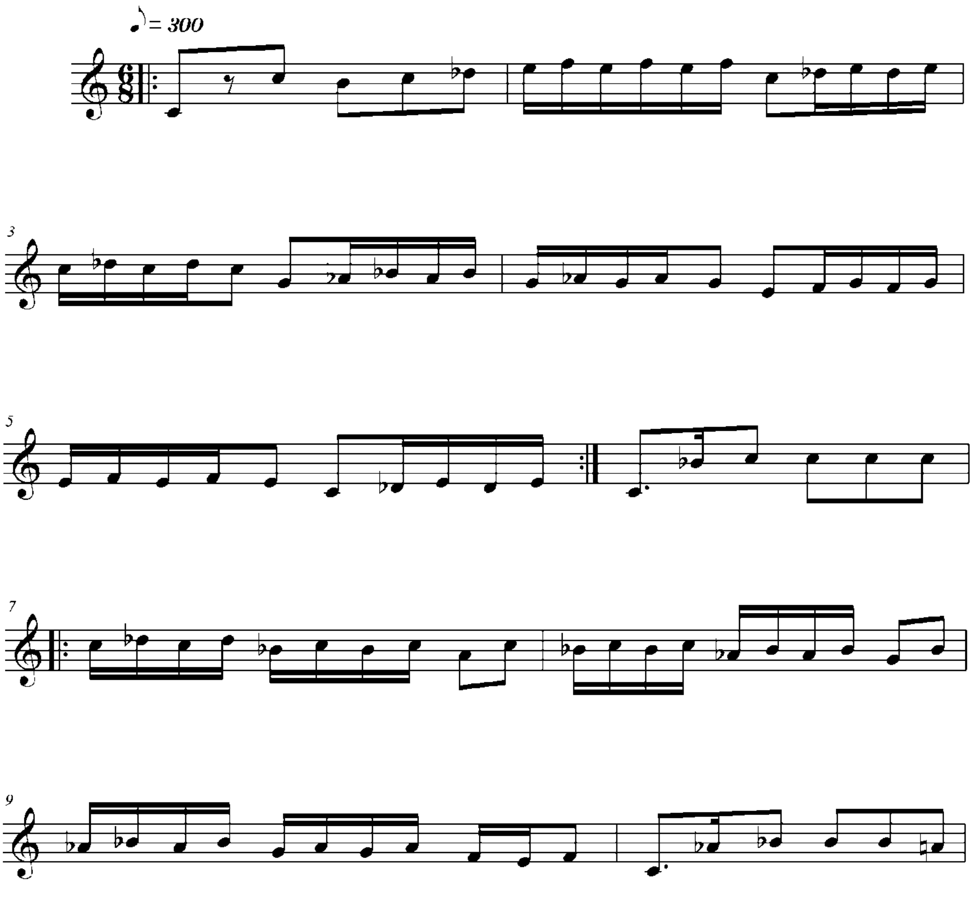

[6] İmamverdiyev İ., "Azərbaycan Rəqs Havaları", 1. cild, "Nurlan" yayınevi, Bakı - 2007, S.119 – 121 **Not:** "Sevgilim Rəqsı", "Sevgililer Rəqsı" ismi ilə də internet qaynaqlarında yer almışdır. Bax: https://myvideo.cc/ movies/T1hwTk1KS0Vm OHBUb0Y4S3NIdzMzczJieGRyY0djRUpBY2NlGlZsSW1wcz0. Eldar Zeynalov Saksfon alətində bu "Sevgilim rəqsı"nı "Bəxtiyar" ismi ile ifa etmişdir. Bax: https://www.youtube.com/ watch?v=Yv663B3mPMY

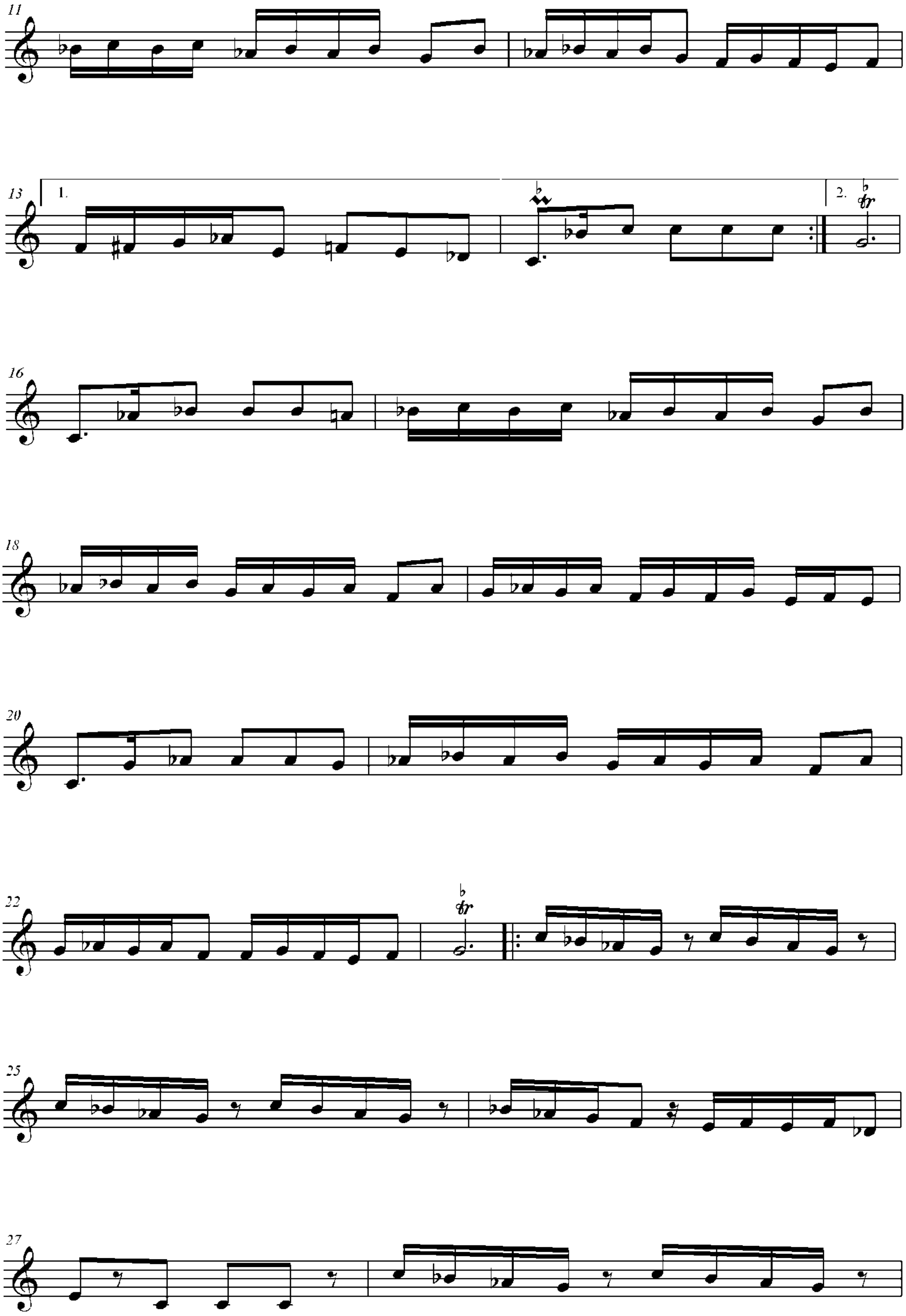
11
13
1.
2.
tr
16
18
20
22
tr
25
27

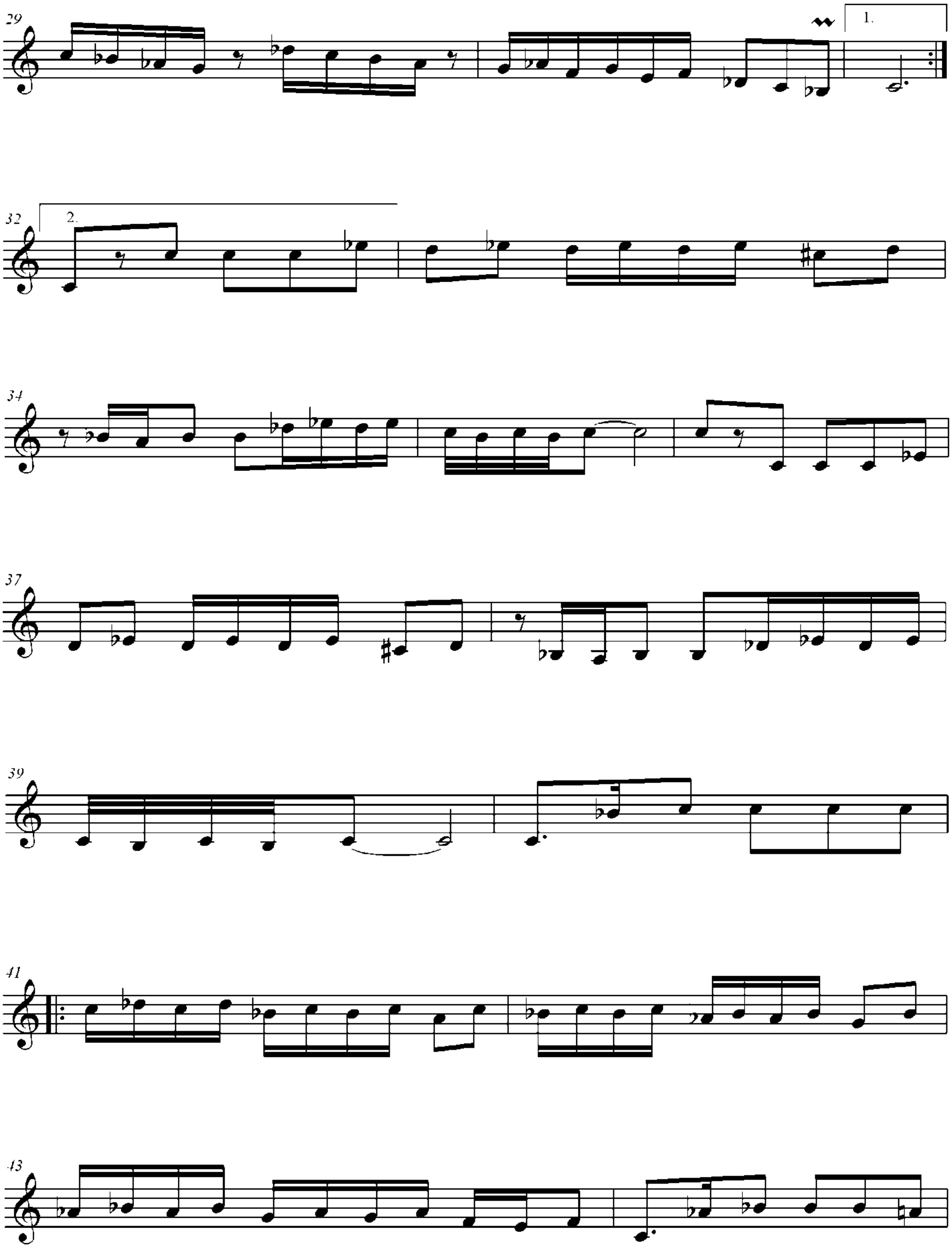
29
1.
32
2.
34
37
39
41
43

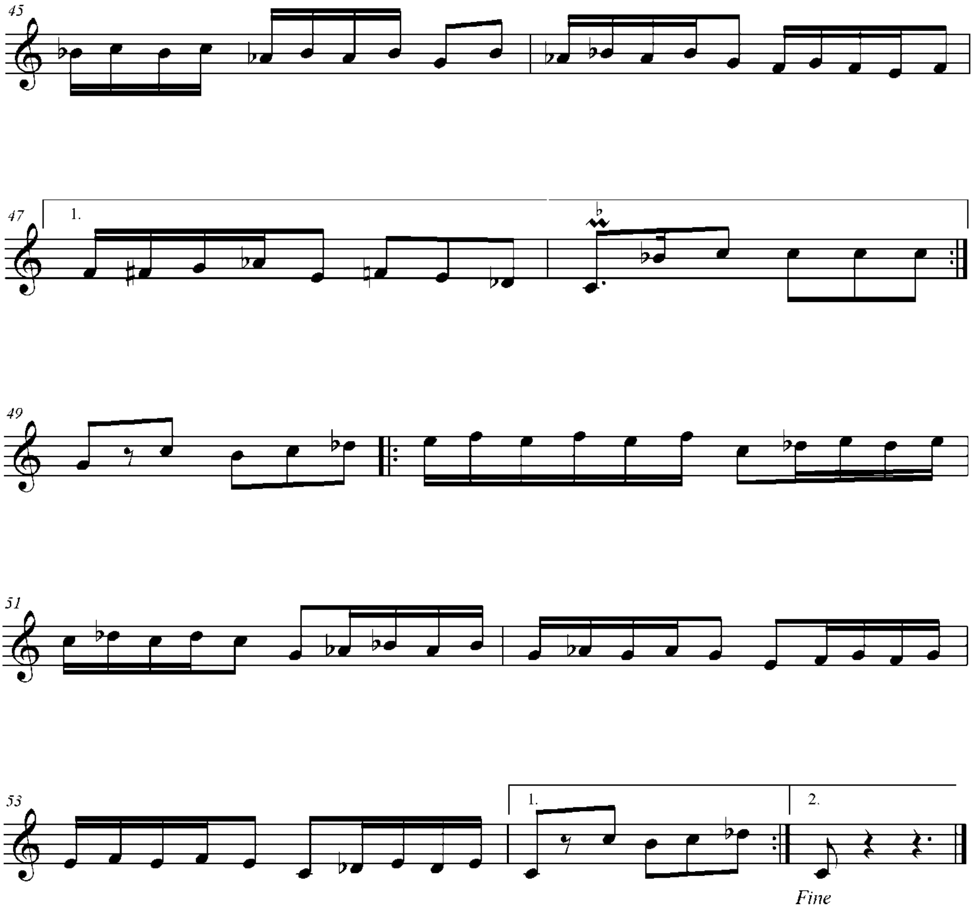
1.
1.
2.
Fine

7. AYNURƏ RƏQSİ[7]

Nota yazan İlqar Cəmil. 10. 11 – 2019 saat 13:09

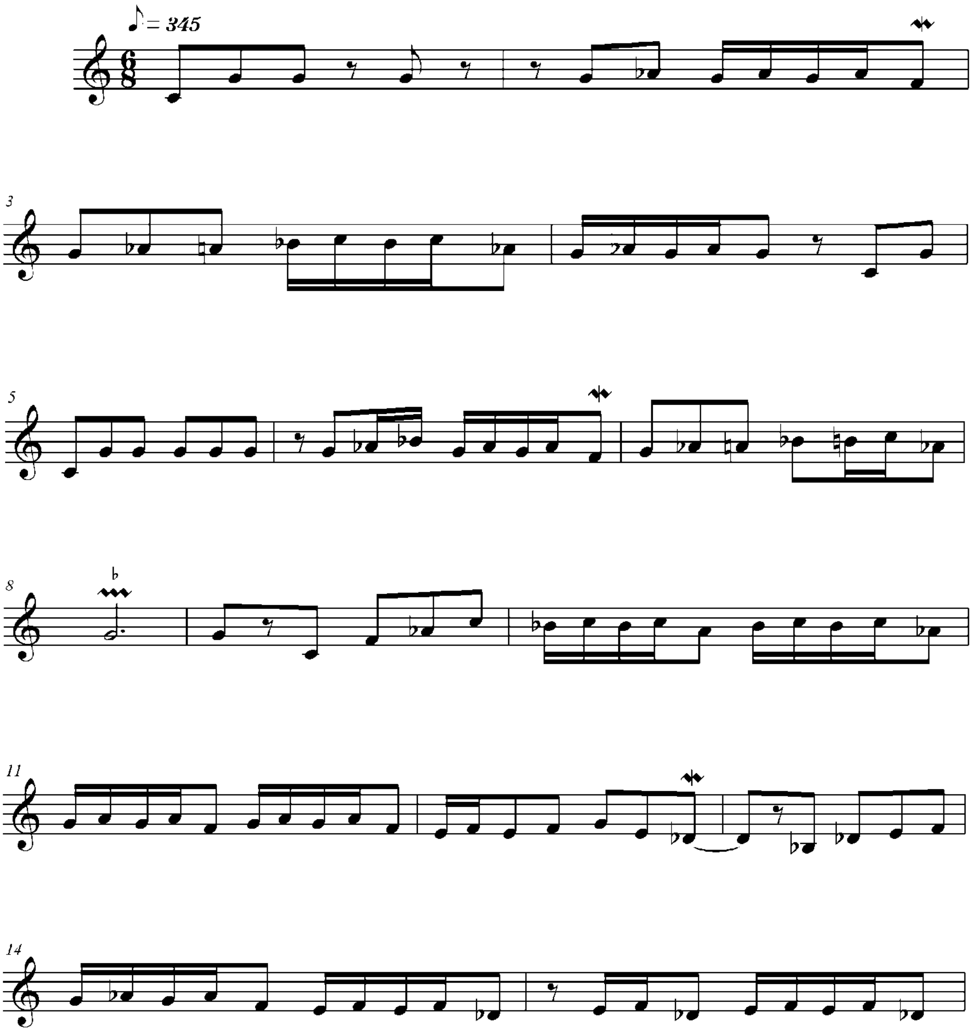

[7] İmamverdiyev İ., "Azərbaycan Rəqs Havaları", 1. cild, "Nurlan" yayınevi, Bakı - 2007, S.46 - 50

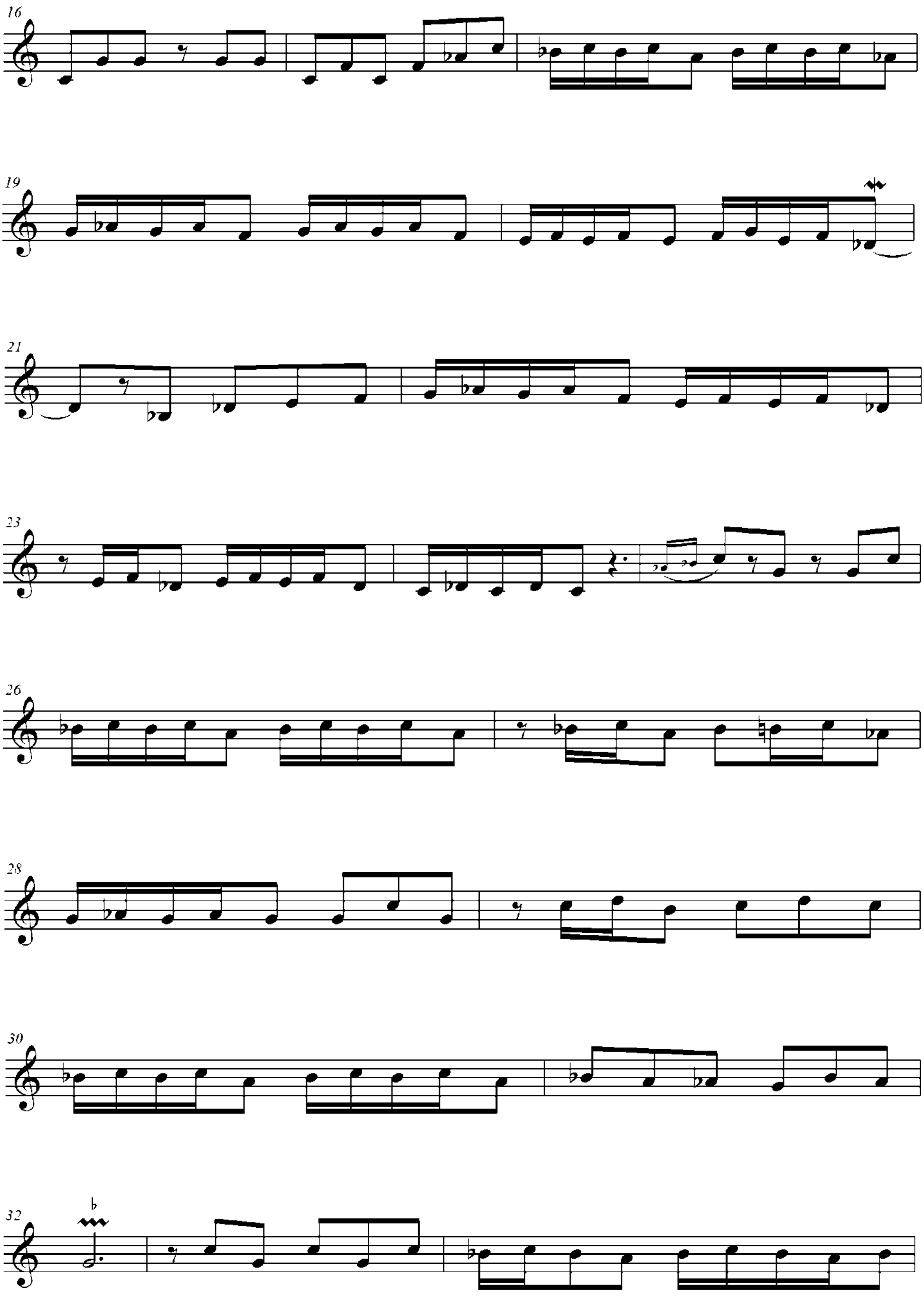
16
19
21
23
26
28
30
32

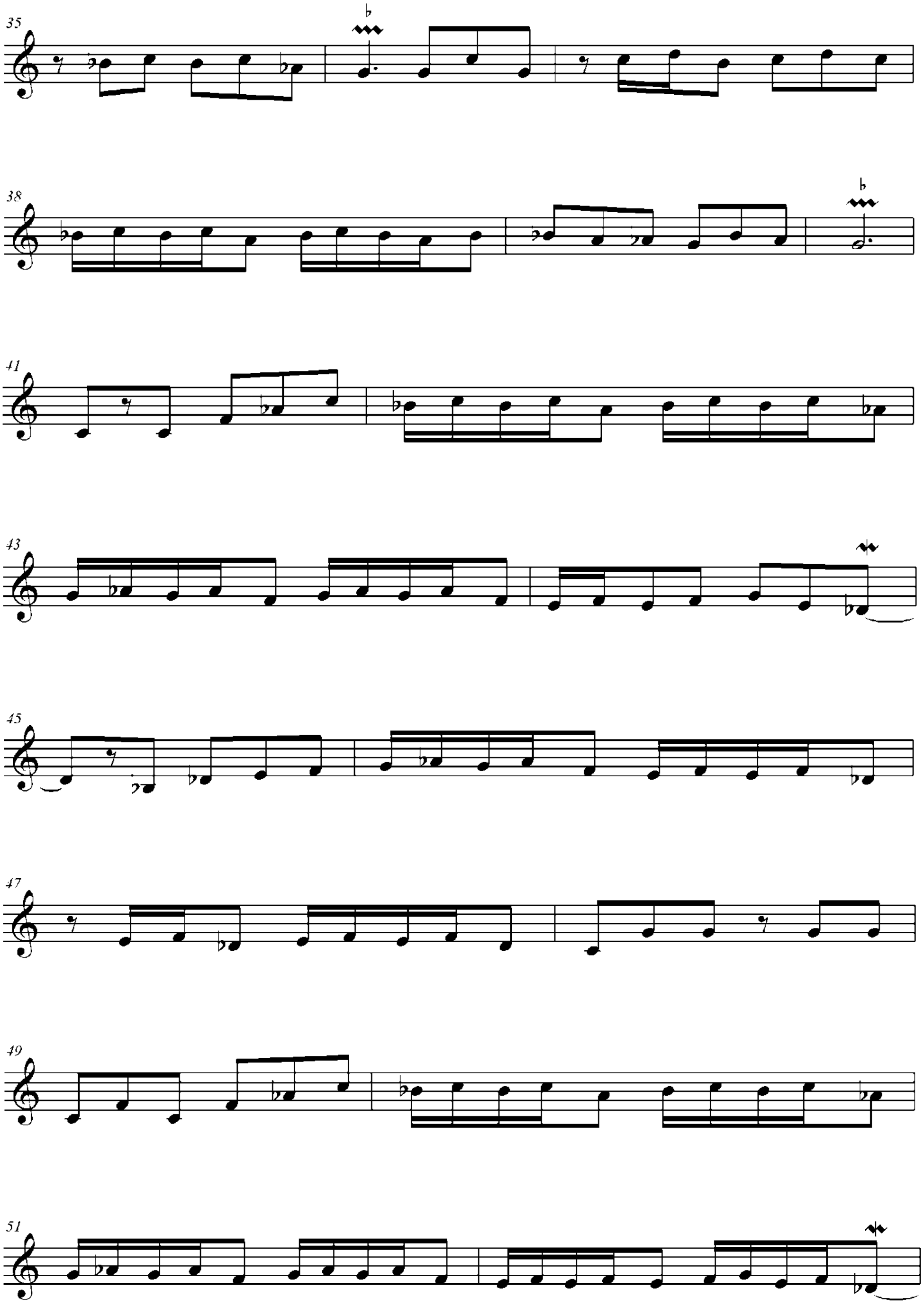
35
38
41
43
45
47
49
51

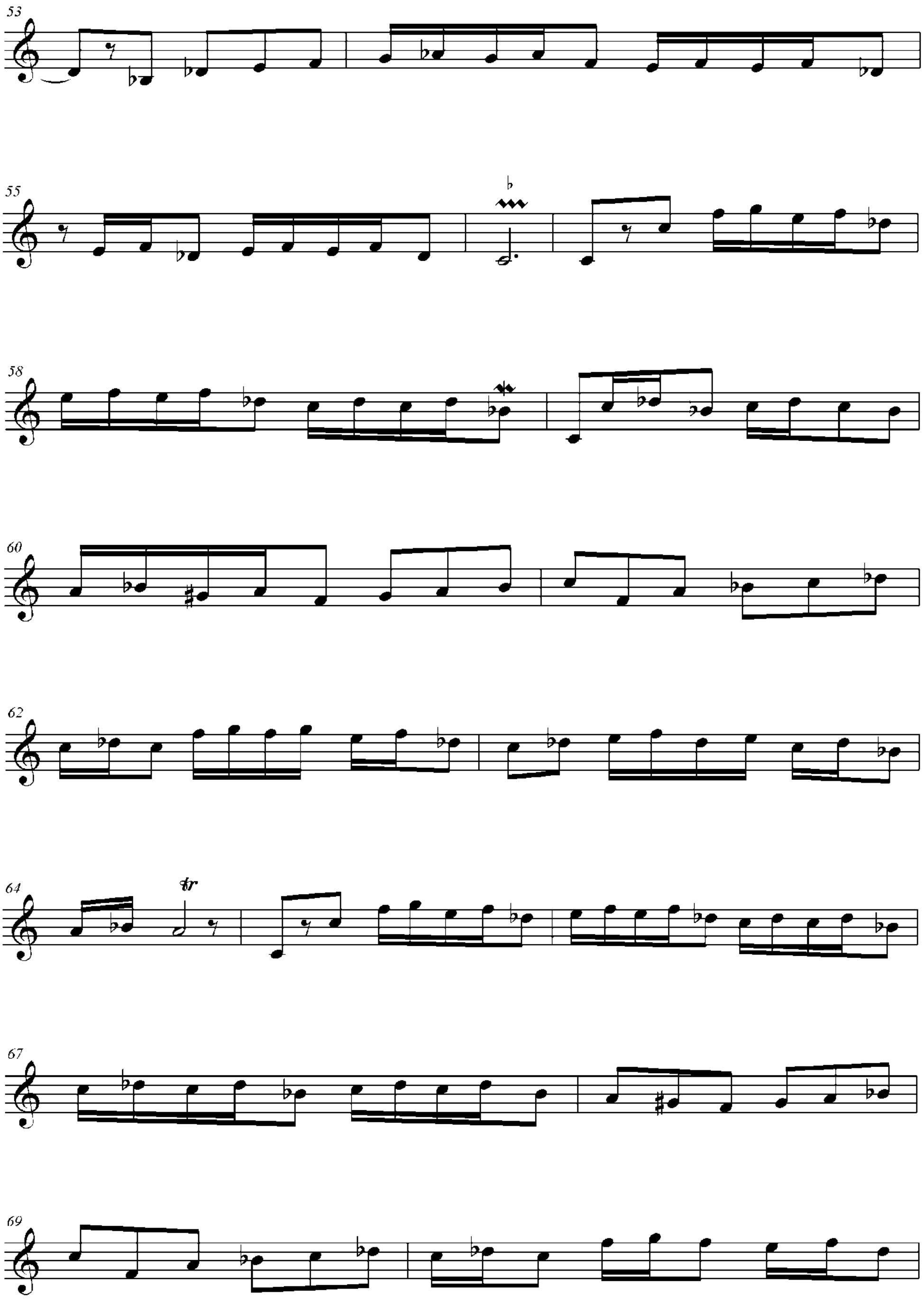
53
55
58
60
62
64
tr
67
69

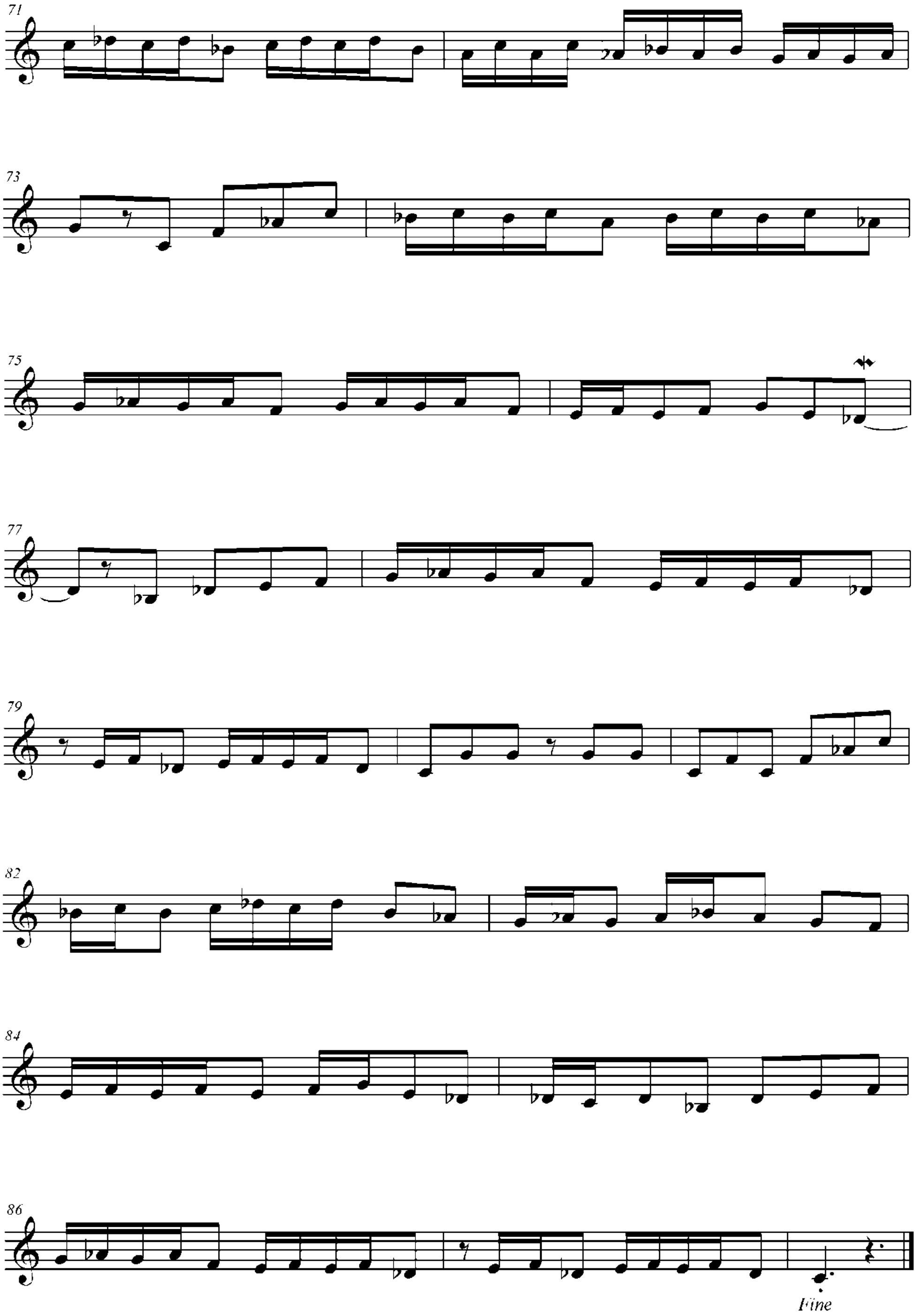
71
73
75
77
79
82
84
86
Fine

8. CƏLALI RƏQSİ[8] № 1

Nota yazan İlqar Cəmil. 10. 11 – 2019 saat 15:51

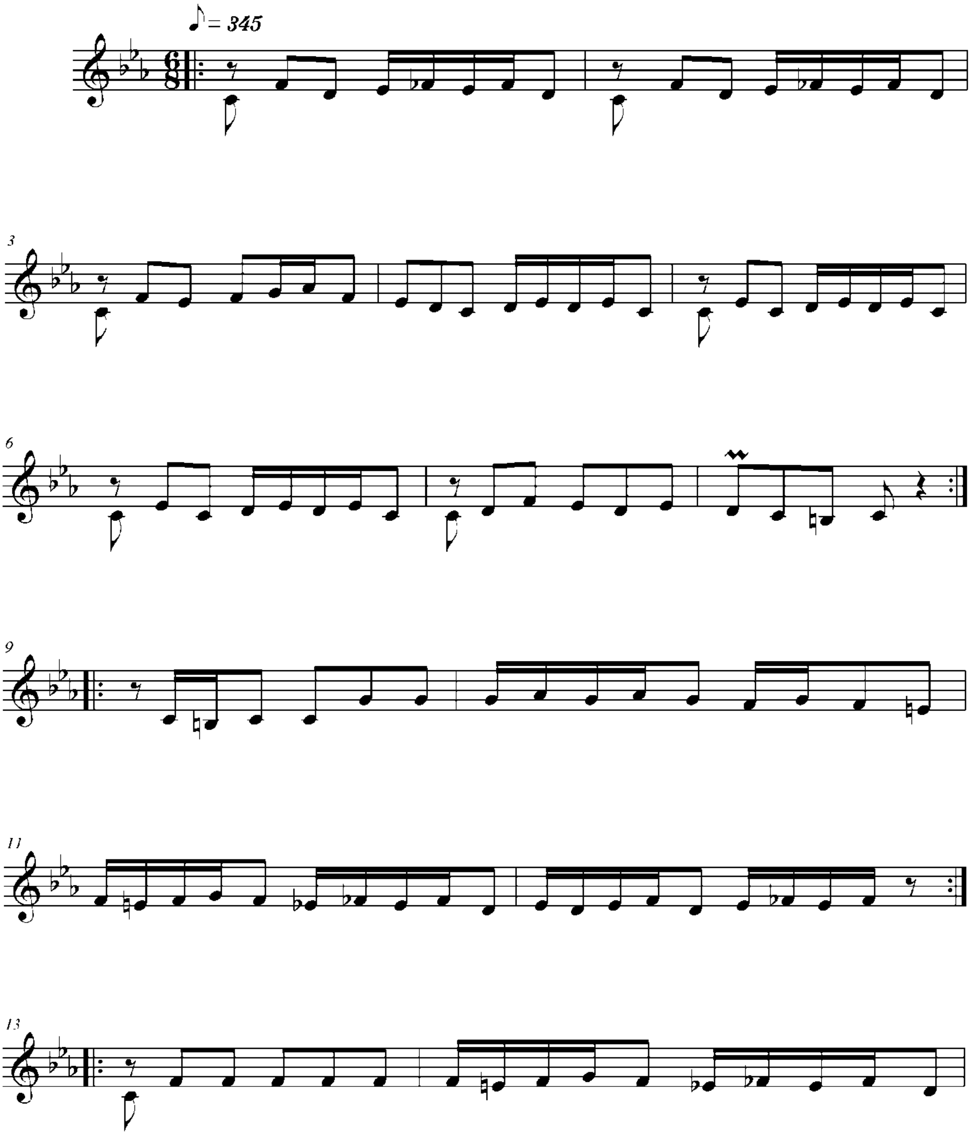

[8] İmamverdiyev İ., "Azərbaycan Rəqs Havaları", 1. cild, "Nurlan" yayınevi, Bakı - 2007, S.127

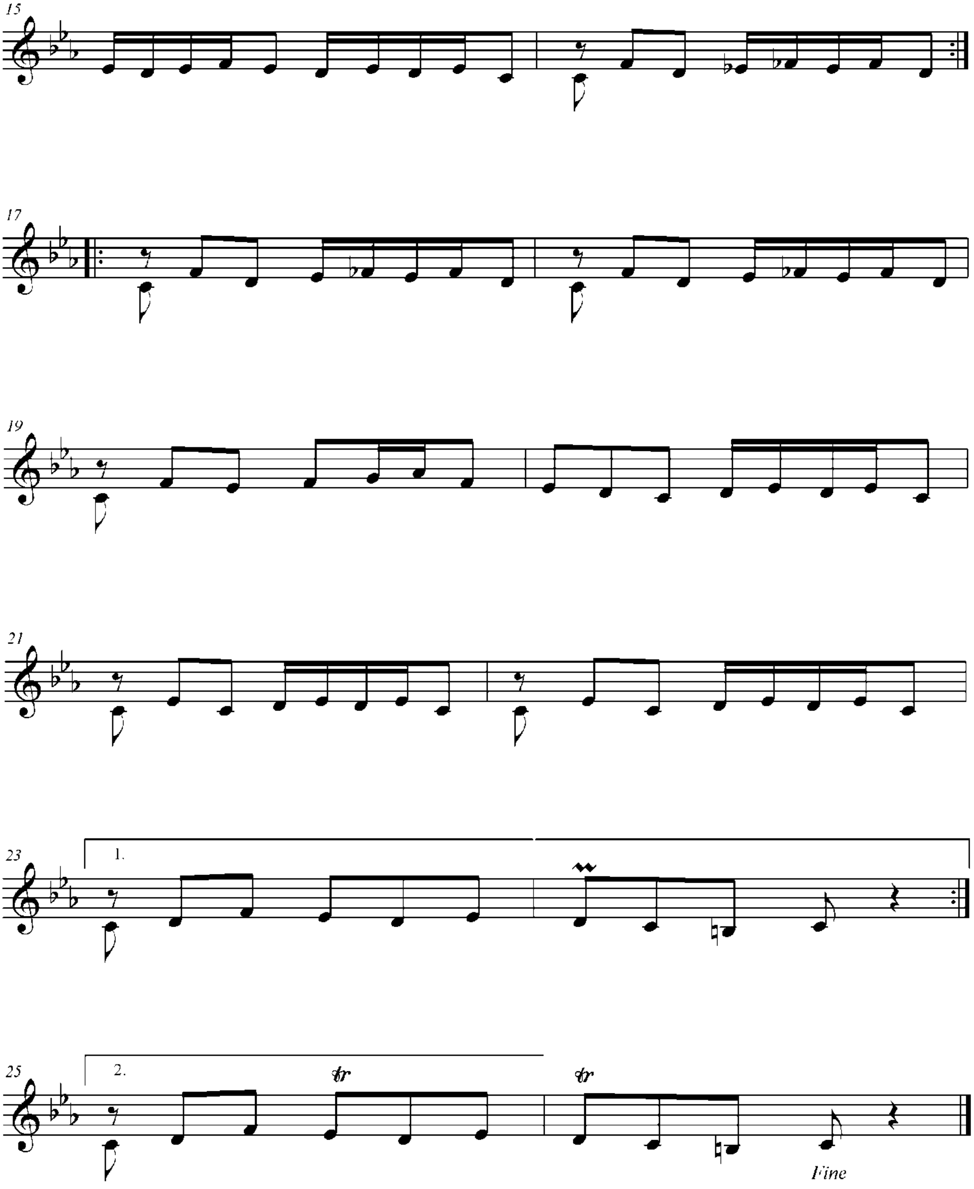
15
17
19
21
23
1.
25
2.
tr
tr
Fine

9. CƏLALI RƏQSİ[9] № 2

Nota yazan İlqar Cəmil . 13.08 – 2020 saat 15:30

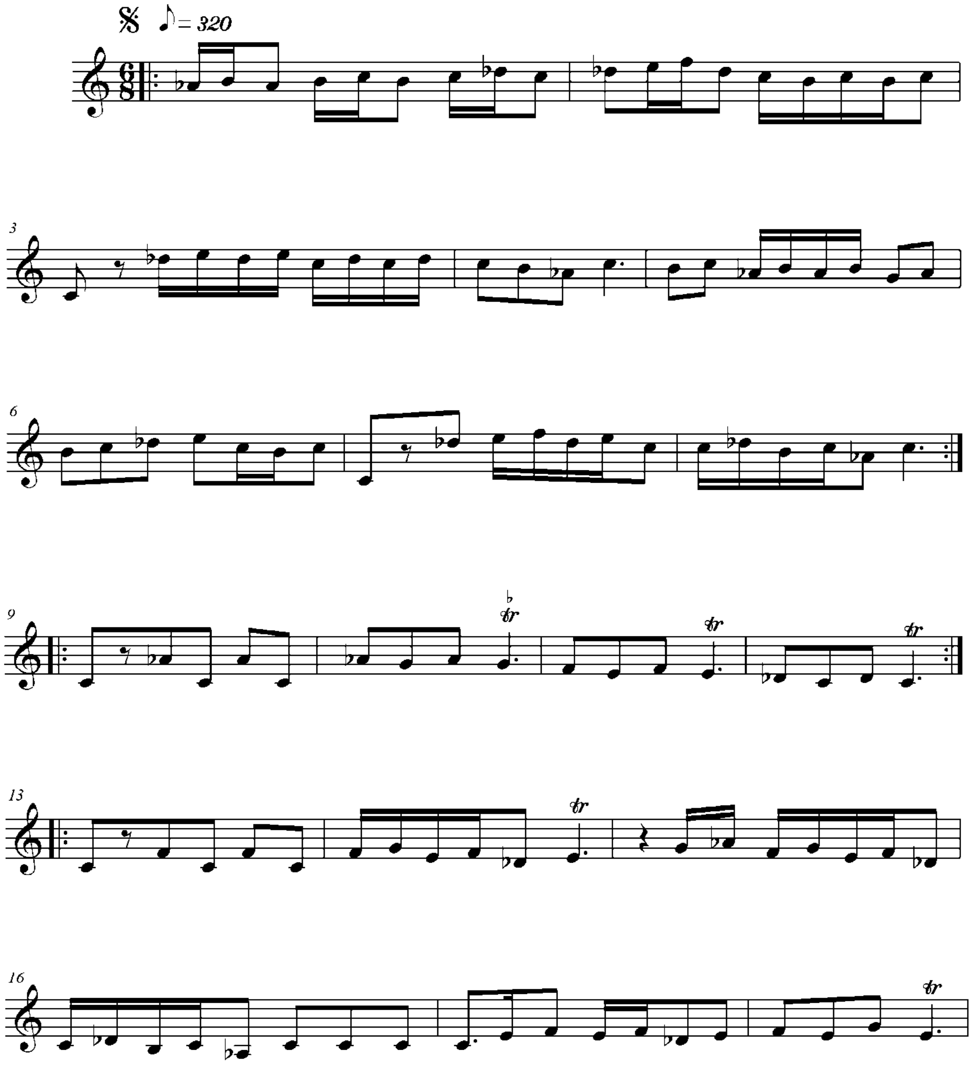

---

[9]https://www.aparat.com/v/eqdGy

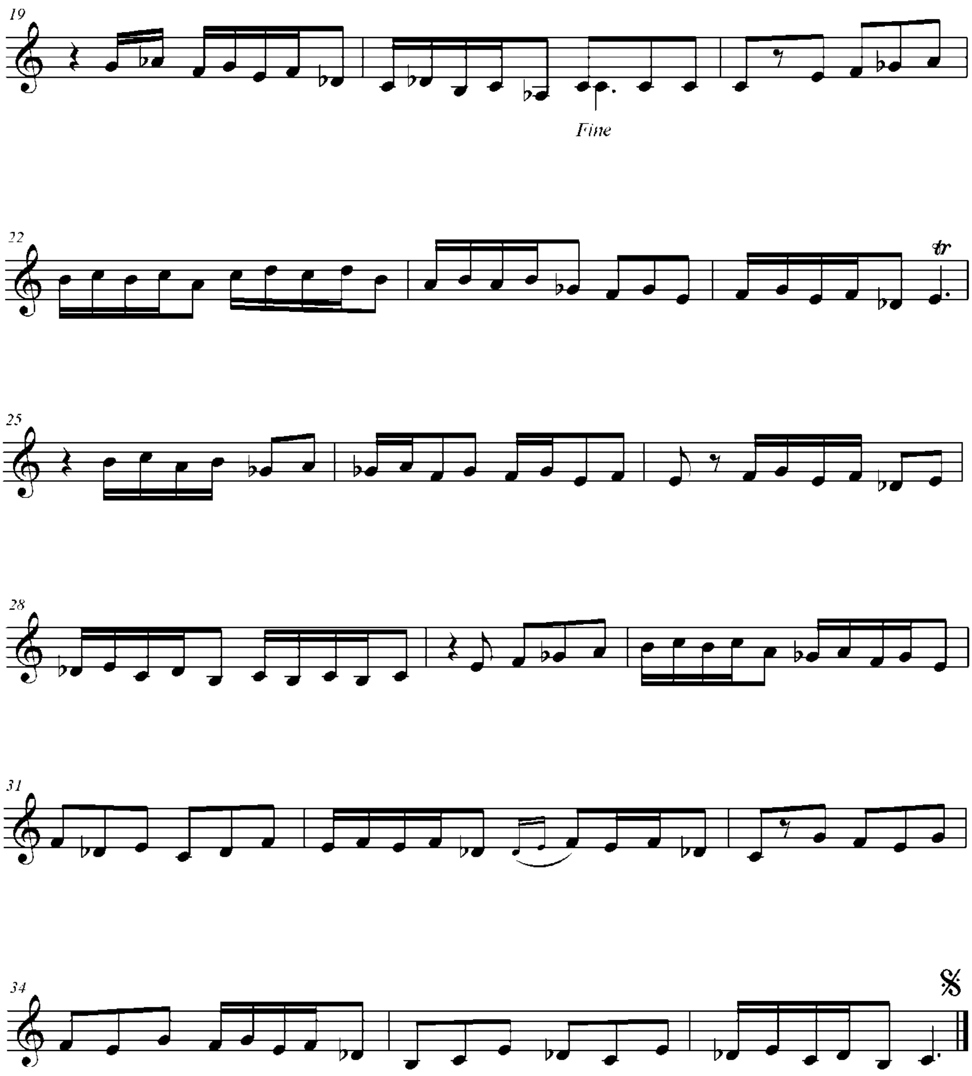
19
Fine
22
tr
25
28
31
34

10. YENİ RƏQS [10]

Nota yazan İlqar Cəmil. 10. 11 – 2019 saat 18:35

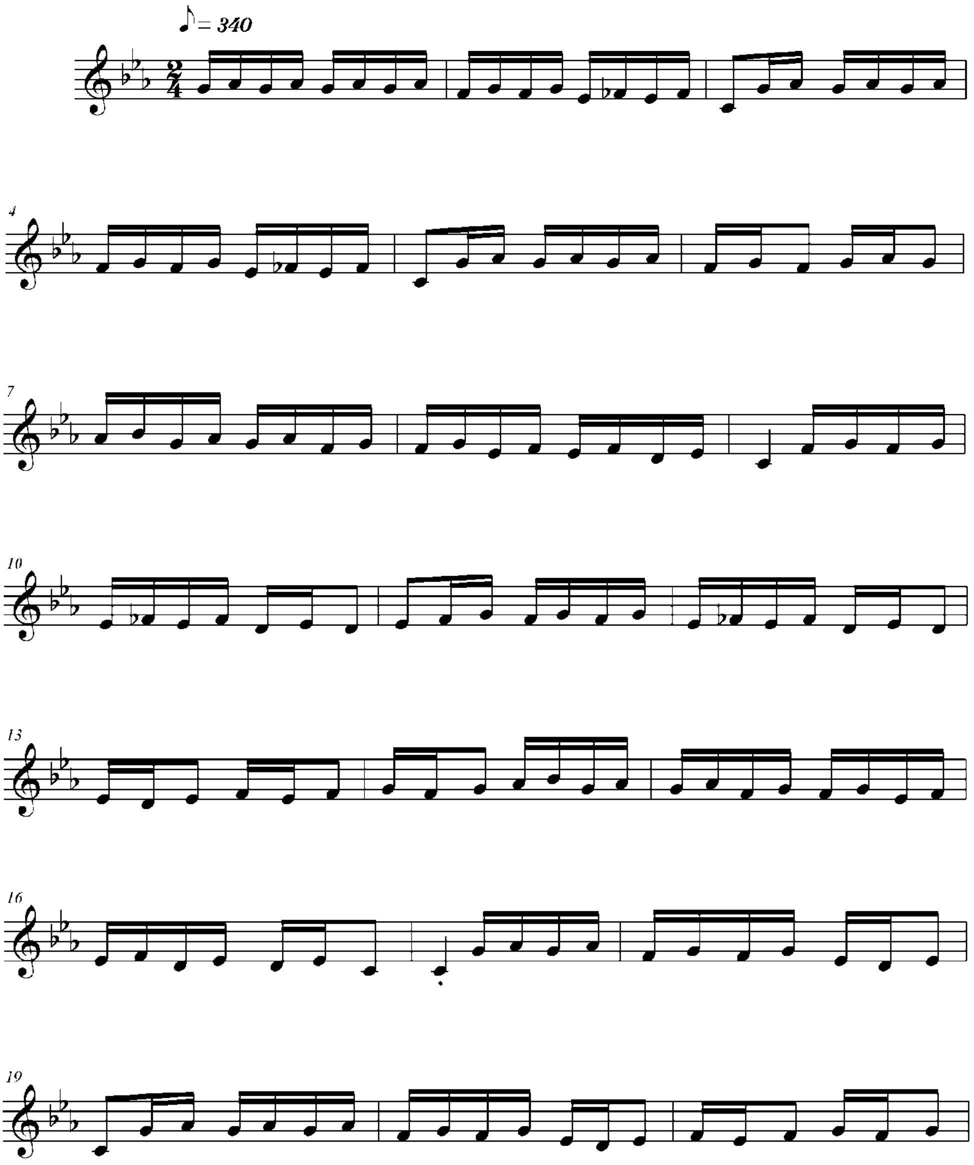

[10] İmamverdiyev İ., "Azərbaycan Rəqs Havaları", 1. cild, "Nurlan" yayınevi, Bakı - 2007, S.162 – 166

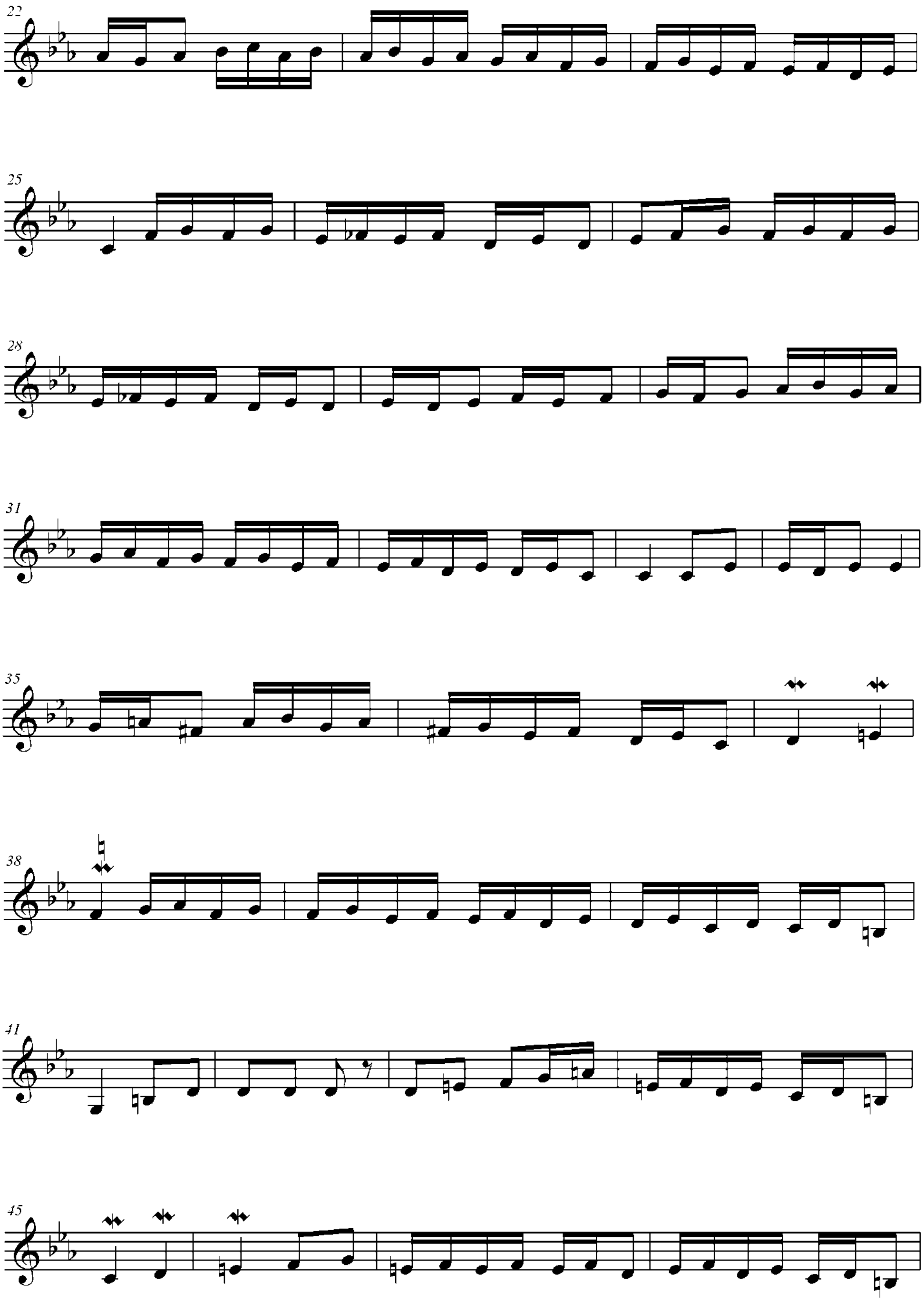
22
25
28
31
35
38
41
45

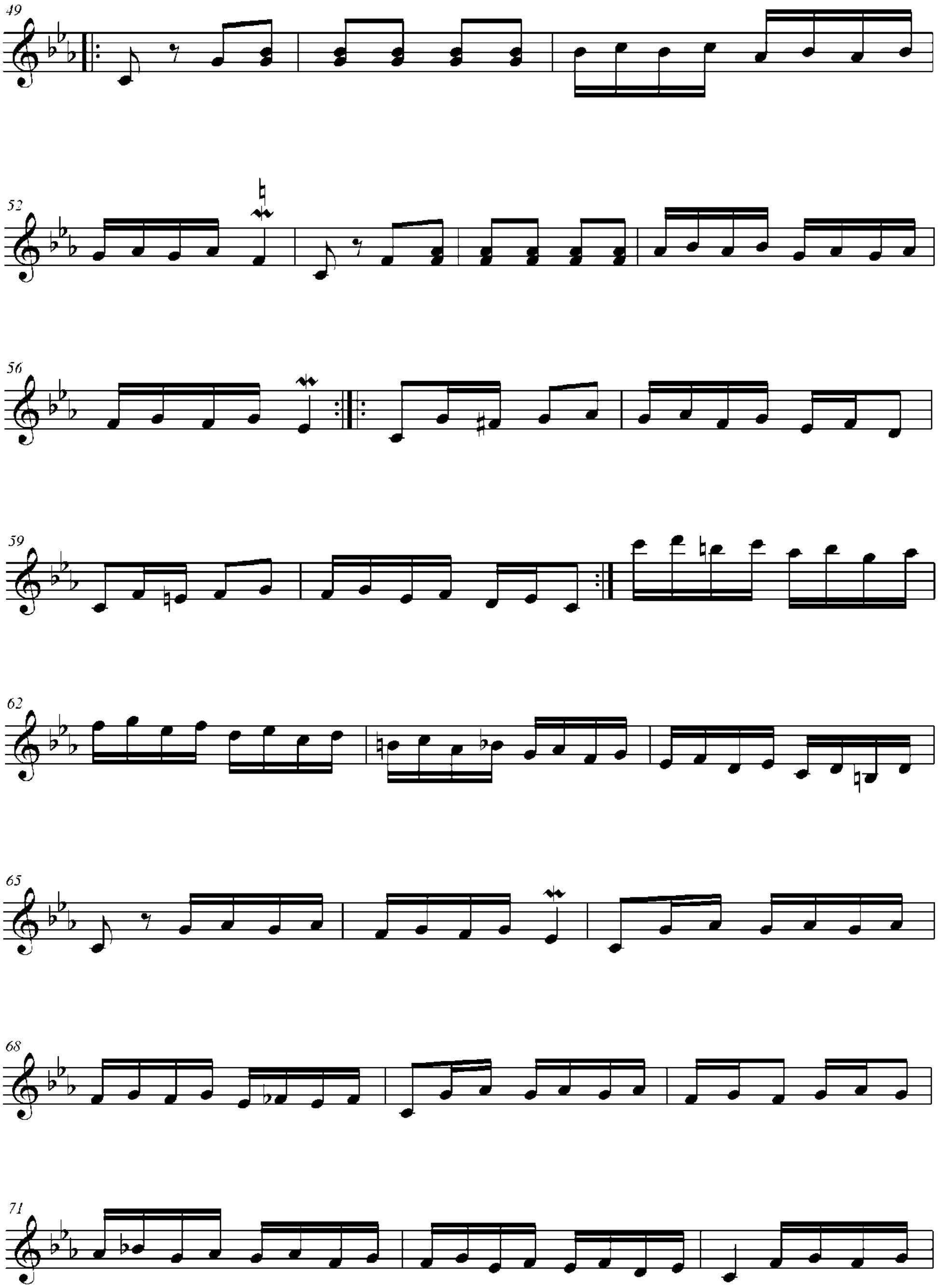
49
52
56
59
62
65
68
71

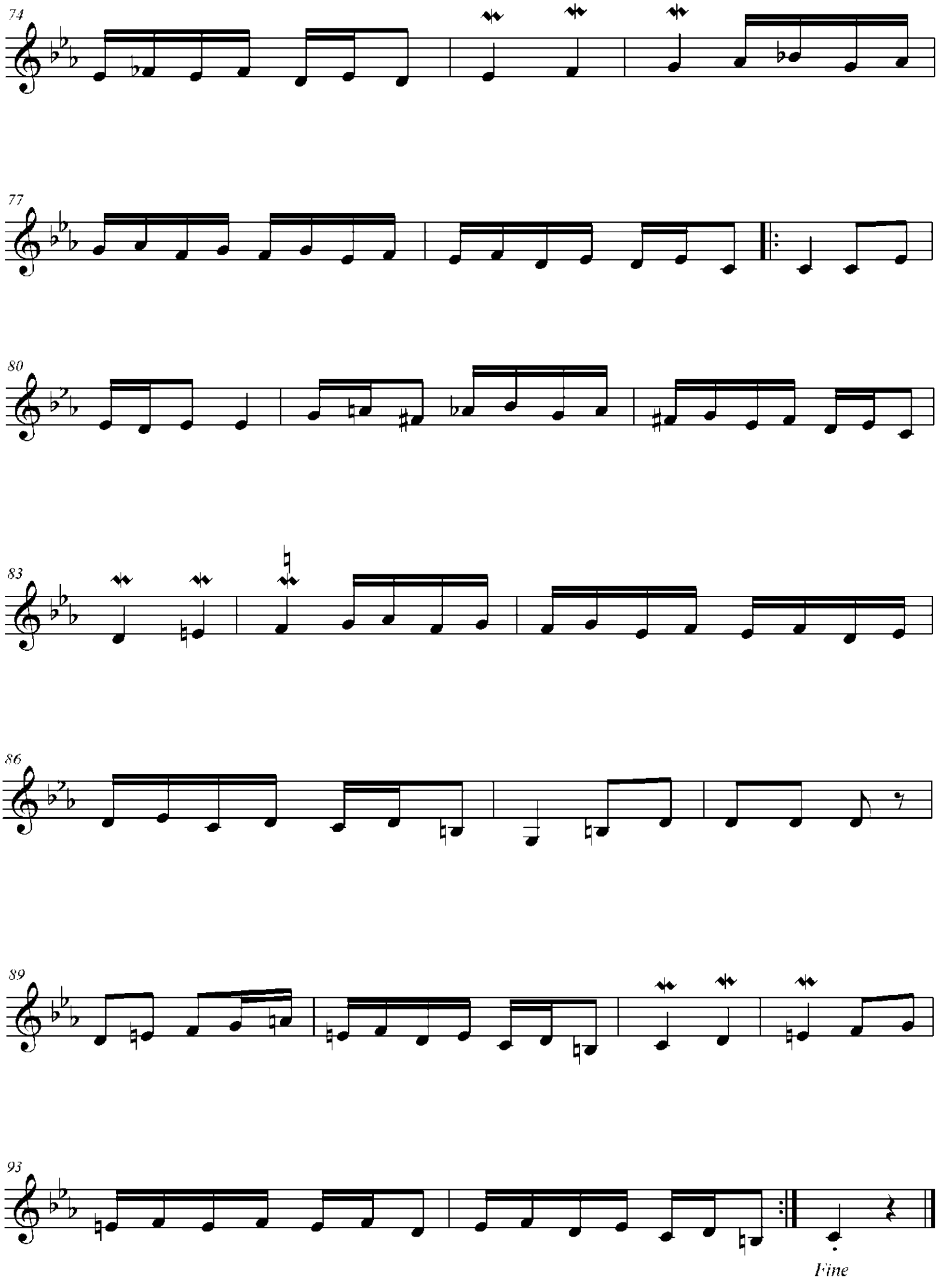
74
77
80
83
86
89
93
Fine

11. BASQALI RƏQSİ[11]

Nota yazan İlqar Cəmil. 10. 11 – 2019 saat 22:06

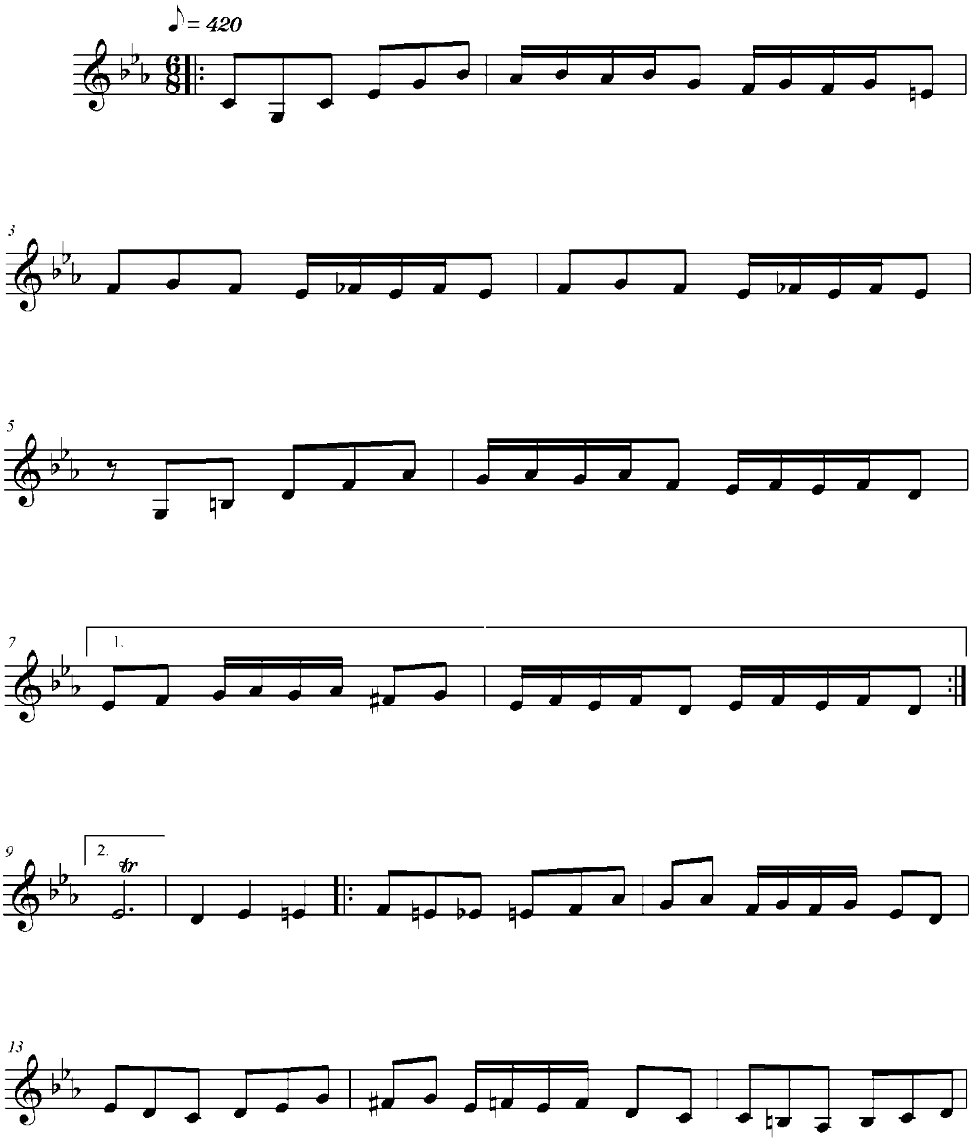

[11] İmamverdiyev İ., "Azərbaycan Rəqs Havaları", 2. cild, "Nurlan" yayınevi, Bakı - 2007, S.23-25

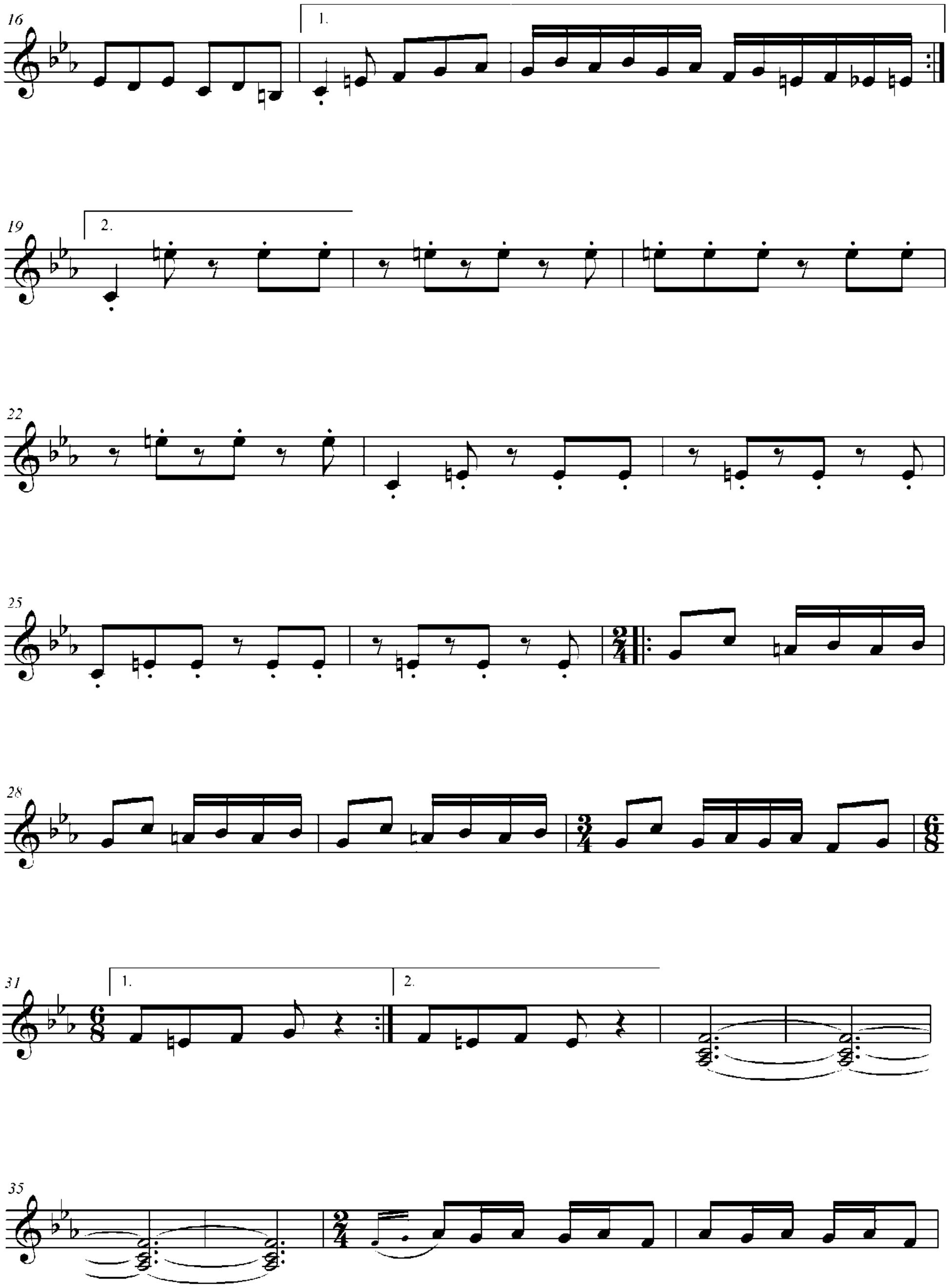
16
1.
19
2.
22
25
28
31
1.
2.
35

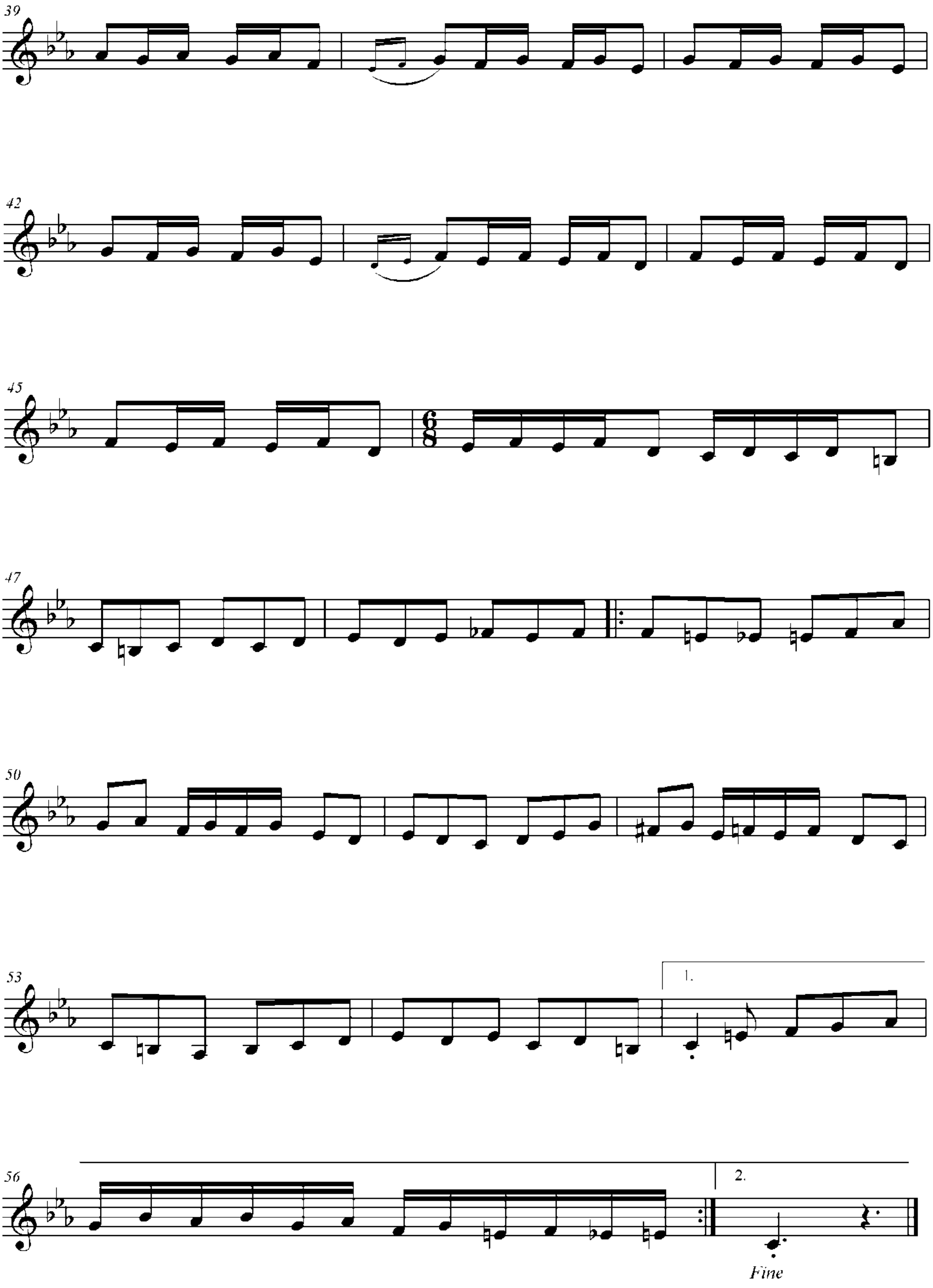
39
42
45
47
50
53
1.
56
2.
Fine

12. CƏMİLƏ RƏQSİ[12] № 2

Nota yazan İlqar Cəmil. 11. 11 – 2019 saat 16:07

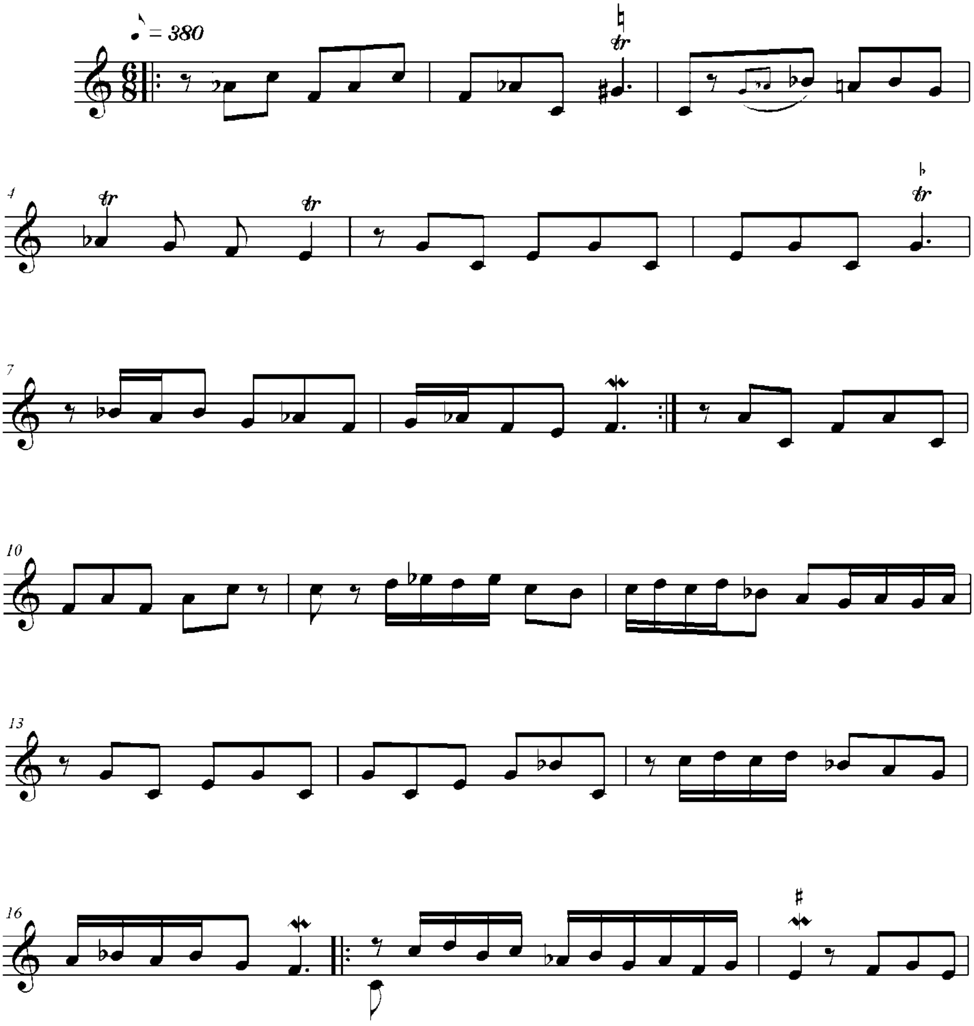

[12]İmamverdiyev İ., "Azərbaycan Rəqs Havaları", 2. cild, "Nurlan" yayınevi, Bakı - 2007,   S.38-39

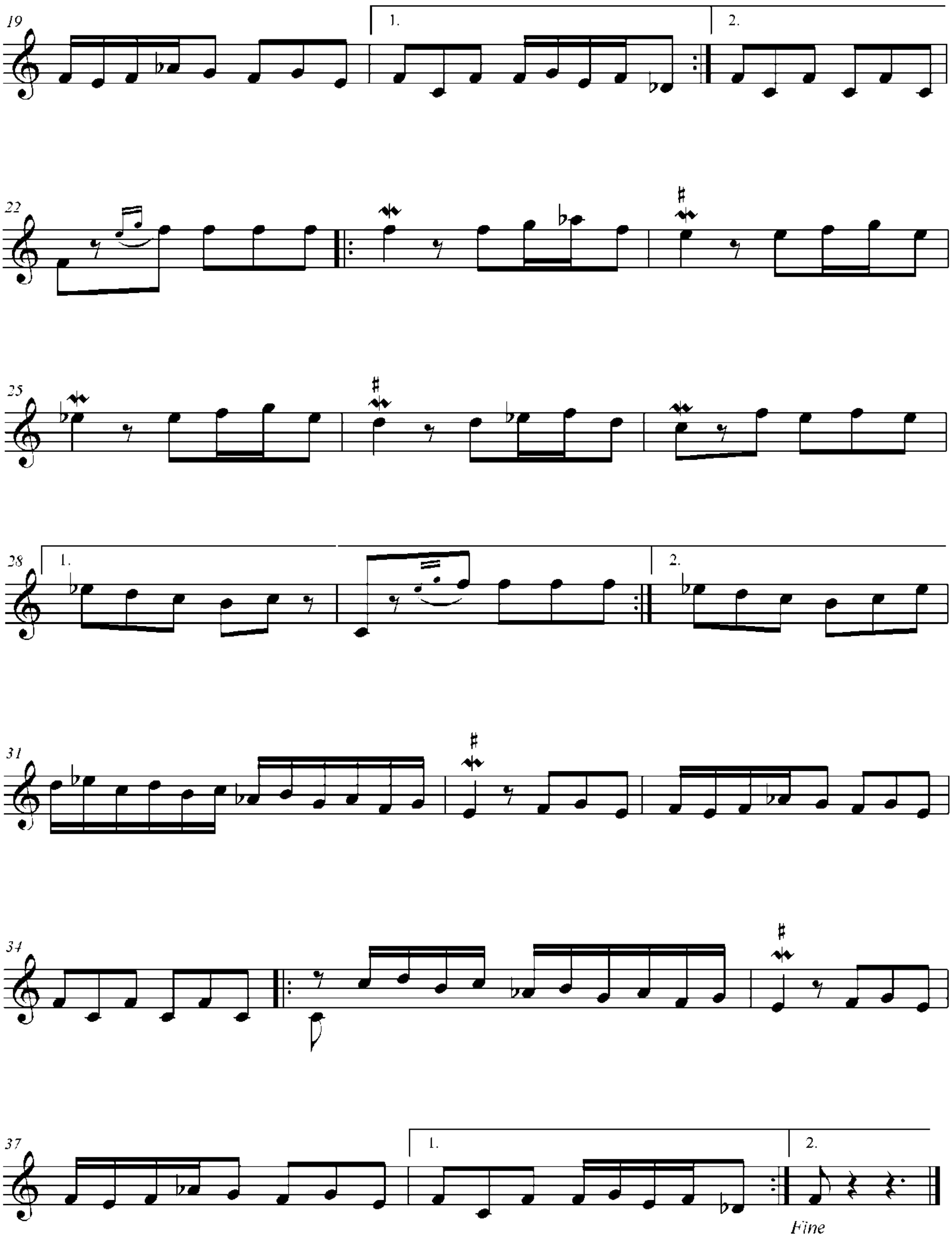
Fine

13. DAĞLAROĞLU RƏQSİ[13]

Nota yazan İlqar Cəmil. 11. 11 – 2019 saat 17:15

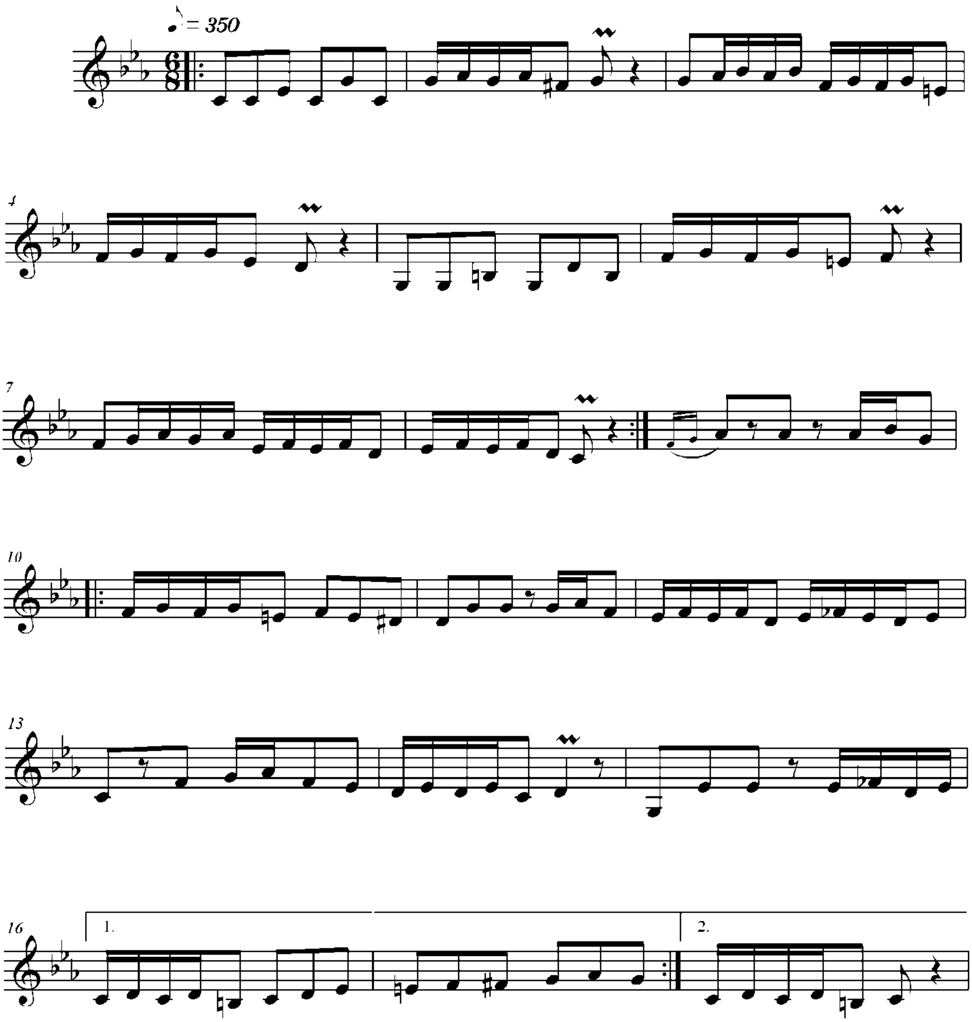

[13] İmamverdiyev İ., "Azərbaycan Rəqs Havaları", 2. cild, "Nurlan" yayınevi, Bakı - 2007, S.49-50

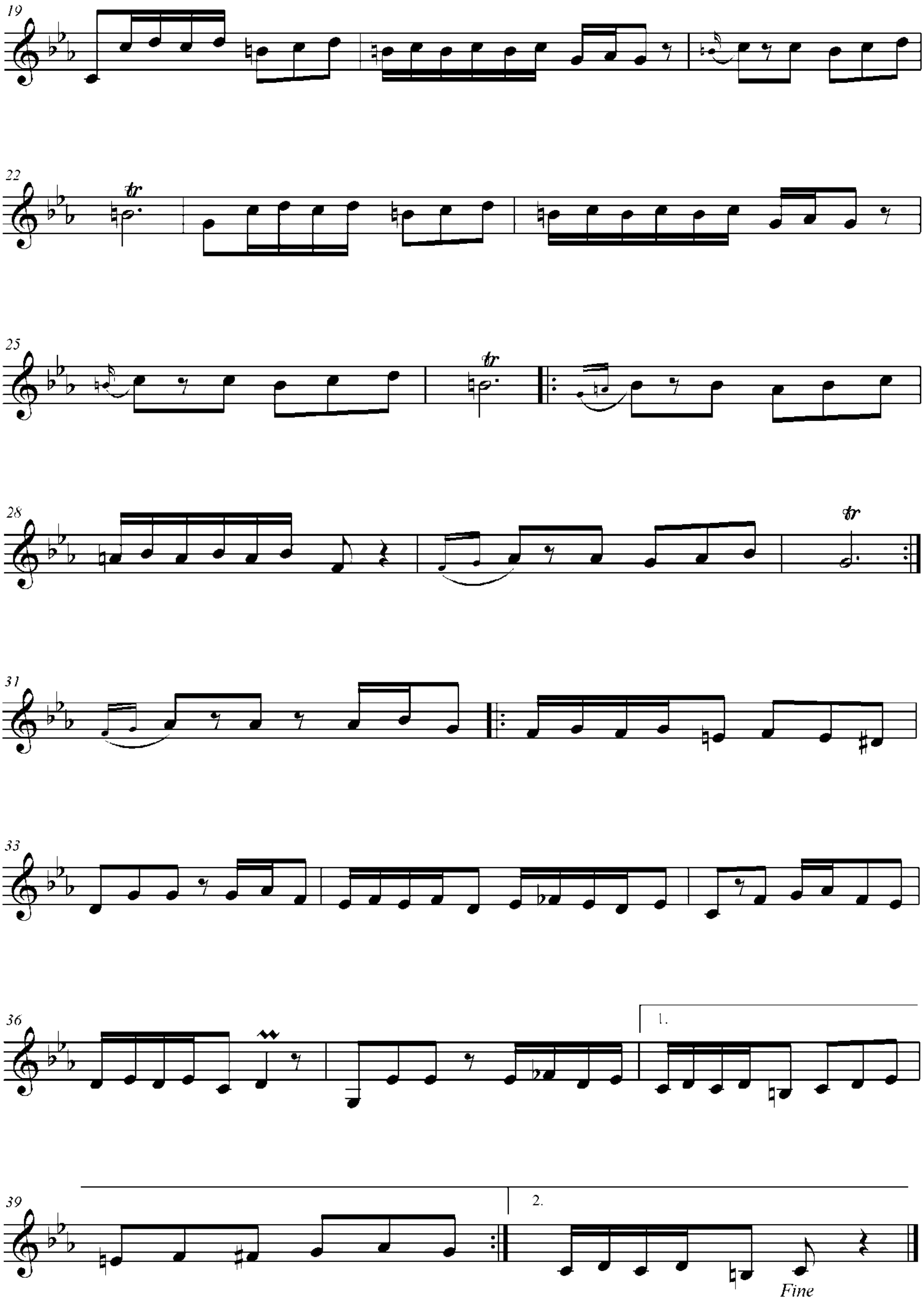
19
22
25
28
31
33
36
1.
39
2.
Fine

14. ZEMFİRA RƏQSİ[14]

Nota yazan İlqar Cəmil. 11. 11 – 2019 saat 20:29

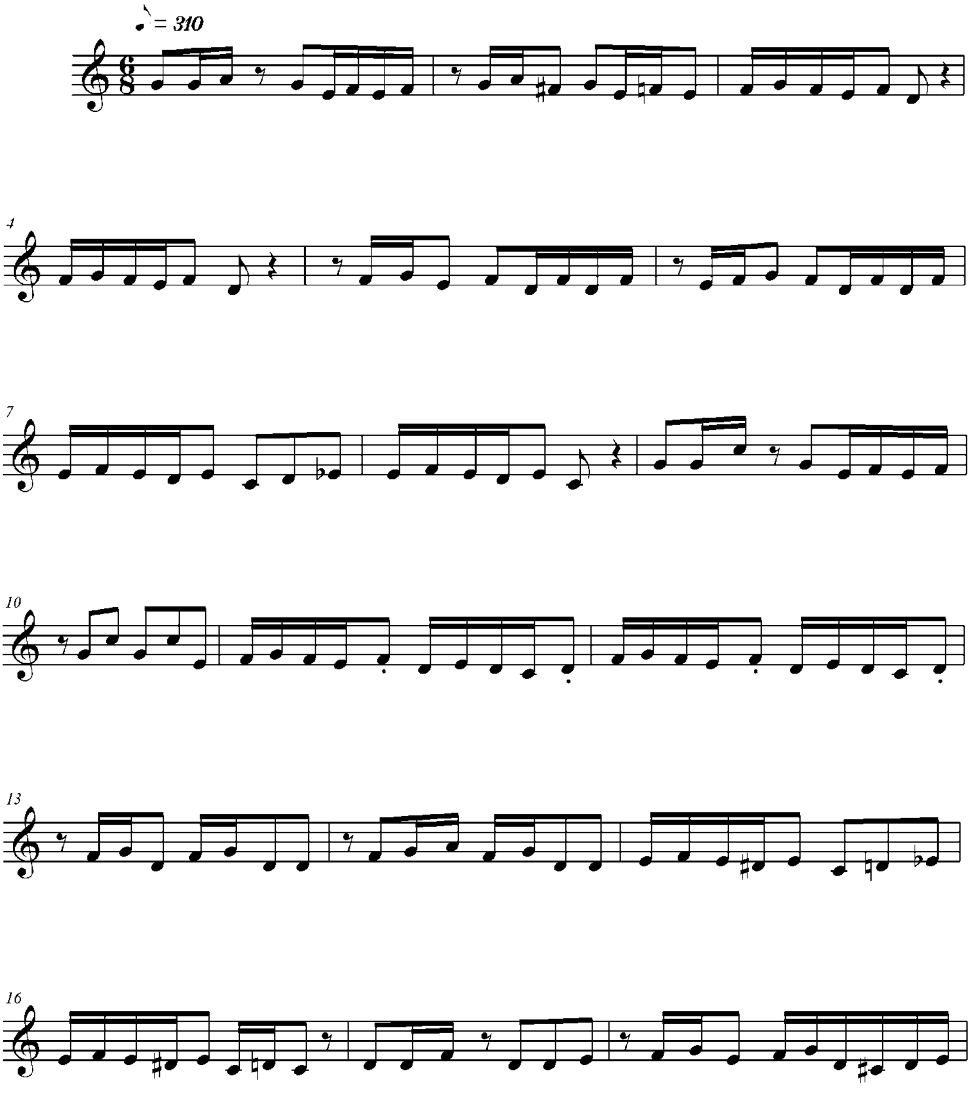

[14] İmamverdiyev İ., "Azərbaycan Rəqs Havaları", 2. cild, "Nurlan" yayınevi, Bakı - 2007, S.134 – 136. **Not:** "Zemfira" rəqsını Avtandil İsrafilov həyat yoldaşına həsr etmişdir

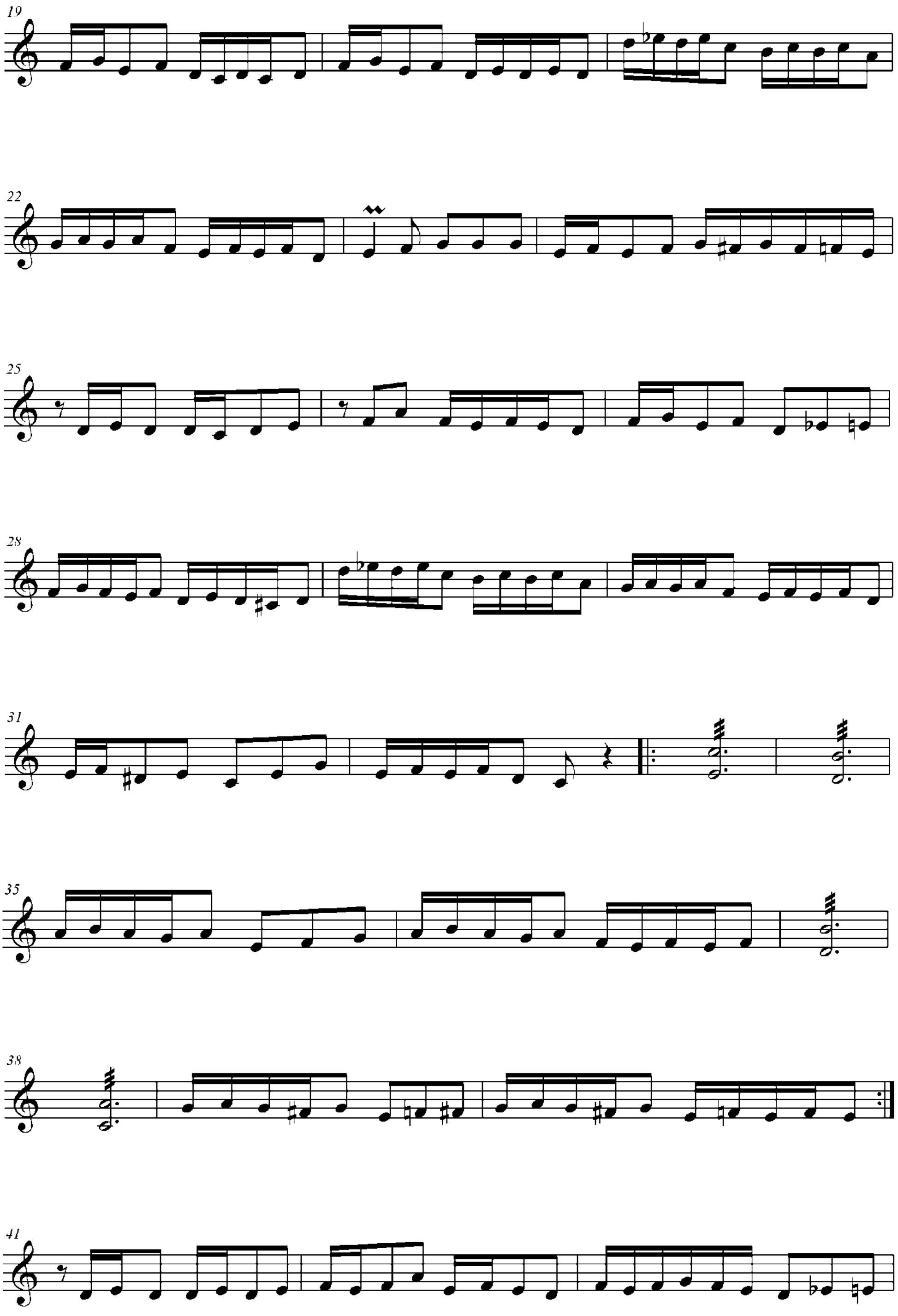
19
22
25
28
31
35
38
41

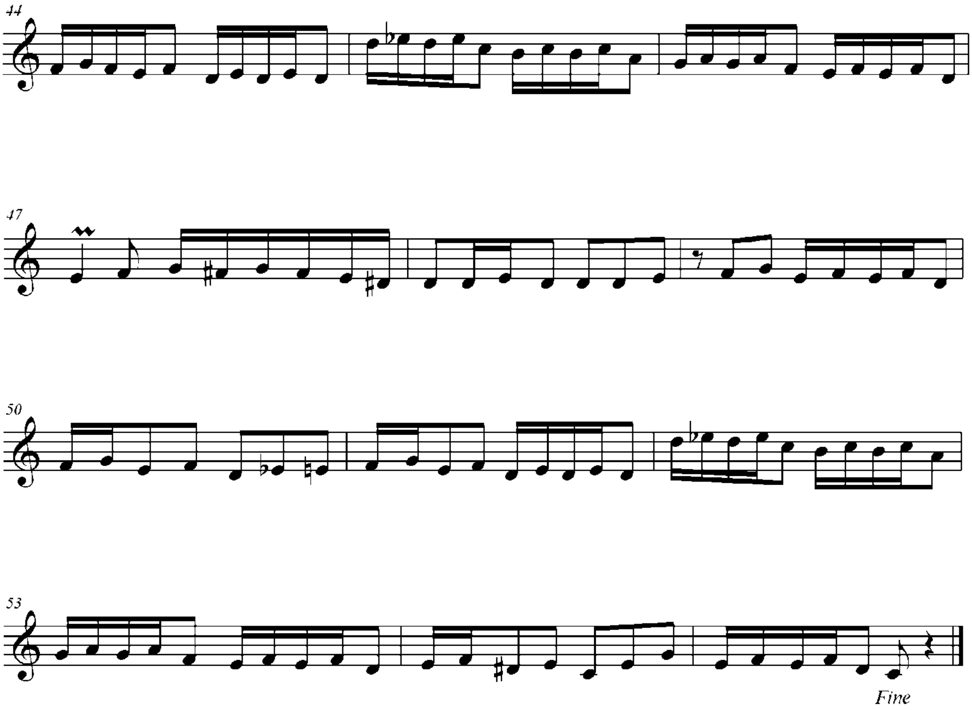
44
47
50
53
Fine

15. ZEMFİRİ RƏQSİ[15]

Nota yazan İlqar Cəmil. 12. 11 – 2019 saat 13:47

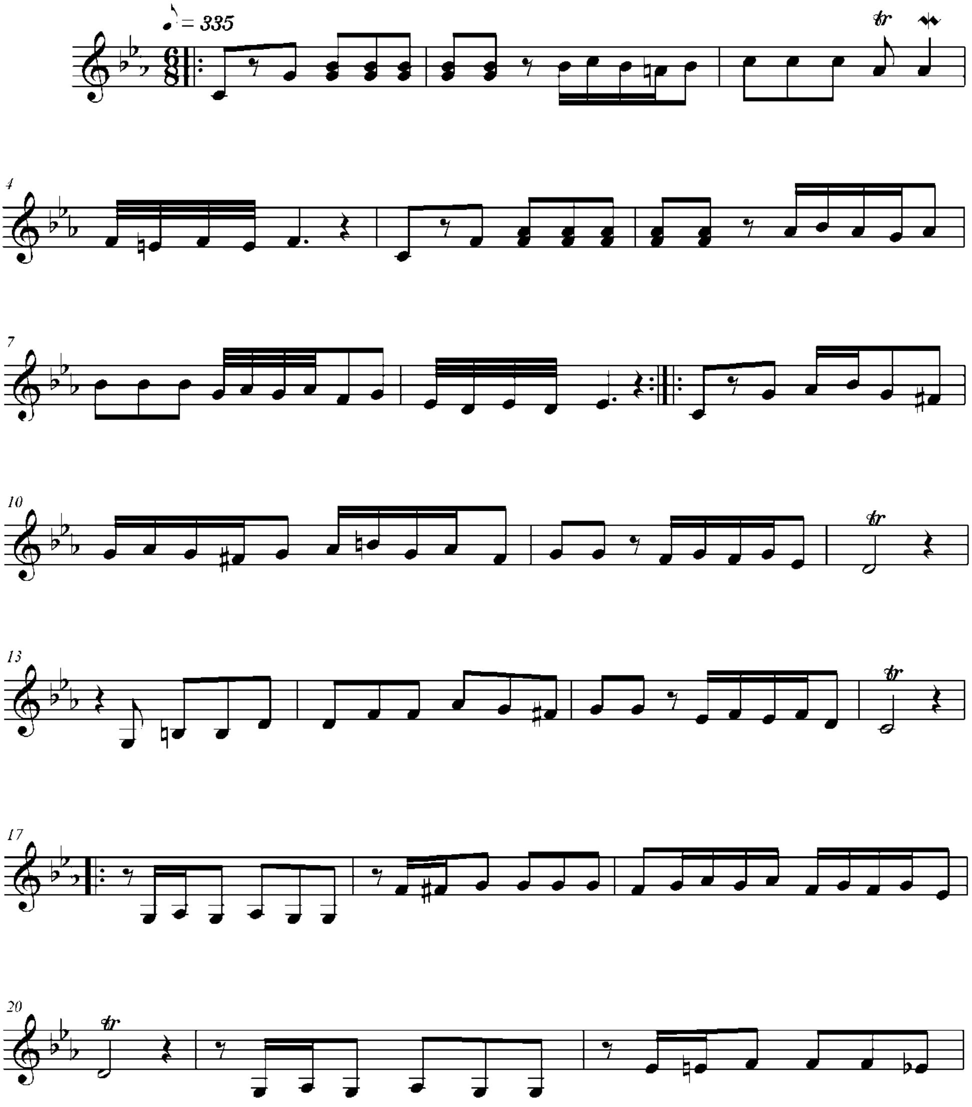

[15] İmamverdiyev İ., "Azərbaycan Rəqs Havaları", 2. cild, "Nurlan" yayınevi, Bakı - 2007, S.137 – 138

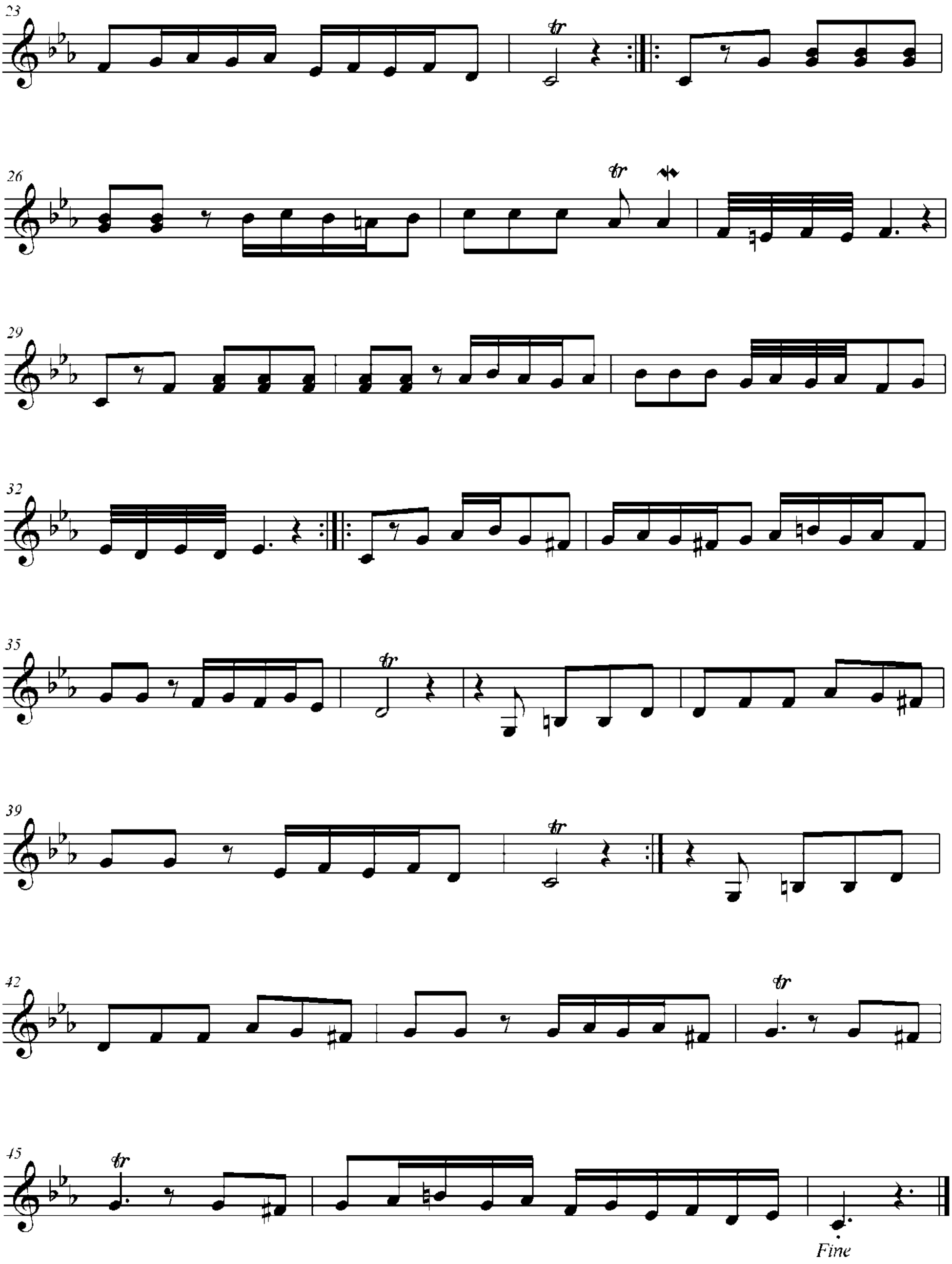
tr
Fine

16. BAKI – TİFLİS - CEYHAN[16]

Nota yazan İlqar Cəmil oğlu. 27.11- 2019 saat 14.03

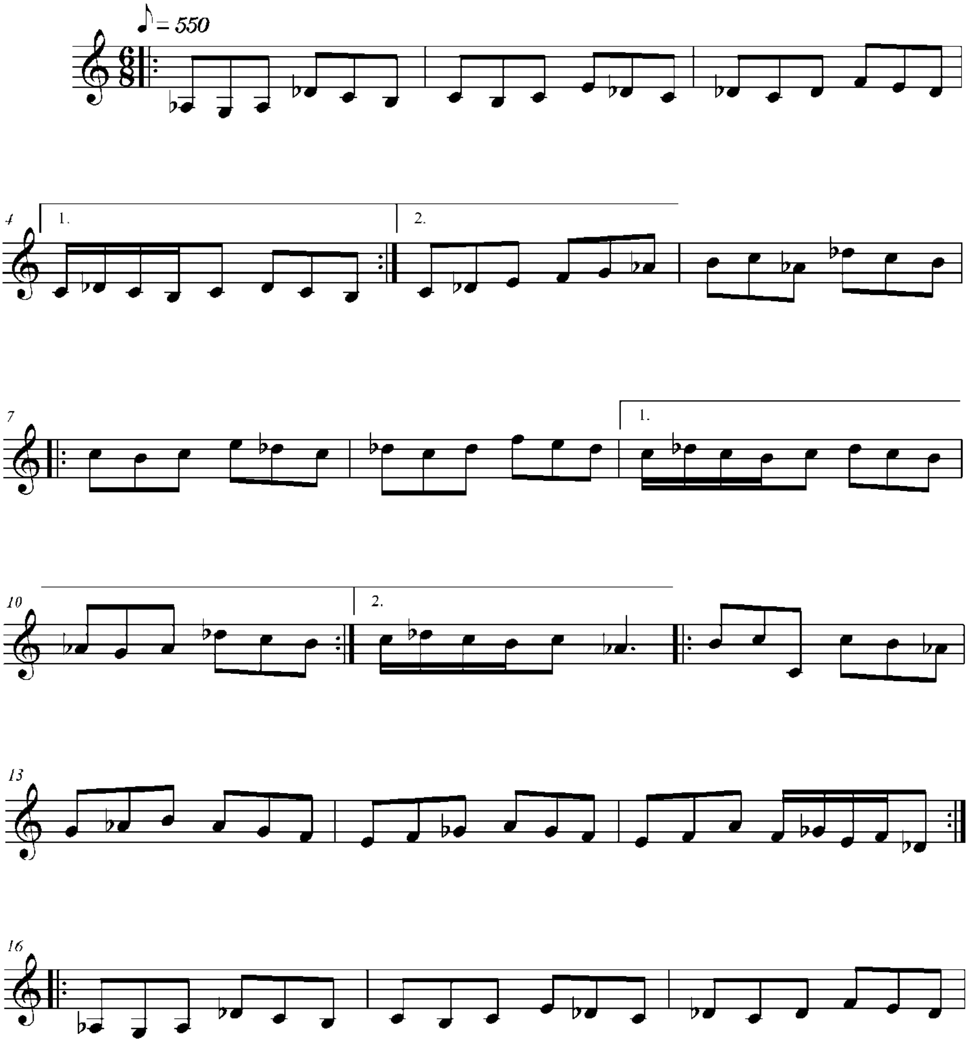

[16]https://www.youtube.com/watch?v=lGnCcjNF4V8   saat: 2.39 – 5.14.

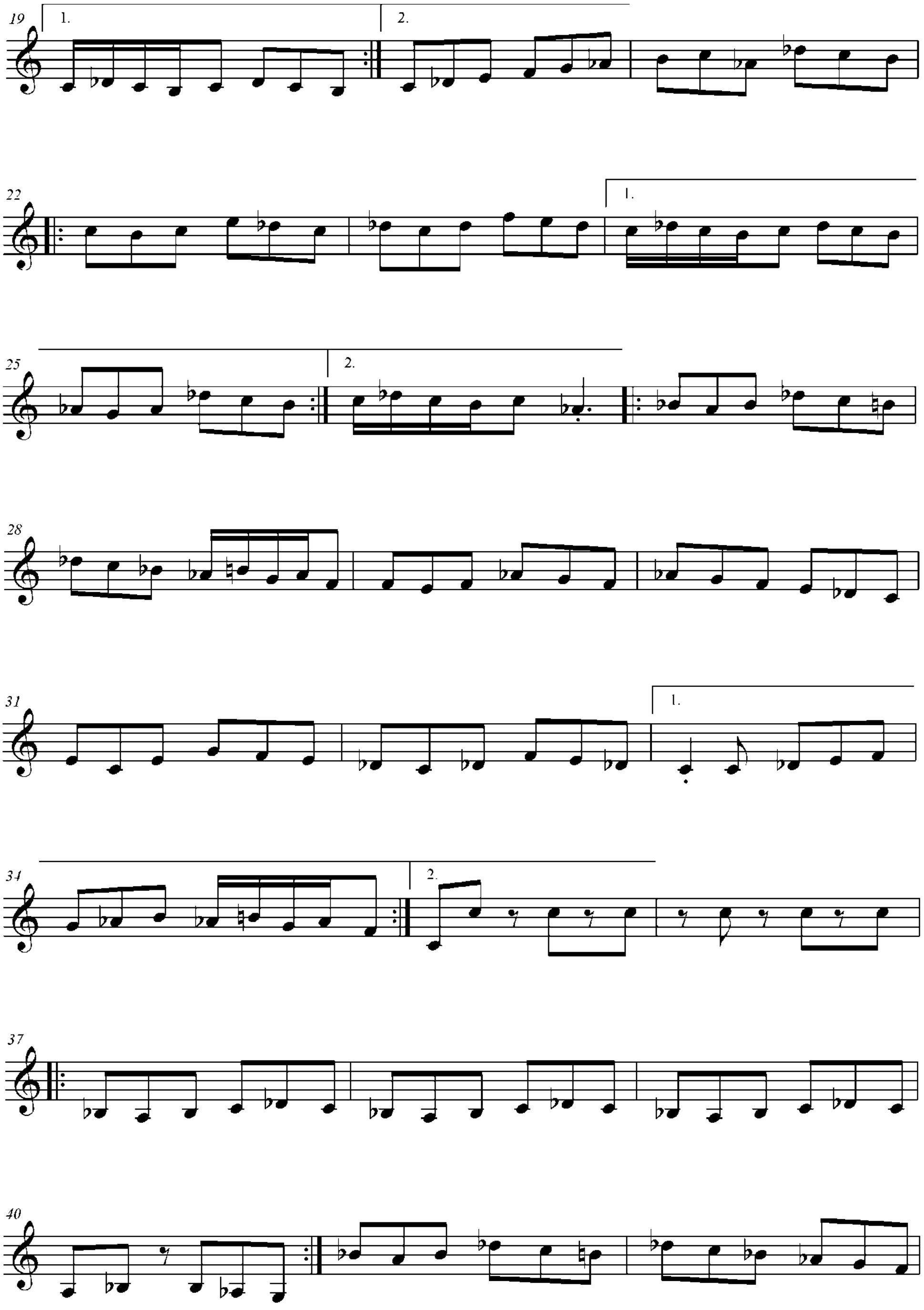

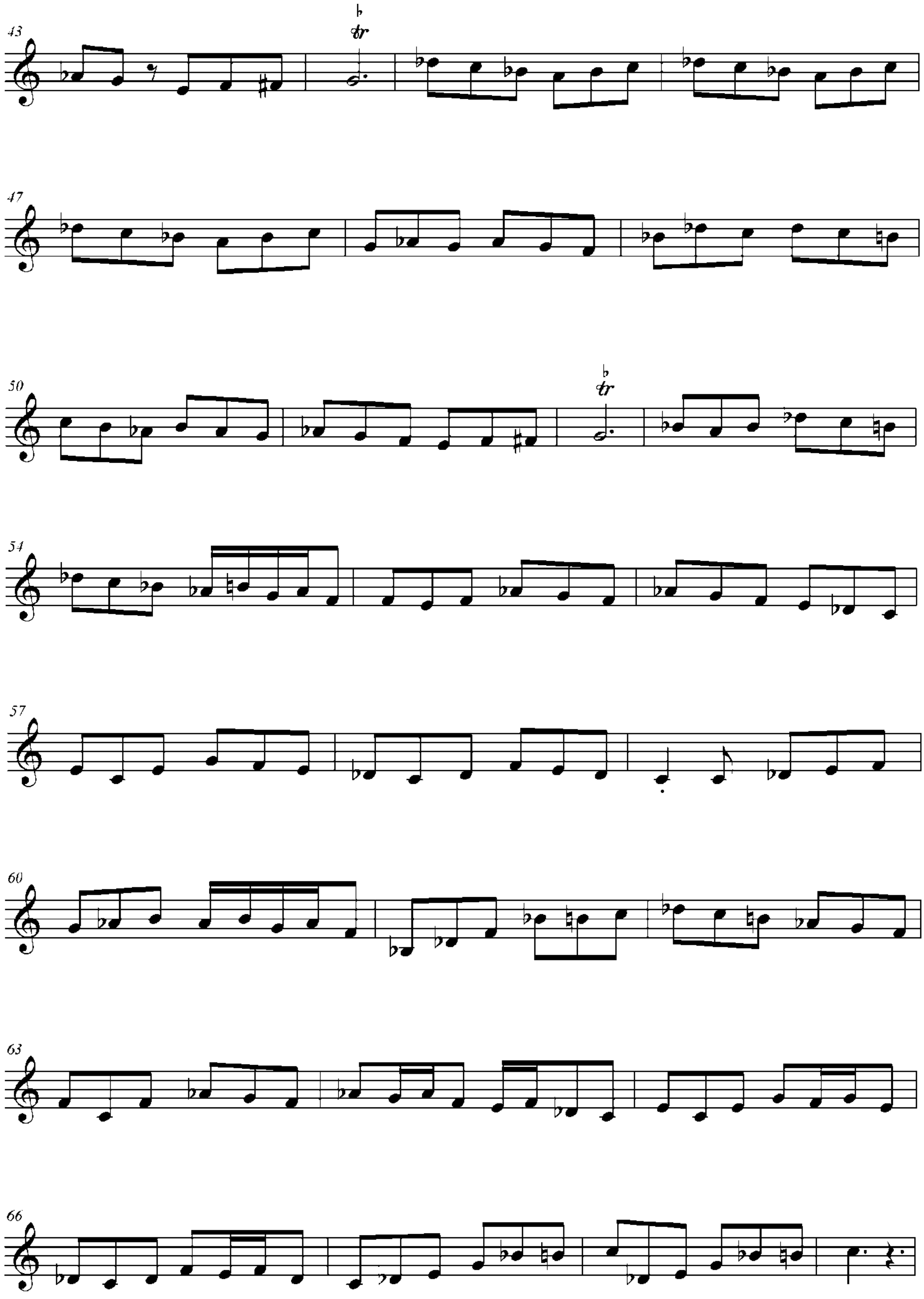

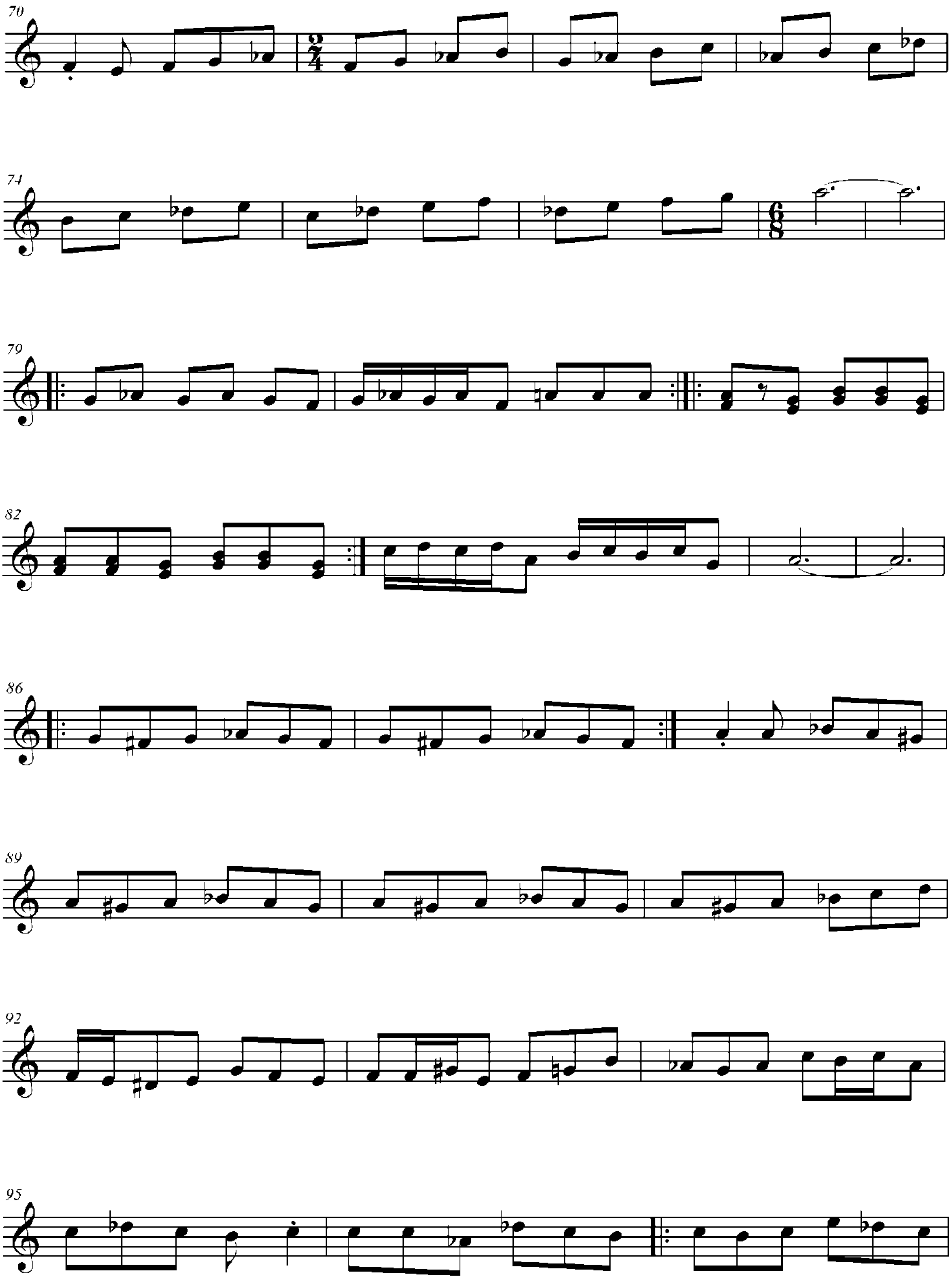
70
74
79
82
86
89
92
95

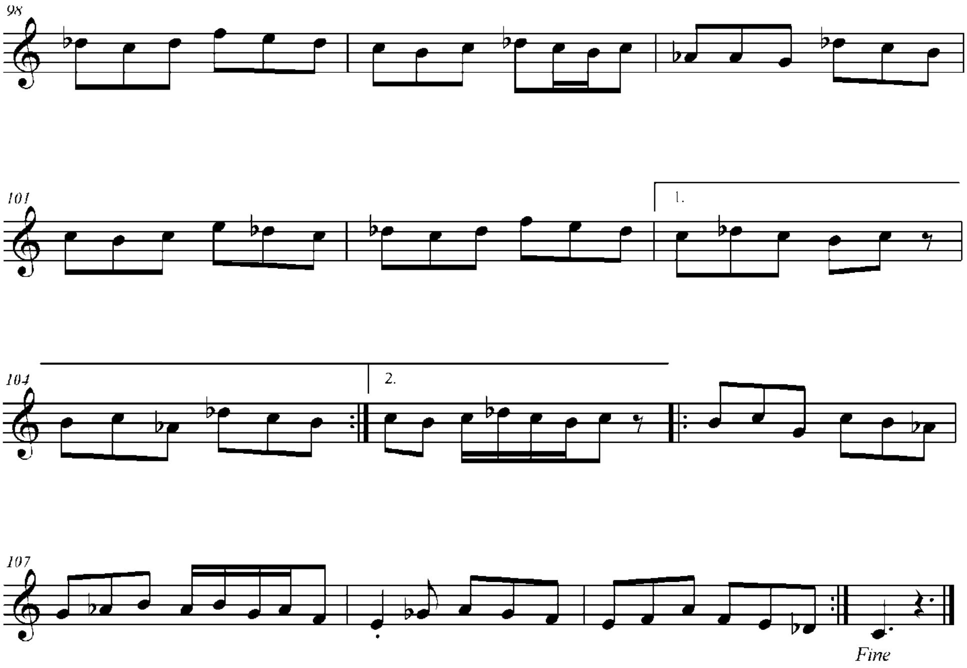
98
101
1.
104
2.
107
Fine

17. NÜŞABƏ RƏQSİ

Nota yazan İlqar Cəmil. 27.11- 2019 saat 18.59

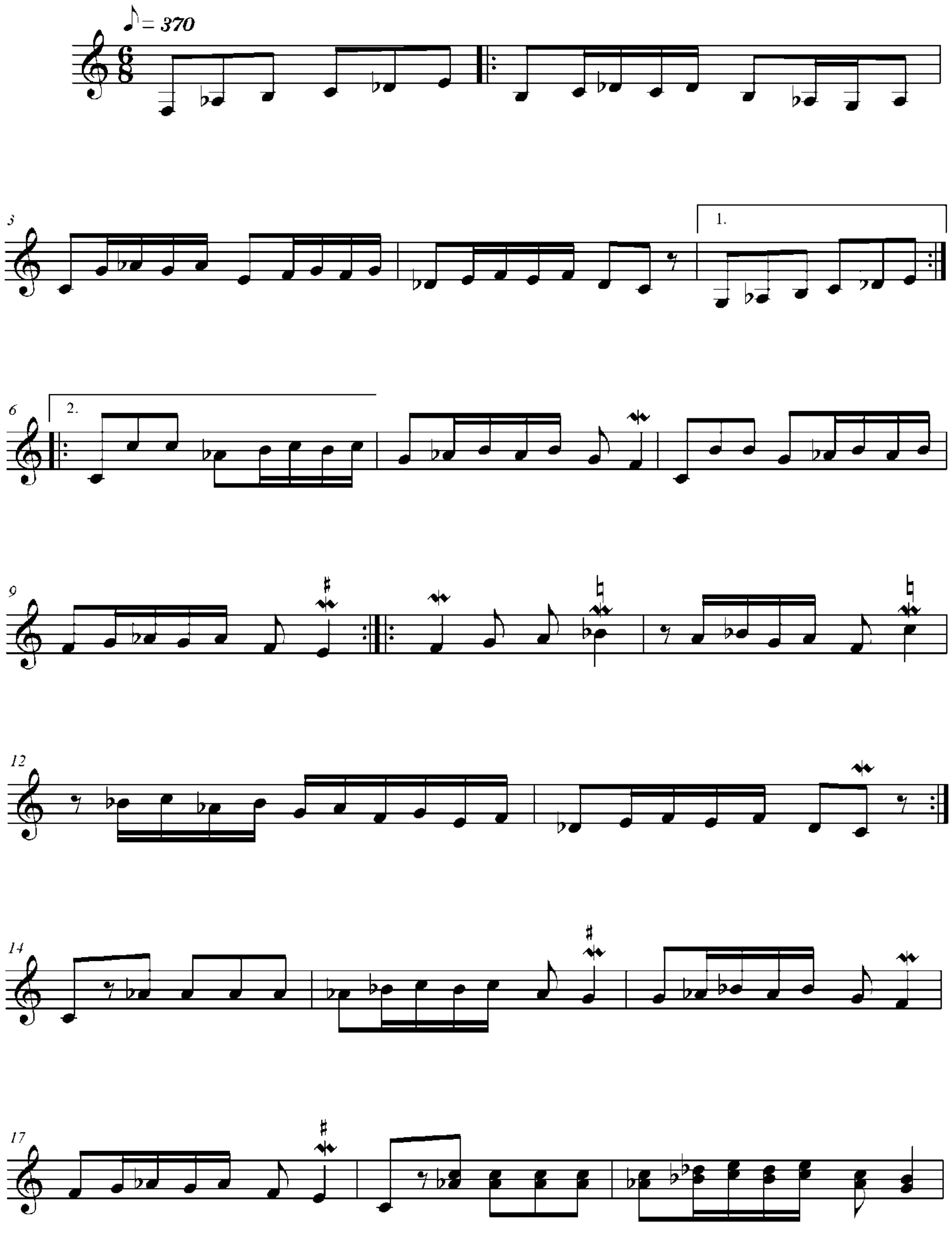

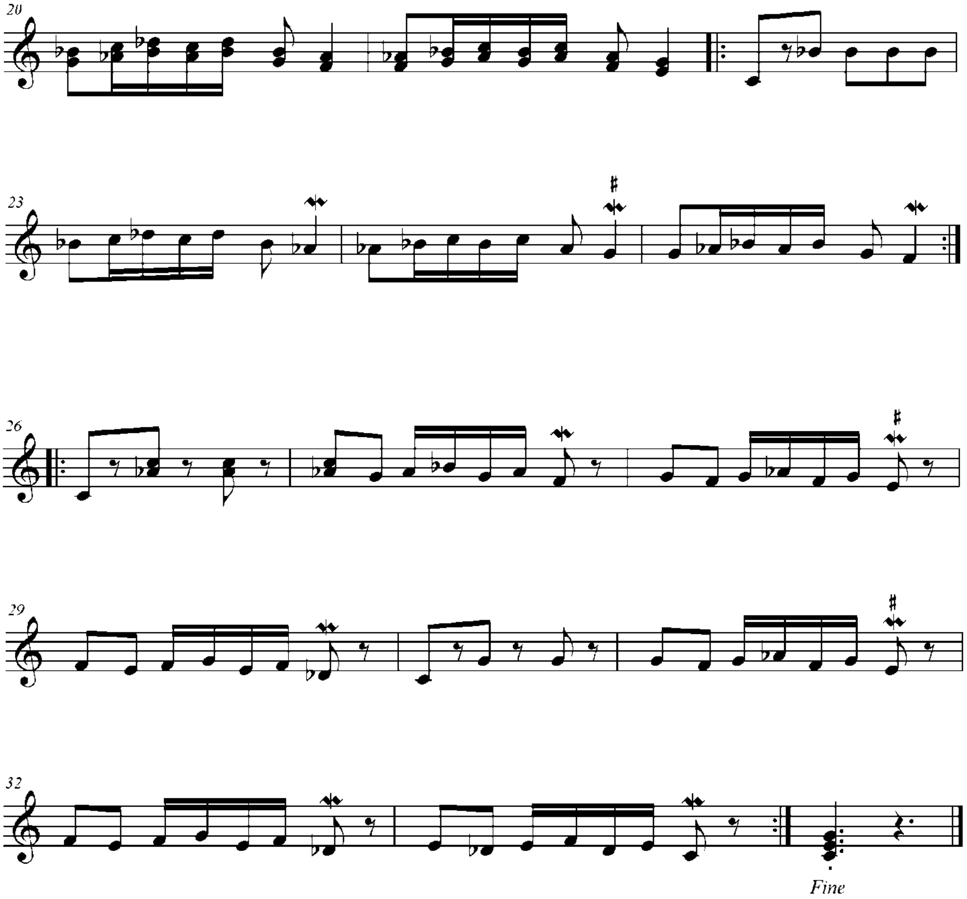
20
23
26
29
32
Fine

18. JALƏ RƏQSİ

Nota yazan İlqar Cəmil 25.11- 2019 saat 21.15

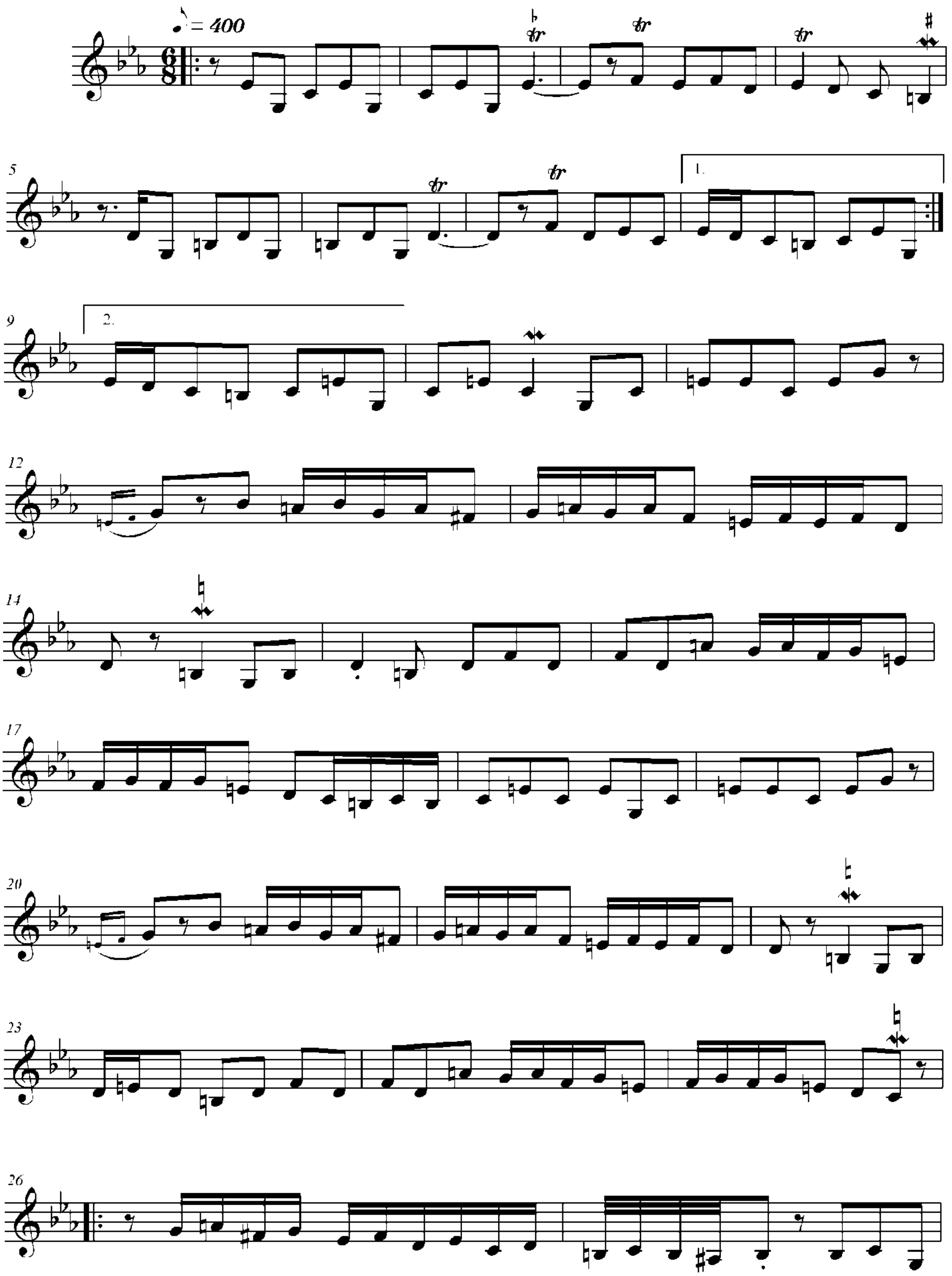

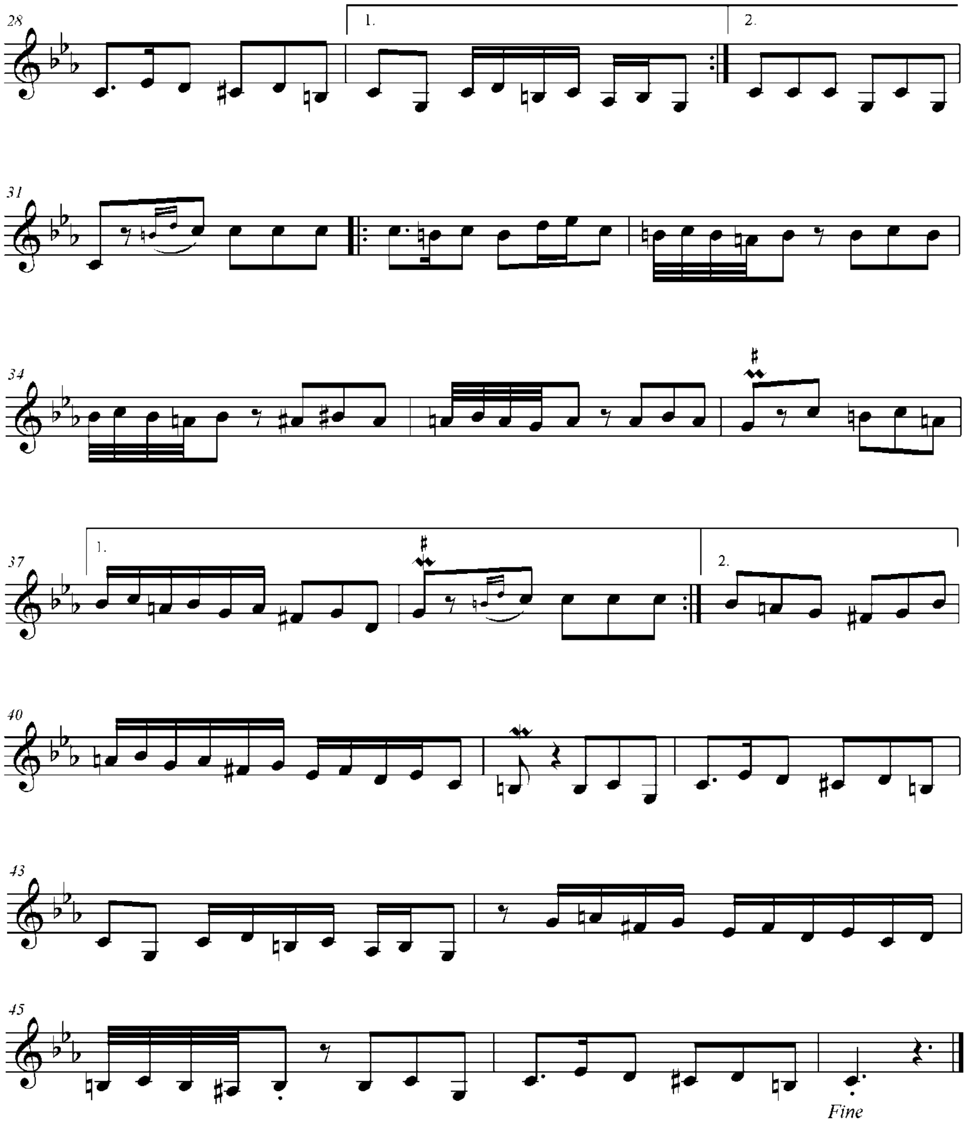
28
1.
2.
31
34
37
40
43
45
Fine

19. BAKI GECESİ[17]

Nota yazan İlqar Cəmil 26.12- 2019 saat 11.50

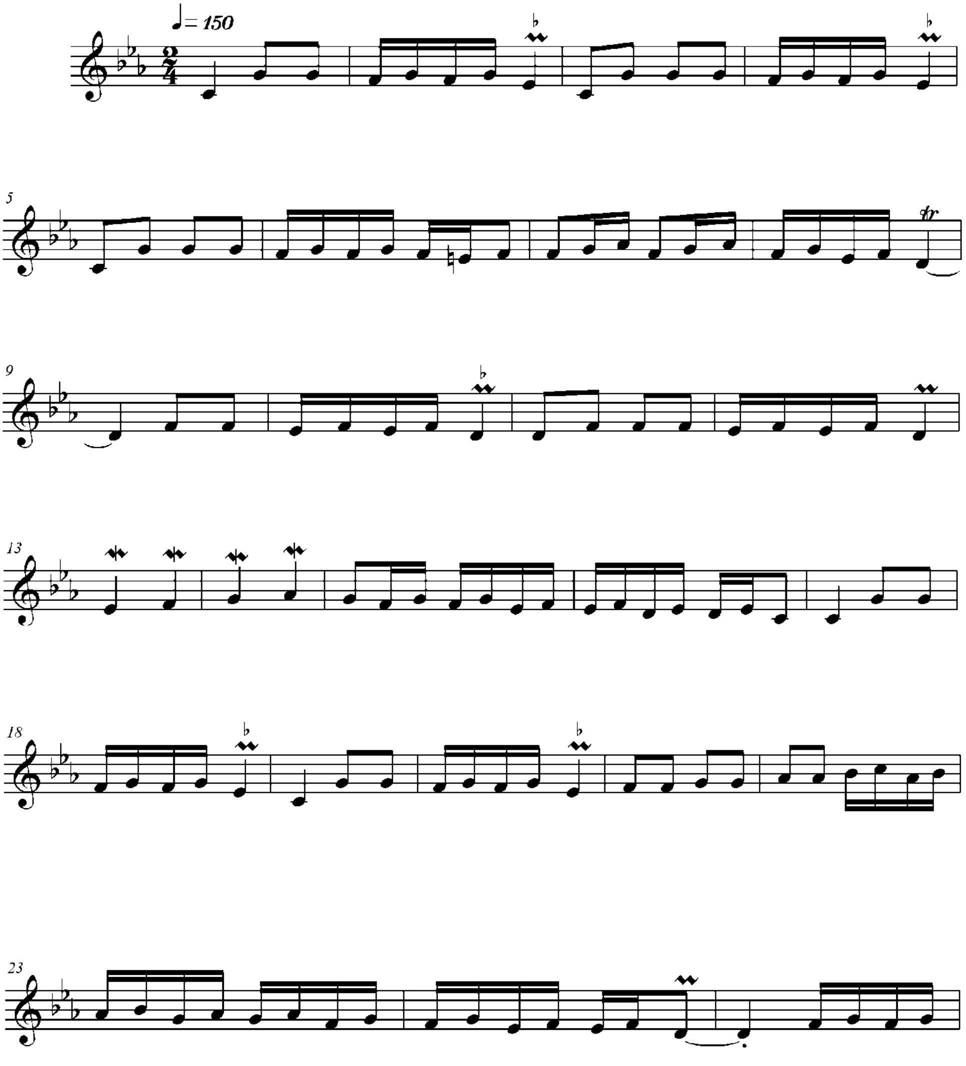

[17]https://www.youtube.com/watch?v=H0UpWFyfCp8 saat:1.00 – 2.51

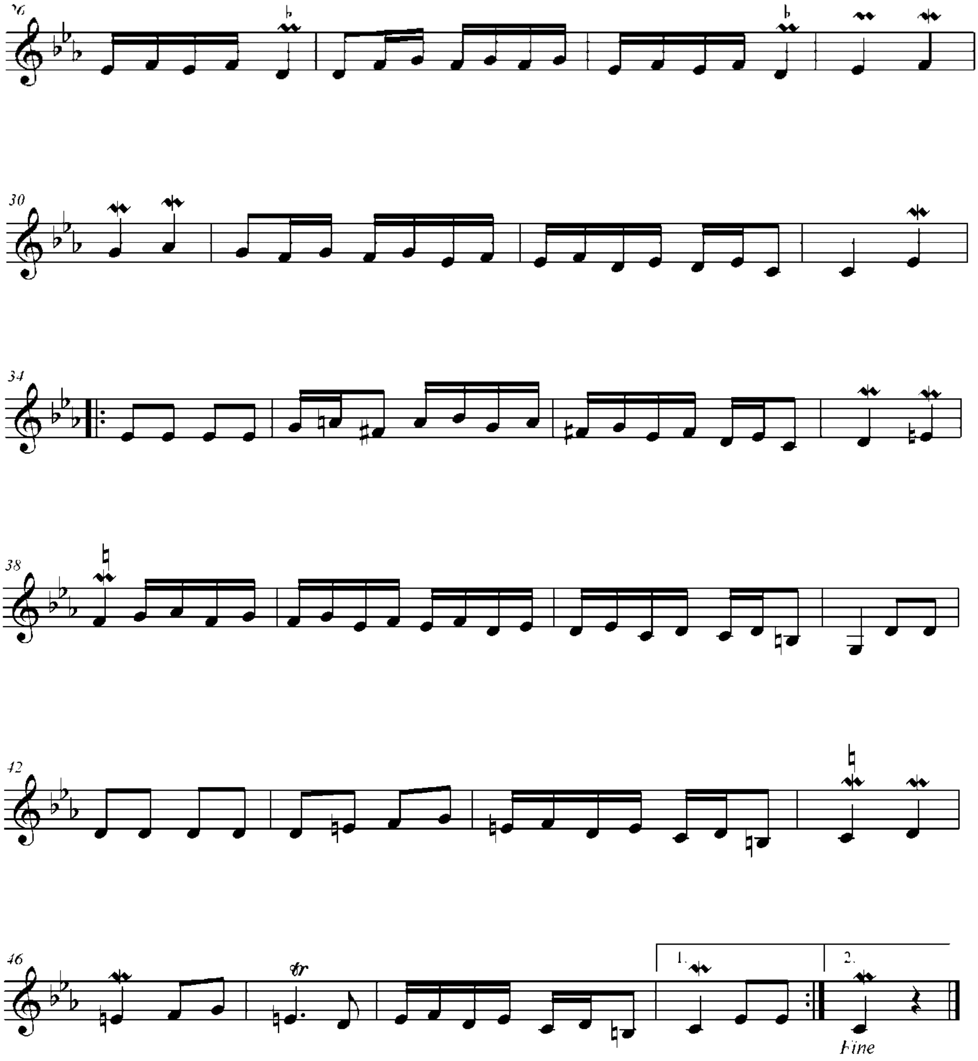
26
30
34
38
42
46
tr
1.
2.
Fine

20. VÜSALƏ RƏQSİ[18]

Nota yazan İlqar Cəmil 9.01- 2020 saat 22.02

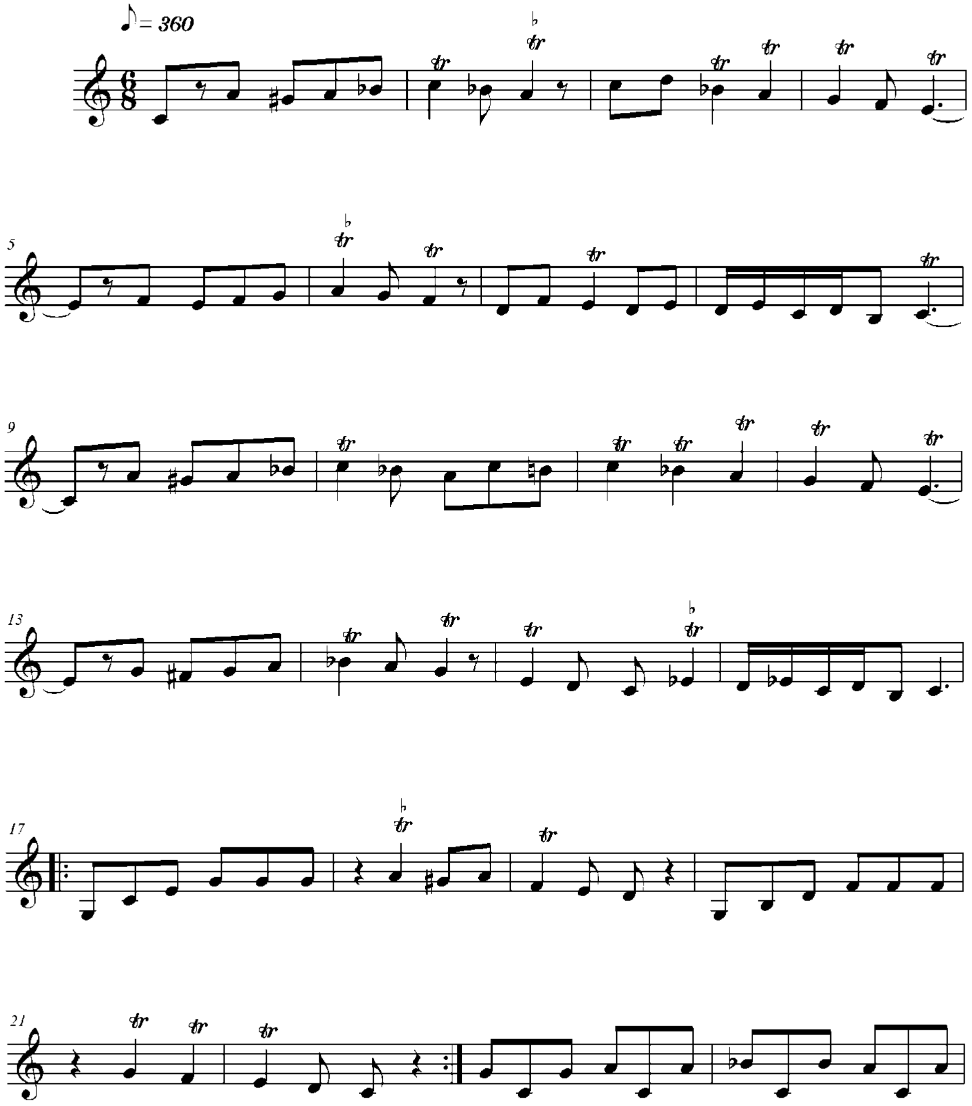

[18]https://www.youtube.com/watch?v=iaGt5_mFpB0 saat: 0.01 – 1.15

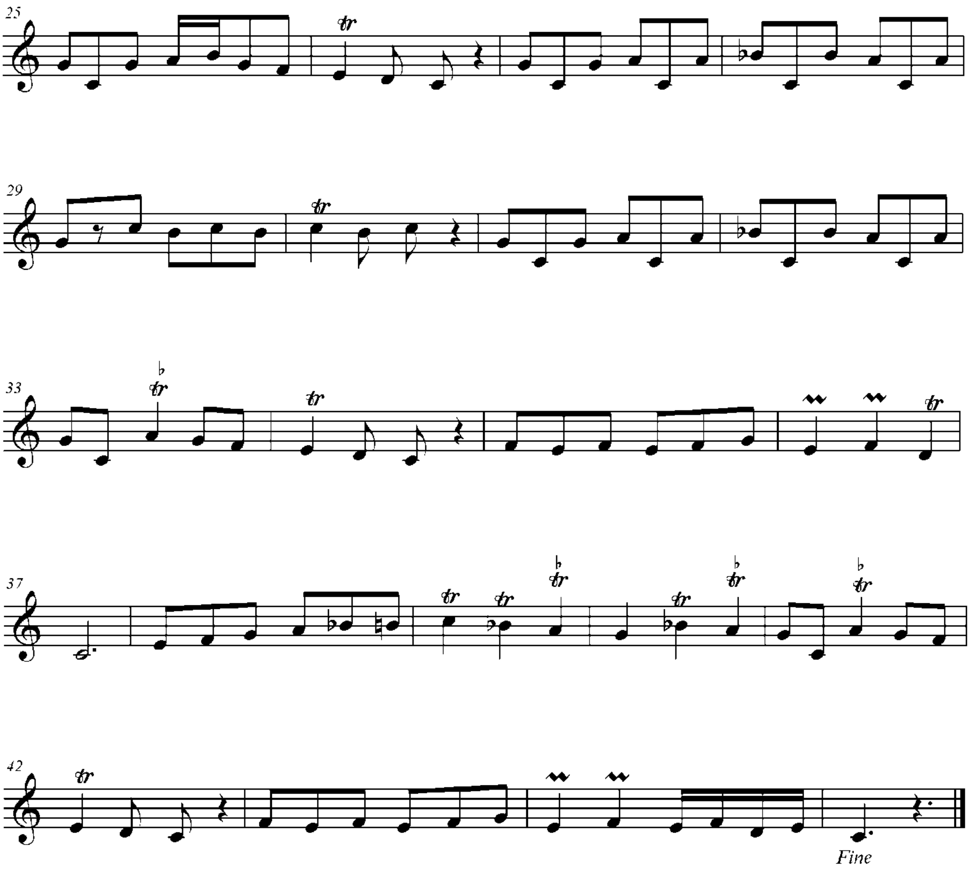
25
29
33
37
42
Fine

21. BAHAR RƏQSİ[19]

Nota yazan İlqar Cəmil.5. 09 – 2019 saat 10:50

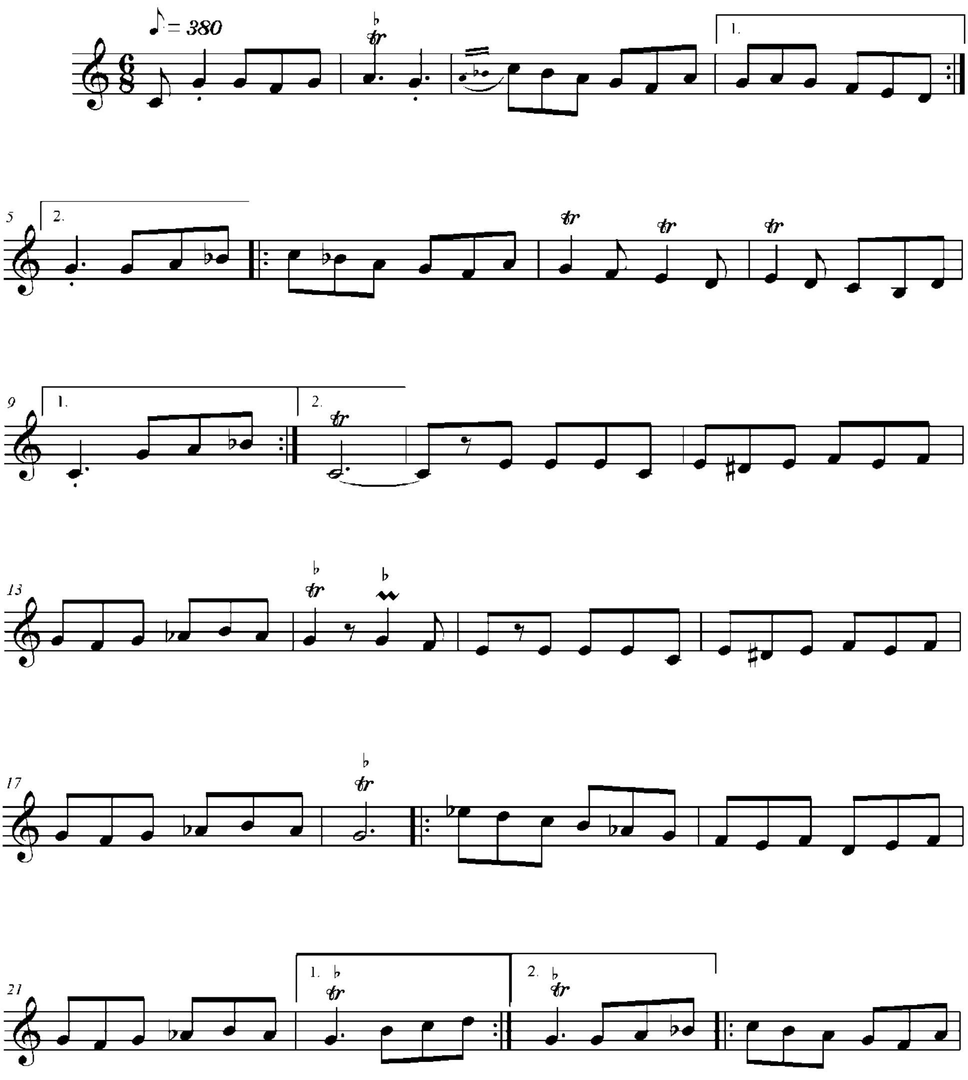

[19]Quliyeva A., Quliyev M. "Azərbaycan Xalq Rəqs Musiqisi", "MBM" mətbəəsi, Bakı – 2011, S. 18-19

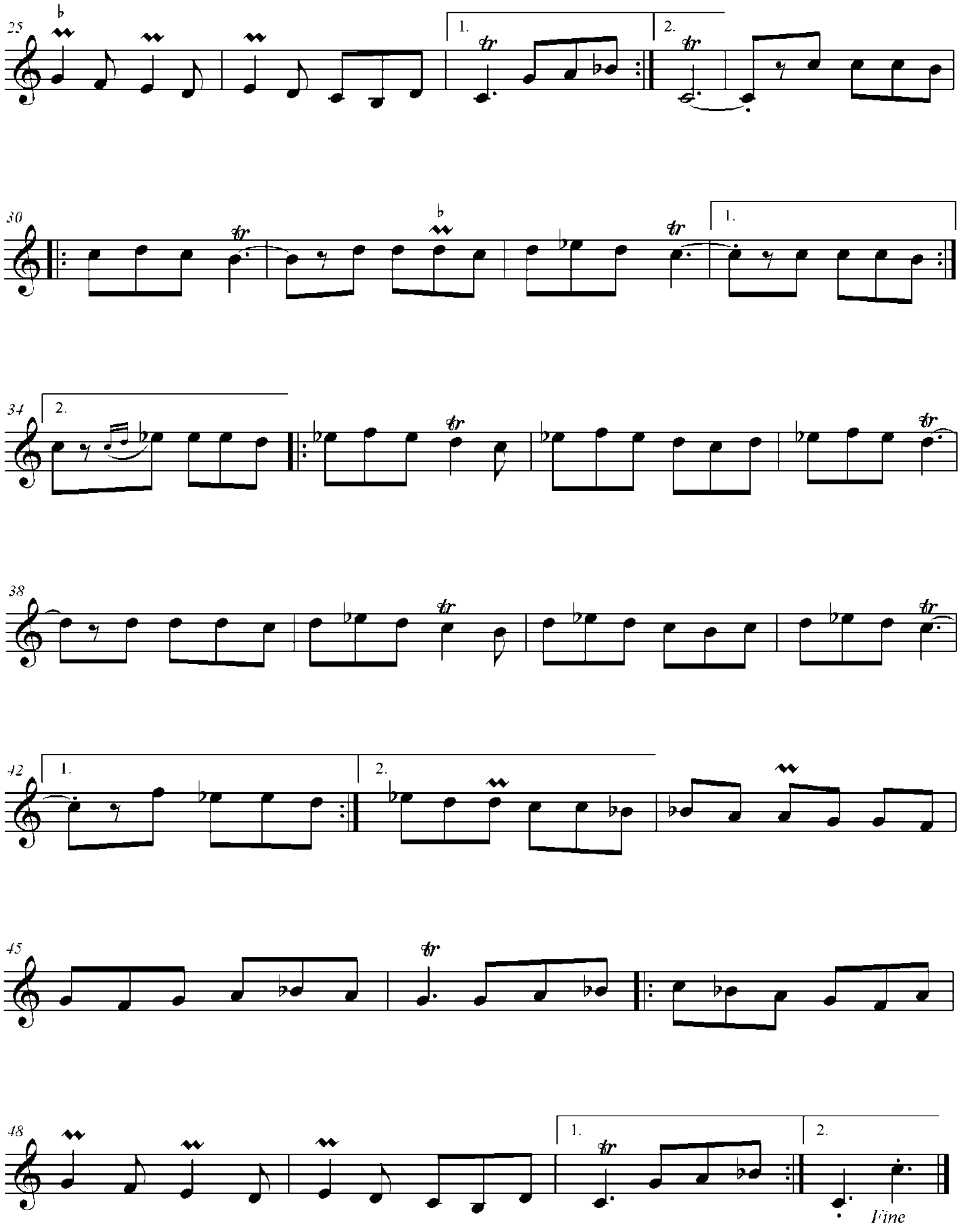
Fine

22. LALƏZƏR RƏQSİ[20]

Nota yazan İlqar Cəmil . 7.08 – 2020 saat 15:40

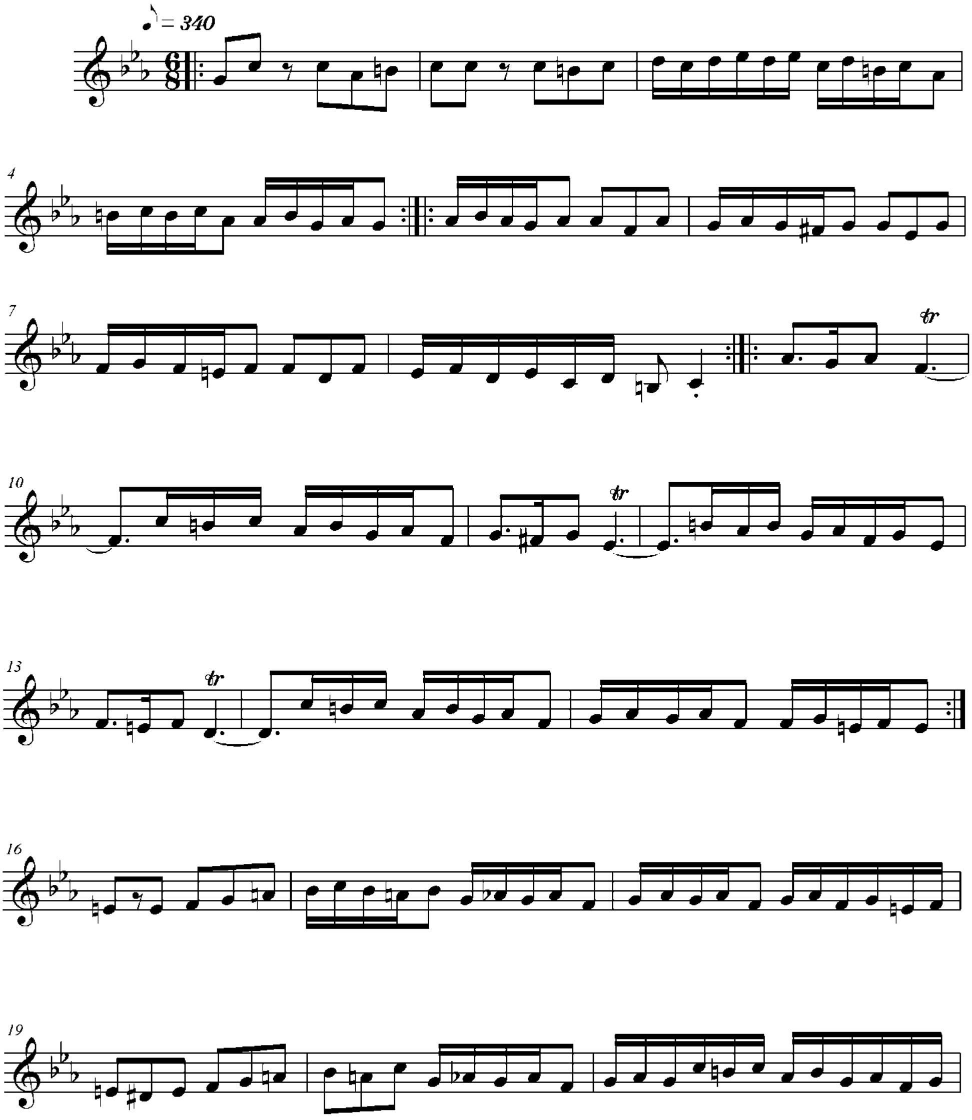

[20]Not: "Laləzər" rəqsı bəzi internet qaynaqlarında "Lalələr" ismi ilə də keçməkdədir. Bax: https://www. youtube.com/watch?v=BWuSQVdhH_c

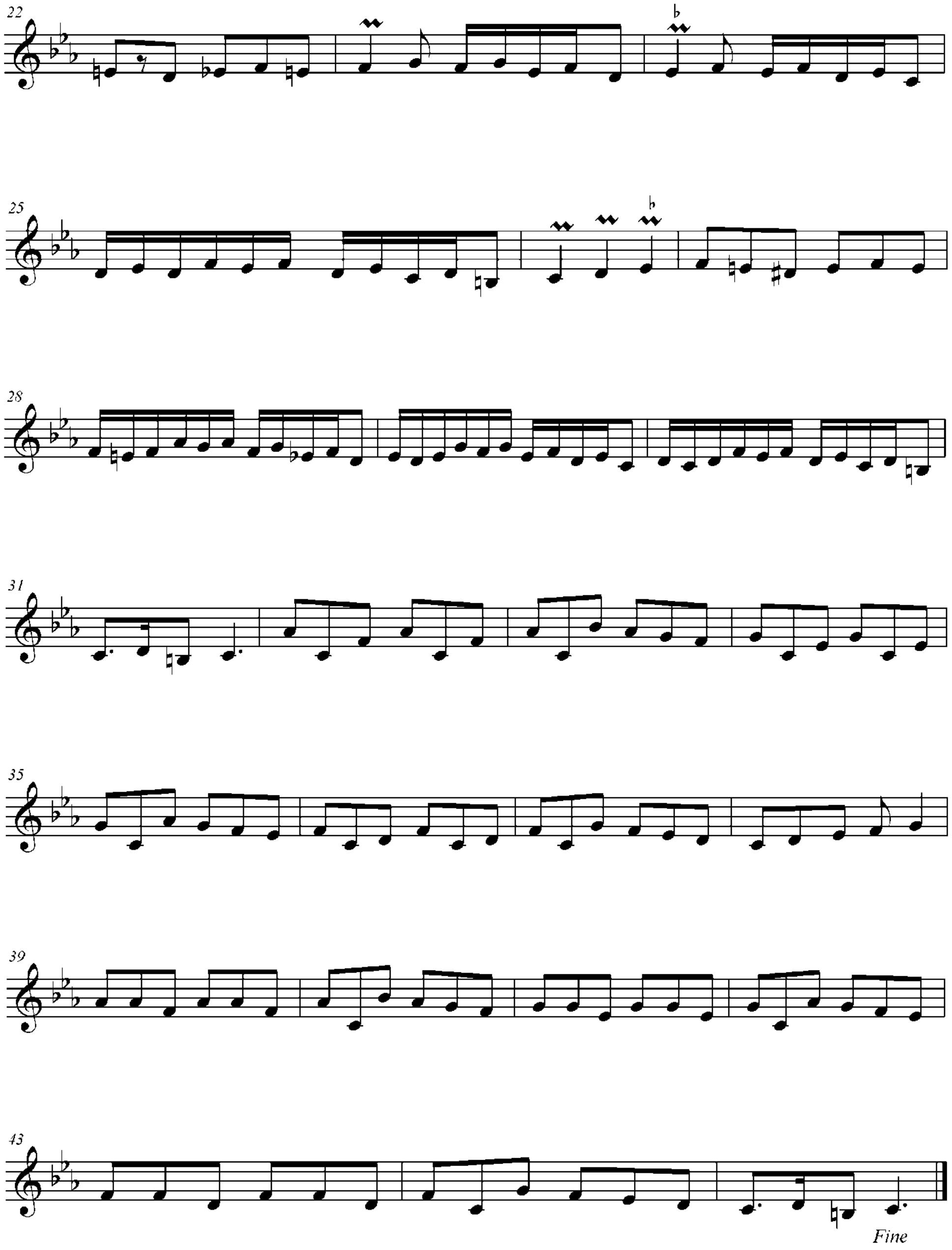
22
25
28
31
35
39
43
Fine

23. FUTBOLÇU RƏQSİ[21]

Nota yazan İlqar Cəmil . 30.11 – 2019 saat 17:17

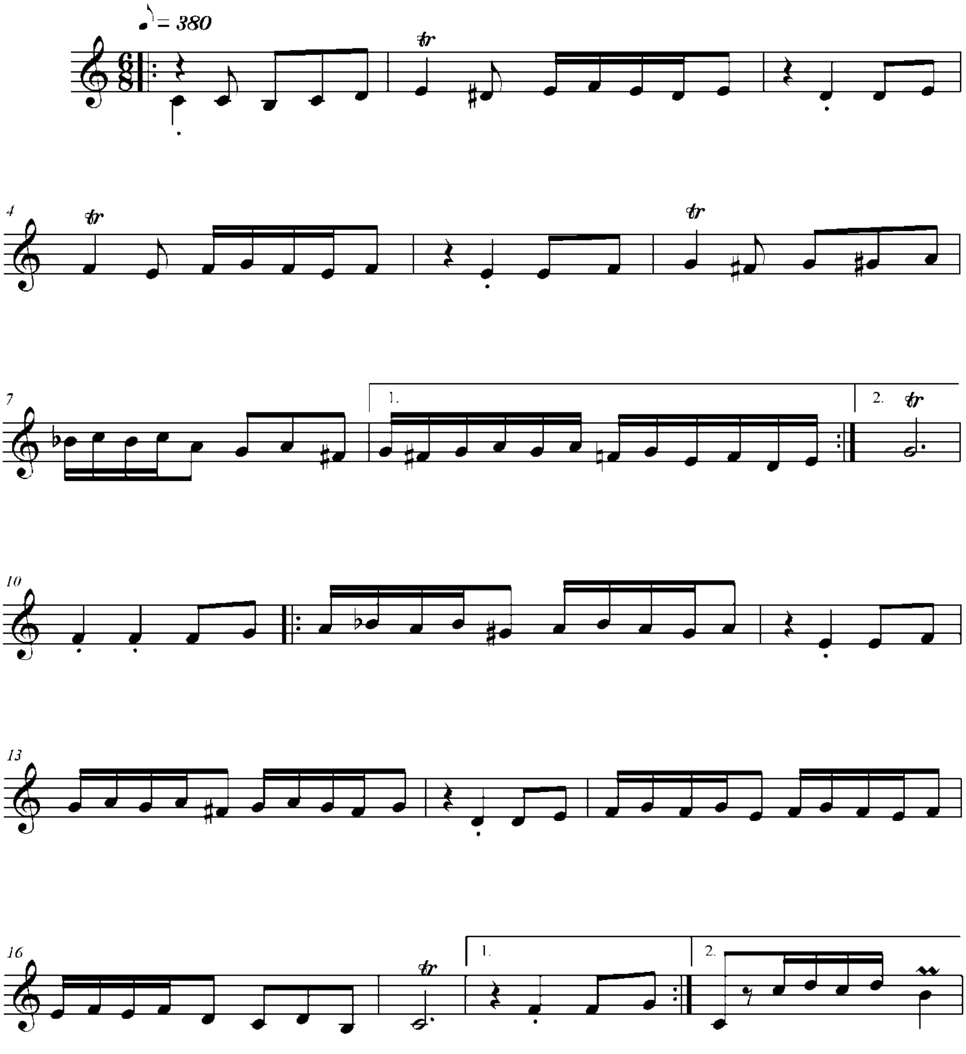

[21]https://www.youtube.com/watch?v=BPbq7m5gAVQ

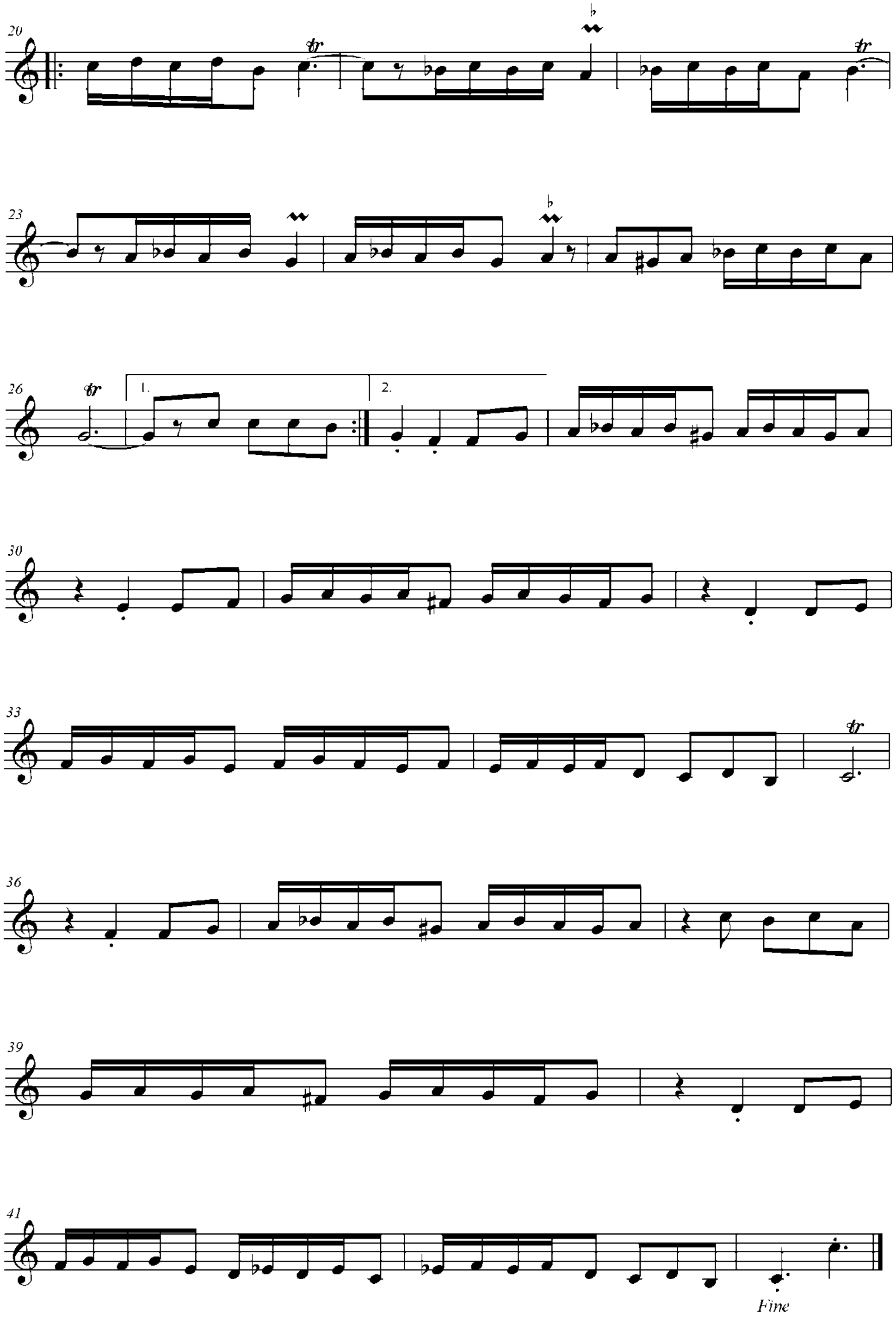
1.
2.
Fine

24. AYSELİM

Nota yazan İlqar Cəmil . 19.08 – 2020 saat 19:24

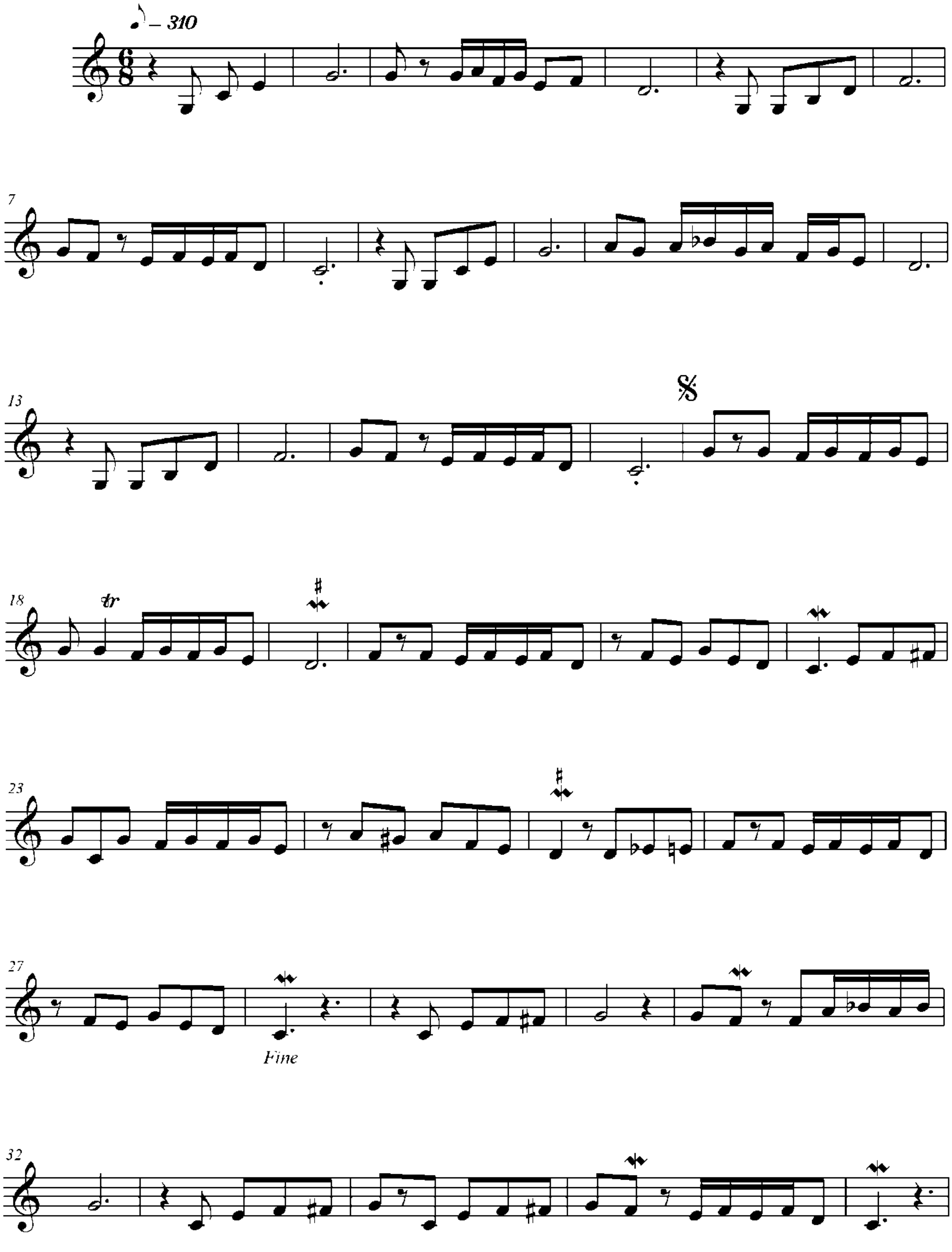

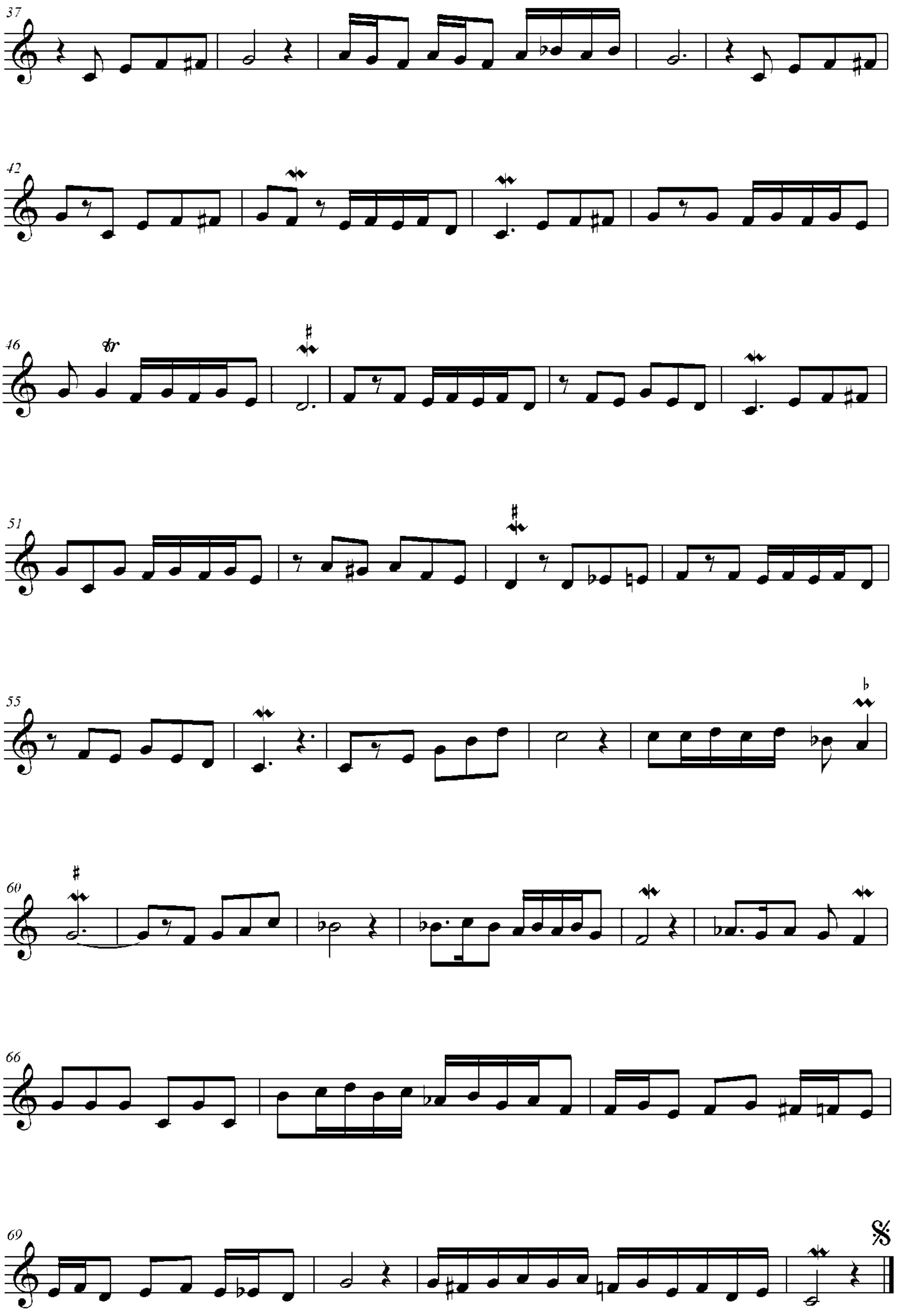

25. NAİLƏ RƏQSİ[22]

Klarnet sənətcisi Hacı Həmidoğlu'nun ifasından

Nota yazan İlqar Cəmil. 7. 10 – 2019 saat 18:07

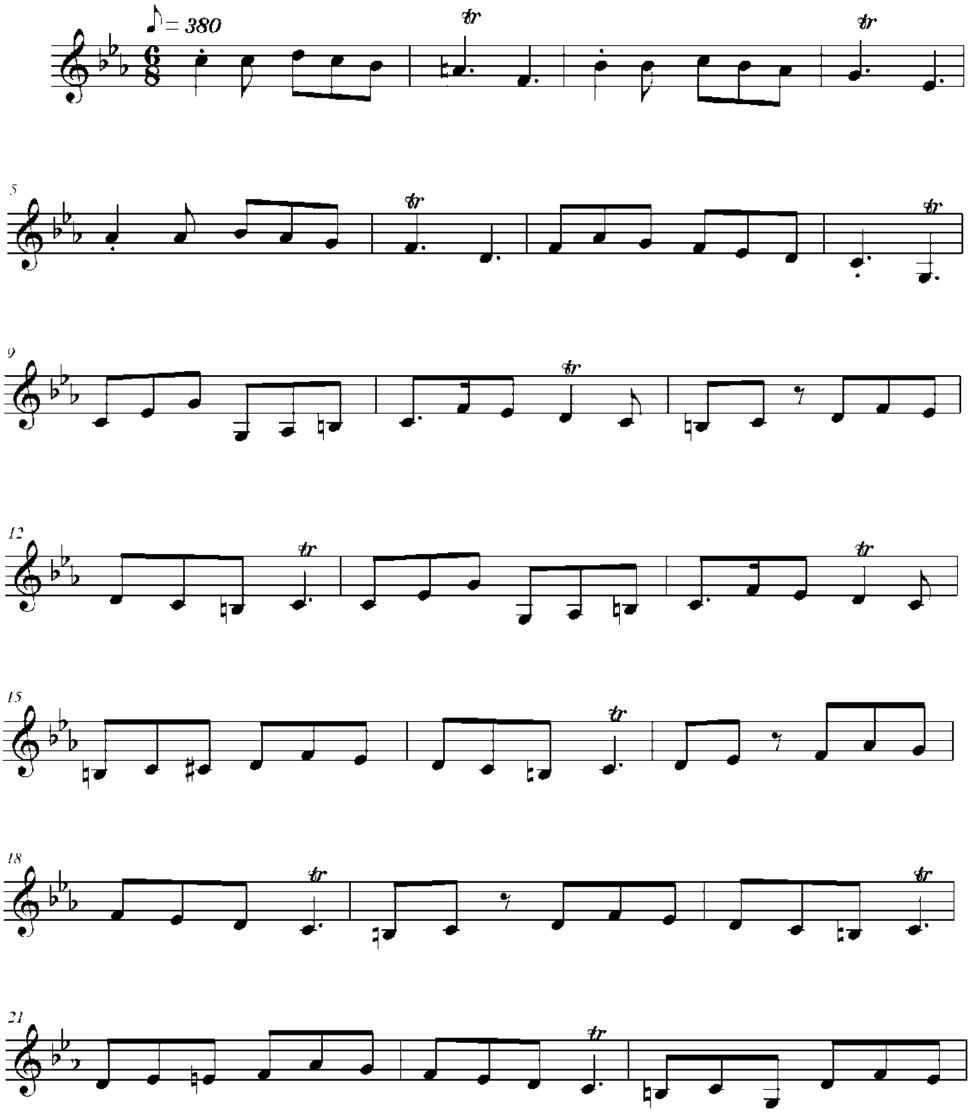

[22]https://www.youtube.com/watch?v=Tn3Hm9D1Rpc saat. 0.01 – 2.28

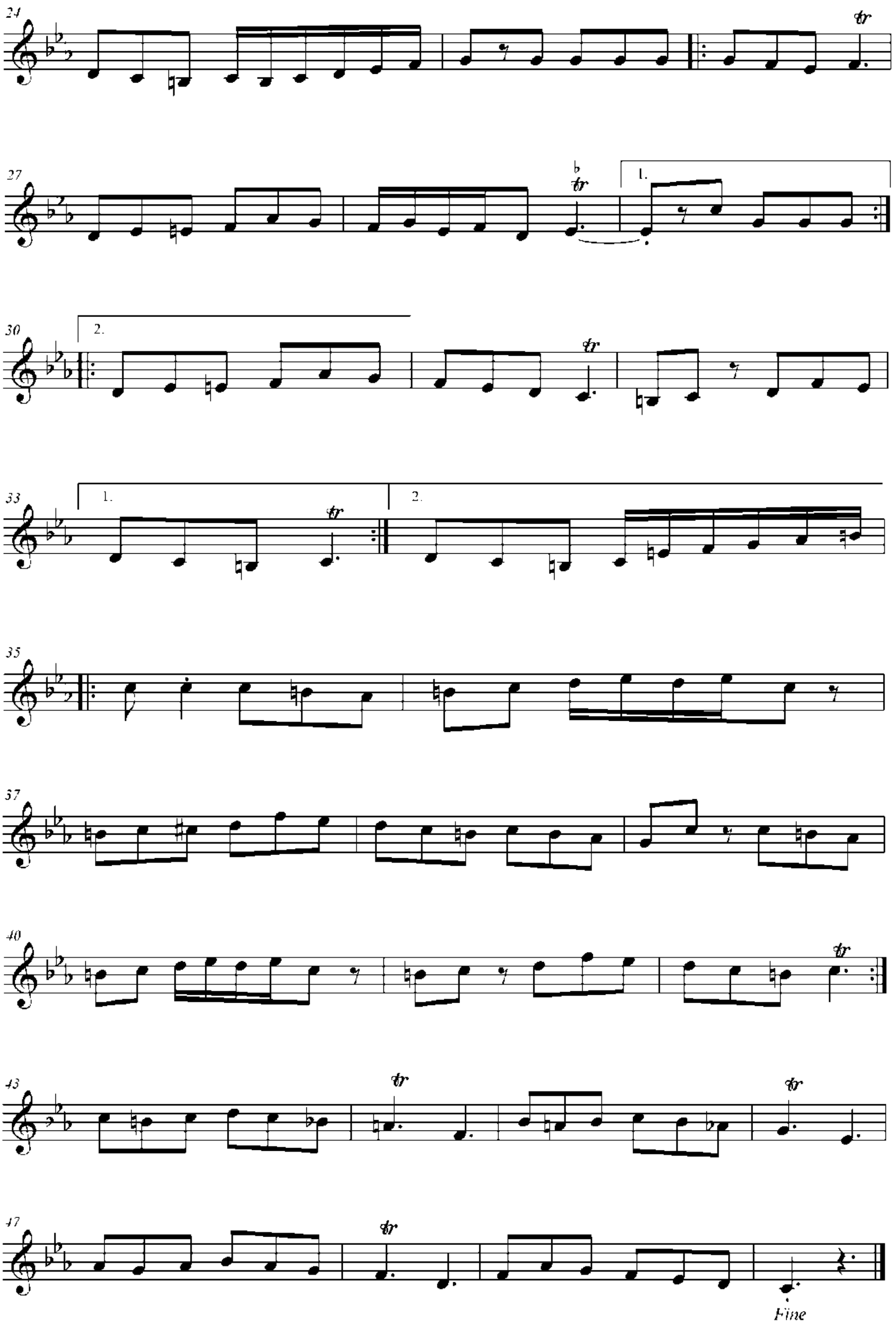
24
27
1.
30
2.
33
1.
2.
35
37
40
43
47
Fine

26. OSMANI[23]

Nota yazan İlqar Cəmil. 1. 12 – 2019 saat 12:35

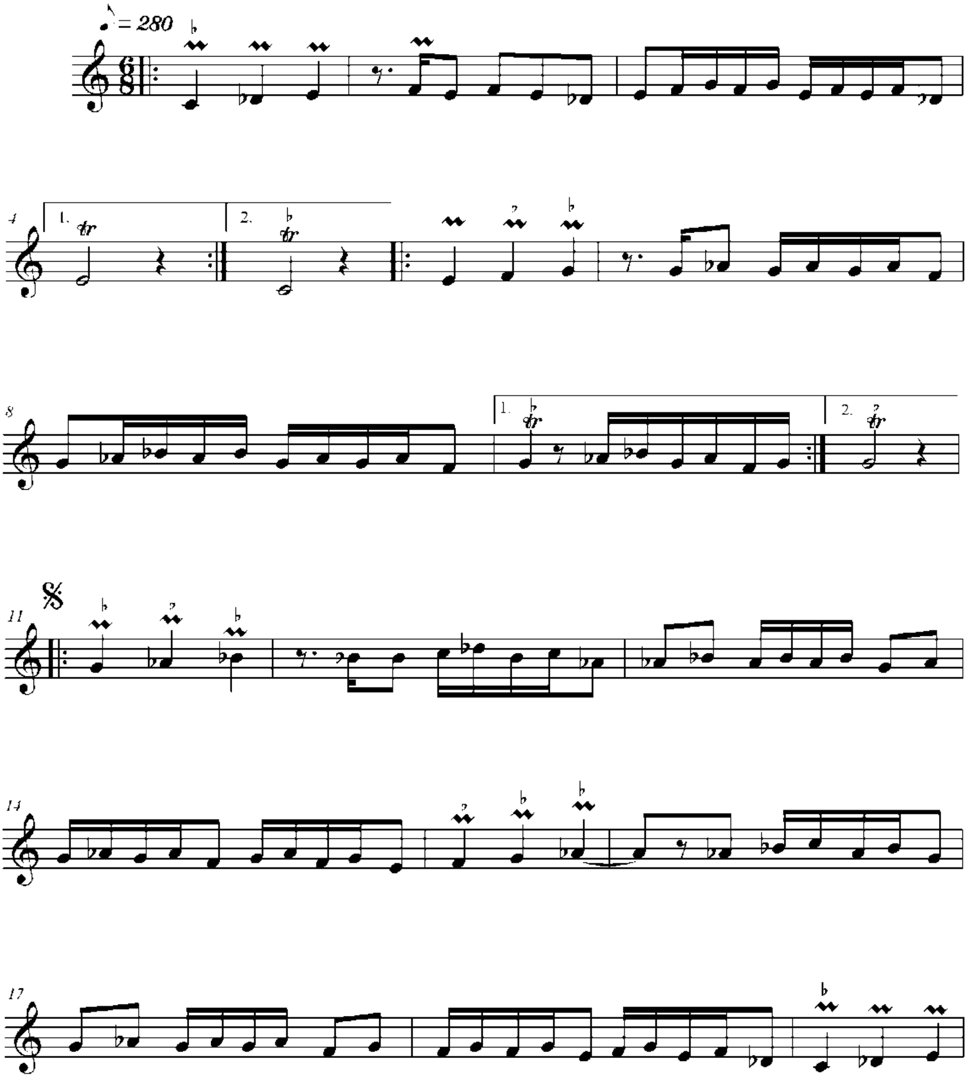

---

[23]https://www.youtube.com/watch?v=_MoFdKl9fPE&t=226s saat. 3.05 – 7.00

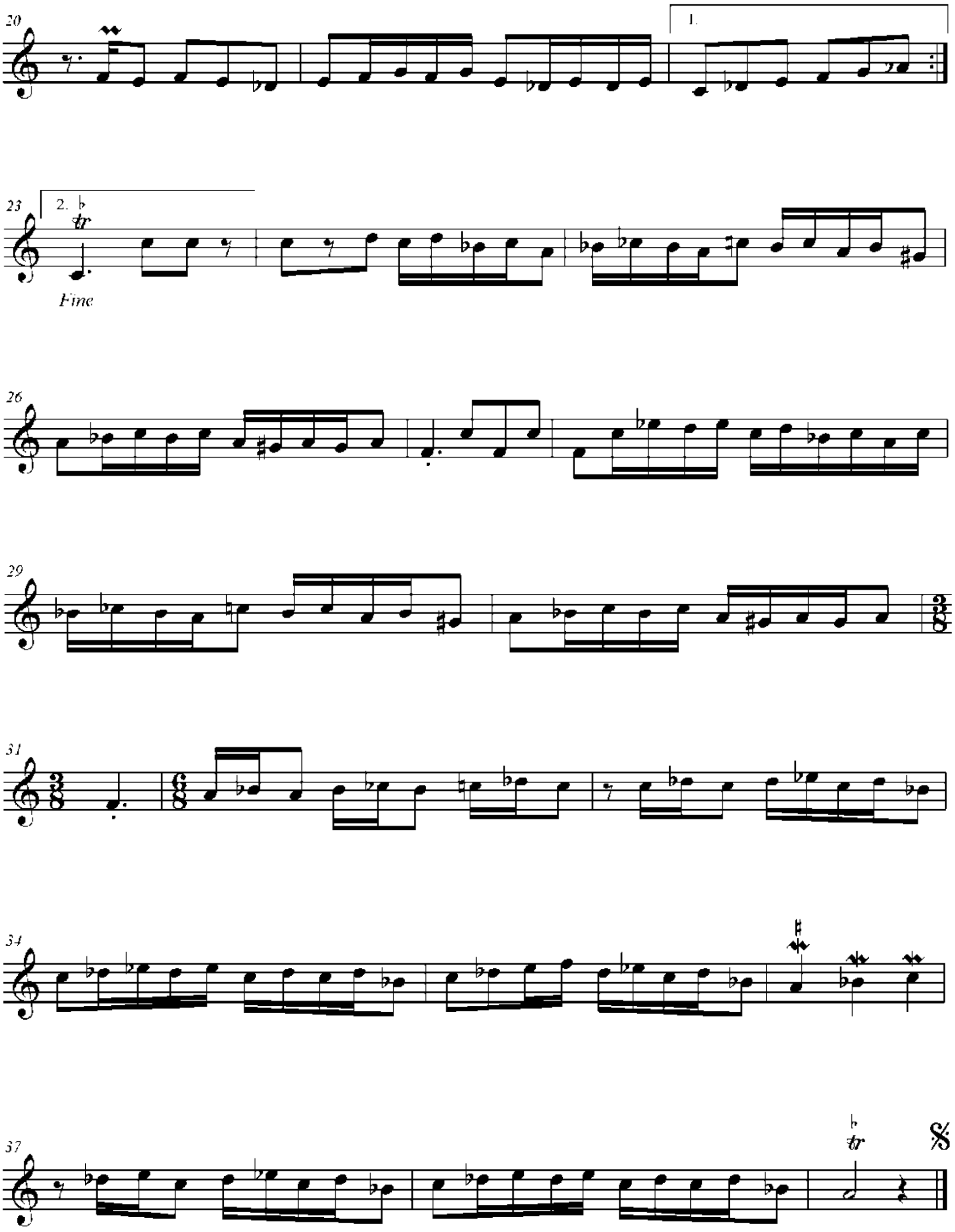
Fine

ƏDƏBİYYAT SİYAHISI

Kitablar

1. Behmenli R. “Azərbaycan Xalq Rəqs ları”, “Adiloğlu” yayınevi – Bakı - 2002, 159 s.
2. Dadaşov H. “Qarmon ilə fortepiano üçün işlənmiş əsərlər məcmuəsi”, “MBM”, Bakı - 2015
3. Hacıbəyli Ü. “Azərbaycan xalq musiqisinin əsasları”, “Yazıcı”, Bakı - 1985
4. Həsənov K. N. “Qədim Azərbaycan xalq rəqsləri”, “İşık”, Bakı, 1983, s.56.
5. Hüseynli B.H. “Azərbaycan xalq rəqs melodiyaları”, 1. dəftər”, “ADN”, Bakı - 1965.
6. İmamverdiyev İ. «Azərbaycan rəqs havaları», 1. cild, “Nurlan” yayınevi, Bakı–2007, 168 s.
7. İmamverdiyev İ. «Azərbaycan rəqs havaları», 2. cild, “Nurlan” yayınevi, Bakı- 2007, 172 s.
8. İmamverdiyev C. İ., İmamverdi A., “Azərbaycan rəqs havaları atlası”, 6. cild, *(Çağdaş Dönəm rəqsləri -2),* “İKSAD Yayınevi”, Ankara - 2020, s. 426.
9. İmamverdiyev İ. “Azərbaycan enstrümantal xalq müzik örnekleri” *(türkcə),* “Elm və Tahsil”, Bakı - 2014.
10. İsəzadə A. İ., Məmmədov N. H. “Azərbaycan Xalq Mahnıları ve Oyun Havaları”, “Elm”, Bakı, 1987, s.7.
11. İsmayılov M. C. “Azərbaycan xalq musiqisinin janrları”, “İşıq”, Bakı - 1984, s. 45.
12. Qurbanov B. “Rəqs sənəti və musikisi haqqında” (Önsöz), *(İmamverdiyev İ. Azərbaycan rəqs havaları, 1. cild, “Nurlan” yayınevi. Bakı – 2007)*
13. Mirzeyev Z. G. “Azərbaycan qarmonu”, “Adiloğlu”, Bakı- 2005, 159 s.
14. Rəhmanlı Ə. “Qarmon ifaçılığ sənəti və onun Azərbaycanda Tədrisi “MBM” yayınevi, Bakı – 2014, 704 s.
15. Rüstəmov R. “Rənglər və rəqslər”, “Azərbaycan dövlət musiqi nəşriyyatı”, Bakı -1961.
16. Sadıgov F. B., “Qarmon ifaçılığında muğam”, “Adiloğlu”, Bakı - 2013, 140 s.

Simpozium məqalələri

1. Abdullazade G., Abdulla Y., "Müzik ve dans aruz ölçüsünde", "5. Uluslararası Müzik ve Dans Kongresi" Bildiriler Kitabı, *(türkcə)* 22-26 Temmuz 2019, Ürgüp S. 68 – 73
2. Ahundova K. "Eski Azərbaycan'ın Müzik Sanatında Müzik ve Dans Ahengi" *(türkcə)*, "5. Uluslararası Müzik ve Dans Kongresi Bildiriler Kitabı 22-26 Temmuz 2019, Ürgüp S. 123 - 128
3. Behmenli R. "Azerbaycan Halk Rakslarının Tasnifatı", "Rast" Uluslararası Müzikoloji Dergisi, cild V, sayı 3, Özel sayı (2017), s. 1745 – 1757
4. Beşirli H. "Dans, Kültür ve Kimlik" *(türkcə),* "5. Uluslararası Müzik ve Dans Kongresi Bildiriler Kitabı 22-26 Temmuz 2019, Ürgüp S. 101 - 106
5. Dadaşova E., "Yayınlanmış Azerbaycan xalq rəqs melodilerinin Lad-Tonallık Esasına Bir Bakış" *(türkce),* "Kültür Evreni" dergisi, S. 324-329
6. İmamverdiyev İ. "Azerbaycan dans ve müzik sanatının Bazı Sorunları Üzerine" *(Onto Some Problems Of Azerbaijan Dance And Art Of Musik),* Dicle Üniversitesi Devlet Konservatuvarının 18 - 21 Ekim 2017 tarihinde Düzenlediği «III. Uluslararası Türk Xalq Oyunları Kongresi (Uluslararası Müda Kongresi)», Bildiri Tam Metin Kitabı (türkcə) , Dıyabakır, Dicle Üniversitesi Basımevi, S. 103 – 121.
7. Rəhmanlı Ə. "Qarmon sənətinin fenomeni", "Mədəniyyət. AZ", "Yanvar- Fevral, № 1. (311) 2017, S. 76 – 78
8. Teymurifer M., "Kafkaslarda Müzik Medeniyeti ve Qarmon İcra Sanatı", Uluslararası Kafkasya Xalq Kültürü Kongresi Kongre Özet bildiri Kitabı, 09-11 Ekim 2017, Kars, S.142-144

Dərgi və gəzetlər

1. Hüseynli B. H. "Azərbaycan xalq rəqs musiqisinin klassifikasiyası Azərbaycan İncəsənəti Məcmuəsi. 12. c. Bakı - 1968, 67 s.
2. İmamverdiyev İ. "Aftandil İsrafilov: 80 Yaşın Astanasında", "525-ci gəzet", 28. 09 2020, http://525.az/site/?name=xeber&duzelis=0 &news _id= 150413#gsc.tab=0
3. Salmanov R. "Novatorluq sənətkarı yaşadır, sənəti isə zənginləşdirir, "Xalq qəzeti ", 5 noyabr 2017, S. 7.
4. Sarıyeva İ. "Milli rəqslərımız, milli dəyərlərimizdir, "Bakı xəbər", - 2015, 4 İyun S. 15.
5. Teymur M. "Milli rəqslərimizin əzabkeşi", "Xalq Cəbhəsi" gəzeti, 8 sentyabr, Bakı – 2010, S.14.
6. Teymurifer M. "Qarmon ve ifaçilik sanatı", Əhtər nəşr, Təbriz, 2017.

İnternet Kaynakları

1. https://www.youtube.com/watch?v=Dc2ljPHYMa4
2. Aftandil https://az.wikipedia.org/wiki/Aftandil_%C4%B0srafilov
3. https://www.youtube.com/watch?v=22z3OPafCt8
4. https://www.youtube.com/watch?v=lL1C05f5oeU
5. https://www.youtube.com/watch?v=zOu0d4_W0qQ
6. https://www.youtube.com/watch?v=zOu0d4_W0qQ&list=RDzOu0d4_W0qQ&start_radio=1&t=2
7. https://www.youtube.com/watch?v=c3cn_OQrLQg&list=RDzOu0d4_W0qQ&index=2
8. https://www.youtube.com/watch?v=xWcYg_dYVOE&list=RDzOu0d4_W0qQ&index=4
9. https://www.youtube.com/watch?v=cwoRFDwZvQk&list=RDzOu0d4_W0qQ&index=5
10. https://www.youtube.com/watch?v=NIHSIPT7h-s&list=RDzOu0d4_W0qQ&index=6
11. https://www.youtube.com/watch?v=SPbV4Zt7dCo&list=RDzOu0d4_W0qQ&index=9
12. https://www.youtube.com/watch?v=x3uGaZ1ayPo&list=RDzOu0d4_W0qQ&index=11
13. https://www.youtube.com/watch?v=YqYtwTEXobY&list=RDzOu0d4_W0qQ&index=14
14. https://www.youtube.com/watch?v=LsHN2Ffd8zc&list=RDzOu0d4_W0qQ&index=16
15. https://www.youtube.com/watch?v=a6VDnmy-TgY
16. https://www.youtube.com/watch?v=cun9MYWuRrA
17. https://www.youtube.com/watch?v=a6VDnmy-TgY&list=RDa6VDnmy-TgY&start_radio=1&t=0

T Ə Ş Ə K K Ü R L Ə R

İKSAD Yayınevinin əməkdaşlarına**: *Mustafa Lətif Əmək, Sefa Salih Bildirici, İbrahim Kaya***

Rektor: Prof. Dr. Arif Özaydın,
Dos. Dr. Zinnur Gərək, Fahri Çepik,
Aysel Akyılmaz, Ayhan Kılınç,
Şəkər İsgəndərova, Aludə Cəmilqızı,
Firuzə İmamverdi, Tunahan Erhanoğlu,
Celal Dikici, Həmdi Hikmət Geçin, Taner Aslan,
Emrah Orhan, Hüseyin Təməl

PROF. DR. İLQAR CƏMİLOĞLU İMAMVERDİYEV

İlqar Cəmiloğlu İMAMVERDİYEV 23 sentyabr 1956-cı ildə Azərbaycan'ın Gənçə şəhrində anadan oldu. Fikrət Əmirov adına 1 saylı Uşaq Musiqi Məktəbini (1967-1972), Qənbər Hüseynli adına Orta İxtisas Müziqi Litseyini (1972-1976) və Üzeyir Hacıbəyli adına Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasını *(Bakı Musiqi Akademiyası)* (1976 - 1981) ilində tar ixtisası üzrə **fərqlənmə diplomaları** ilə bitirdi. 1985 ilində Moskvada təşkil olunmuş Tələbə və Gənclərin XII Ümumdünya Festivalının diplomunu, 1986 ilində Orta Asya və Transkafkas dövlətləri arasında Şərq Alətləri üzrə Bakıda keçirilən Üzeyir Hacıbeyli adına I Beynəlxalq müsabiqəsinin laureatı adana layiq görüldü. Transkafkasya, Orta Asya və Türkiyədə düzənlənən xalq musiqisi və folkloru sahəsində bir çox uluslararası kongreslərdə aktual mövzularla çıxış edərək, 150-dən artıq elmi məqalələri fərqlı hakimli dərgilərdə yayınlanmıştır. 1994 ilində Azərbaycan Respublikası Yüksək Referans Qurumundan sənətşünaslıq namizədi diplomunu (*EN № 0308, 2 Noyabr 1994 il tarixli Protokol № 54.)*, 2009 ilində sənətşünaslıq doktoru diplomunu *(ED № 01109, 8 May 2009 il tarixli Protokol № 8 –R),* - elmi ünvanını aldı. 1981 ilindən 2000 ilə qədər Üzeyir Hacıbəyli adına Bakı Musiqi Akademiyasının "Xalq Çalgı Alətləri Kafedrası"nda, 2000 – 2006 illərdə Ərzurum Atatürk Üniversitetndə dosent vəzifəsində çalışdı. 2007-ci ilindən etibarən Gaziantep Üniversiteti Türk Musiqisi Dövlət Konservatoriyasında dosent, 2009-cu ilindən etibarən də həmin qurumda professor olaraq çalışmaqdadır. 2015 ilində Azərbaycan Dövləti Yüksək Referans Qurumundan 2. Professorluq Diplomunu *(PR № 01432, 17 Aprel 2015 tarihli Protokol № 07 R)* almaya layiq görülən İlqar Cəmiloğlu İmamverdiyevin, "Ansambl için piyeslər məcmuəsi" (1997), "Azərbaycan aşıq ifaçılığı sənətinin səciyyəvi xüsusiyyətləri" (2004), "Azərbaycanın 20 saz havası" adlı I, II (2005) və III (2006), "Azərbaycanın 40 saz havası" (2006), "Fortepiano müşayiətli saz əsərləri" (2006), "Fortepiano müşayiətli tar əsərləri" 1., 2. cild (2006), "İran Türklərində aşıq toy mərasimləri" (2006), iki cilddən ibarət "Azərbaycan rəqs havaları" (2007), üç cilddən ibarət "Azərbaycan muğam rəngləri və dəramədləri" (2007, 2009), "Azərbaycan və İran Türklərinin aşıq - ifaçılıq sənətinin qarşılıqlı əlaqələri" 1. nəşir (2007), 2. nəşir (2008), "Aşıq Mikayıl Azaflının saz havaları" (2008), altı cilddən ibarət "Azərbaycan xalq mahnıları" (2007, 2008, 2009), "Azərbaycan muğam inciləri "(2010)", "Məzəli əhvalatlar və gülməcələr" (2010), "Miskin Abdal ocağının el sənətkarları" (2011), "Şirvan aşıqlarının saz havaları" (2011), "İran-Azərbaycan aşıqlarının 40 saz havası". (2012), "Koroğlu havaları" (2012), "Saz havaları antologiyası" (2013), "Azərbaycan instrumental xalq musiqi örnəkləri" (2014), "Vahid Əlioğlunun şeirlərinə bəstələnmiş musiqilər" (2015), "Miskin Abdal elinin saz - söz ustadları" 1. nəşr (2016), 2. nəşir (2017), "Dədə Şəmşir ifaçılığı sənətində ənənəvi saz havaları" (2017), "Azərbaycan musqisində Bahar mövzusu və Novruz motivlərinin izləri"

(2018), “Bir millət, iki dövlət, Azərbaycan – Türkiyə” (2018), “Azərbaycan musiqi mədəniyyətində bayatılar – manilər” (2019), “Yaşayırsan ürəyimdə” (2020), “Azərbaycan rəqs havaları atlası” 1. cild “Qaytağı” (2020), “Azərbaycan rəqs havaları atlası” 2. cild “Yallılar” (2020), “Azərbaycan rəqs havaları atlası” 3. cild “Diringi” (2020), “Azərbaycan rəqs havaları atlası” 4. cild “Qədim rəqslər” (2020), “Azərbaycan rəqs havaları atlası” 5. cild “Çağdaş dönəm rəqsləri” *(1. bölüm)*, “Azərbaycan rəqs havaları atlası” 6. cild, “Çağdaş dönəm rəqsləri” *(2. bölüm)* adlı 46 kitabı nəşr edilmişdir.

Prof. Dr. İlqar Cəmiloğlu fərqli illərdə Rusya *(Moskva, St. Peterburq),* Qazaxıstan (*Alma - ata*), Özbəkistan *(Daşkənd, Səmərqənd),* İtaliya *(Roma, Neapol, Kapri),* İran *(Təbriz, Urmiya),*İraq *(Bağdat, Babil),* Türkiyə *(Ankara, Ərzurum, Ağrı, Iğdır, Qars, Bayburt, Amasiya, Osmaniyə, Şanlı Urfa, Akçaabat, İstanbul, Bursa, İzmir, Ayvalık, Əskişəhər, Kırşəhər, Nevşəhər, Qaziantep, Adıyaman)* vs. bir çox ölkələrdə konsertlerdə iştirak etdi. Eyni zamanda Azərbaycan və Türkiyə televiziyalarında: “AzTV1”, “İctimai TV”, “TRT İnt”, “TRT Gap”, “25. kanal”da tar və saz aləti ilə fərqli konsertlərdə çıxış etdi. “Qaçaq Nəbi”, “Papaq”, “Bəyin oğurlanması”, “Doğma Sahillər” filmlərinin və Dədə Qorqud motifləri əsasında çəkilmiş “Səkrəyin dastanı” cizgi filminin musiqisində tar, saz, bağlama və ud alətində ifa etdi.

Prof. Dr. İlqar Cəmiloğlu Gürcüstanda *(Tiflis 1981)*, Özbəkistanda *(Daşkənd 1988, 1989),* Qazaxıstanda *(Alma-ata 1991)*, Moldovada *(Komrat - Qagauziya 2017),* KKTC-də (*Lefkoşa 2019)*, Türkiyədə *(Ankara 2002, 2007, 2012, Qocaeli 2007, Urfa 2015, Edirnə 2016, Niğdə 2017, İstanbul 2012, 2017, Nevşəhər 2017, 2018, Iğdır 2017, Sivas 2017, Dıyabakır 2017, Antalya 2018, Afyon 2018, Ardahan 2019, Əskişəhər 2019)*, düzənlənən fərqli mərasimlərdə folklor və xalq musiğisi sahəsində beynəlxalq elmi konqreslərdə, simpoziumlarda məqalələri və ifası ilə yer almışdır.

Avtandil İsrafilovun 80 illik yubileyi münasibəti ilə nəşr olunan **“Avtandil İsrafilovun 26 rəqs havaları”** adlı kitab, Əli İmamverdinin yeddinci, Prof. Dr. İlqar Cəmiloğlunun Türkiyə və Azərbaycan musiqi mədəniyyətimizə ərmağan etdiyi qırx yeddinci əsəridir.

İKSAD Publishing House

ISBN: 978-625-7687-90-4